

STAN SANITARNY POWIATU BOCHEŃSKIEGO W 2024 ROKU

LUTY 2025

Szanowni Państwo,

mam przyjemność oddać w Państwa ręce opracowanie „Stan sanitarny powiatu bocheńskiego w 2024 roku”, jak co roku podsumowującego całoroczną pracę pracowników Państwowej Inspekcji Sanitarnej, którzy każdego dnia działają na rzecz zdrowia publicznego i bezpieczeństwa sanitarnego.

Stan sanitarny podsumowuje najważniejsze działania Inspekcji Sanitarnej w powiecie bocheńskim, opisuje obszary, jakie znajdują się pod nadzorem, m.in. nadzór nad bezpieczeństwem żywności, wody pitnej czy kąpielisk, kosmetyków, higieny środowiska, pracy, procesów nauczania i wychowania, placówek opieki zdrowotnej i nadzór przeciwepidemiczny.

Mam nadzieję, że publikacja „Stan sanitarny powiatu bocheńskiego w 2024 roku” będzie cennym źródłem wiedzy dla każdego, kto jest zainteresowany tematem zdrowia publicznego.

W pracy na rzecz społeczeństwa kierujemy się zasadą - zdrowie publiczne zawsze najważniejszą wartością.

Zapraszam równocześnie do śledzenia na bieżąco aktualności dotyczących działań Państwowej Inspekcji Sanitarnej w Bochni na naszej stronie internetowej www.gov.pl/web/psse-bochnia oraz w mediach społecznościowych (Facebook - www.facebook.com/PSSEBochnia, X - @BochniaPsse).

Halina Bielec
Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny
w Bochni

Spis treści

Wstęp	1
Rozdział 1. Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych i zakażeń	7
1. Choroby przenoszone drogą pokarmową	9
1.1. Salmonellozy	9
1.2. Biegunki i zapalenia żołądkowo-jelitowe	10
1.3. Zakażenia wirusowe wywołane przez rotawirusy i norowirusy	10
1.4. Zakażenia bakteryjne wywołane przez <i>Campylobacter</i> oraz <i>Clostridioides difficile</i>	11
1.5. Gardioza	11
1.6. Ogniska przenoszone drogą pokarmową	11
2. Ostre infekcje układu oddechowego	12
2.1. Grypa	12
2.2. COVID-19	14
2.3. Syncytialny wirus oddechowy (RSV)	14
3. Bakteryjne choroby układu oddechowego	16
3.1. Krztusiec	16
3.2. Gruźlica	17
4. Choroby krwiopochodne	18
5. Choroby przenoszone przez wektory	19
5.1. Borelioza	19
5.2. Kleszczowe zapalenie mózgu	20
6. Narażenie na wściekliznę/ potrzeba szczepień	20
7. Choroby wywołane przez <i>Streptococcus pyogenes</i>	21
7.1. Płonica (szkarlatyna)	21
7.2. Róża	21
8. Choroby przenoszone drogą płciową	22
9. Legionelloza	23
10. Choroby zakaźne objęte przez Światową Organizację Zdrowia programem eradykacji i eliminacji (odra, różyczka, poliomyelitis)	24
11. Nadzór nad szczepieniami enterobakteriów (wytwarzające karbapenemazy CPE)	24
Rozdział 2. Nadzór nad szczepieniami ochronnymi	25
Rozdział 3. Działalność lecznicza	28
Podsumowanie	30
Rozdział 4. Nadzór nad jakością wody	30
1. Zaopatrzenie powiatu bocheńskiego w wodę przeznaczoną do spożycia	30
2. Jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi na terenie powiatu bocheńskiego	33
3. Ocena i ryzyko zdrowotne związane z nieodpowiednią jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi	38
4. Technologie uzdatniania wody przeznaczonej do picia przez ludzi	42
5. Awaryjne zaopatrzenie w wodę przeznaczoną do spożycia	42
6. Podsumowanie działań związanych z jakością wody przeznaczonej do spożycia	43
7. Laboratoria wykonujące badanie wody przeznaczonej do spożycia	43
Rozdział 5. Ocena ciepłej wody użytkowej w 2024 roku - bakterie <i>Legionella</i> sp.	43

Rozdział 6. Kąpieliska.....	46
6.1. Terminy otwarcia kąpielisk.....	47
6.2. Kontrola wewnętrzna jakości wody w kąpieliskach.....	47
6.3. Stan sanitarny kąpielisk na terenie powiatu bocheńskiego.....	48
6.4. Serwis kąpieliskowy.....	48
6.5. Działania edukacyjne w obszarze kąpielisk.....	49
Rozdział 7. Pływalnie	50
7.1. Nadzór PPIS nad pływalniami na terenie powiatu bocheńskiego.....	50
7.2. Roczna zbiorcza ocena wody na pływalniach.....	51
Rozdział 8. Obiekty użyteczności publicznej.....	52
8.1. Szpital.....	53
8.2. Domy Pomocy Społecznej i Inne Jednostki Organizacyjne Pomocy Społecznej, placówki zapewniające całodobową opiekę.....	53
8.3. Obiekty świadczące usługi hotelarskie (hotele, kempingi, schroniska młodzieżowe i inne obiekty, w których świadczone są usługi hotelarskie)	53
8.4. Zakłady świadczące usługi w zakresie upiększania ciała (fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu, odnowy biologicznej, solaria i inne świadczące więcej niż jedną z tych usług).....	54
8.5. Dworce i stacje kolejowe.....	56
8.6. Cmentarze, zakłady pogrzebowe i przewóz zwłok	56
8.7. Inne obiekty (m.in. zakład karny, obiekty sportowe, baseny odkryte, domy kultury, targowiska, stacje paliw, studnie publiczne, firmy transportowe w zakresie transportu zbiorowego osób, pralnie...).....	56
8.8. Ustępy publiczne	57
8.9. Interwencje mieszkańców.....	57
Podsumowanie.....	58
Rozdział 9. Nadzór nad warunkami sanitarno-higienicznymi środowiska pracy.....	58
1. Działalność kontrolna w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego.....	58
2. Postępowanie administracyjne	59
3. Czynniki biologiczne w miejscu pracy.....	60
4. Produkty biobójcze.....	60
5. Produkty kosmetyczne.....	61
6. Choroby zawodowe	62
7. Ocena warunków pracy podczas zabezpieczeń/usuwania azbestu.....	63
8. Środki zastępcze.....	63
9. Radon.....	64
8. Promocja zdrowia.....	64
Podsumowanie	65
Rozdział 10. Stan sanitarny obiektów obrotu żywności, żywienia i przedmiotów użytku	66
1. Ogólna ocena obiektów obrotu żywności, żywienia i przedmiotów użytku.....	66
2. Nadzór nad obiektami produkcji żywności.....	66
3. Produkcja pierwotna, dostawy bezpośrednie i handel detaliczny.....	67
4. Produkcja w warunkach domowych.....	67
Rozdział 11. Zakłady obrotu żywnością.....	68
1. Nadzór nad obiektami żywienia zbiorowego otwartego.....	69
2. Zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego.....	69
Rozdział 12. Pozostała działalność Sekcji Nadzoru Higieny Żywności i Żywienia.....	70

1. Jakość zdrowotna żywności.....	70
2. Sygnały obywatelskie.....	72
3. Nadzór nad jakością żywności wspólnie z Powiatowym Lekarzem Weterynarii, Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Inspekcją Ochrony Środowiska oraz Wojskową Inspekcją Sanitarną.....	72
4. Graniczna kontrola sanitarna – Import-Export	73
5. System wczesnego ostrzegania o niebezpieczeństwie żywności i paszach – RASFF	74
6. Nadzór nad obrotem grzybami – klasyfikator grzybów.....	75
7. Zatrucia pokarmowe.....	75
8. Nadzór nad wypoczynkiem zimowym i letnim dzieci i młodzieży.....	76
9. Wzmocniony nadzór nad sprzedażą wód butelkowanych.....	77
10. Nadzór nad jednostkami systemu oświaty.....	77
11. Suplementy diety.....	77
12. Owoce miękkie.....	78
13. Działalność edukacyjno - oświatowa.....	78
Podsumowanie	79
Rozdział 13. Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny.....	80
1. Opiniowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin	81
2. Wydawanie opinii w sprawie konieczności opracowania i zakresu raportu o oddziaływaniu na środowisko dla przedsięwzięć mogących znacznie oddziaływać na środowisko	82
3. Uzgadnianie środowiskowych uwarunkowań dla przedsięwzięć mogących znacząco wpływać na środowisko	83
4. Uzgadnianie pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych dokumentacji projektowej	84
5. Uczestniczenie w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych	85
Podsumowanie	86
Rozdział 14. Higiena procesów nauczania, wychowania oraz odpoczynku i rekreacji dzieci i młodzieży.....	87
1. Nadzór nad warunkami sanitarnymi w placówkach dla dzieci i młodzieży.....	87
2. Stan sanitarny budynków lub ich części, w których funkcjonują placówki opieki, wychowania i nauczania dla dzieci i młodzieży.....	88
3. Zaplecze sanitarne placówek dla dzieci i młodzieży oraz warunki do utrzymania higieny osobistej.....	89
4. Realizacja programu szczepień przeciwko HPV od 1 września 2024 roku w szkołach.....	91
5. Higiena procesu nauczania.....	93
6. Profilaktyka wad postawy.....	93
7. Możliwość pozostawienia podręczników i przyborów szkolnych przez uczniów w szkołach.....	94
8. Ocena dostosowania mebli szkolnych i przedszkolnych do zasad ergonomii	96
9. Profilaktyka wad wzroku – badanie natężenia oświetlenia sztucznego.....	97
10. Ocena rozkładu zajęć lekcyjnych.....	98
11. Warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w szkołach.....	98
12. Warunki sanitarne zorganizowanych form wypoczynku dzieci i młodzieży.....	100
13. Żłobki i kluby dziecięce	102
14. Nadzór nad placówkami z pobytem całodobowym.....	103
15. Działania edukacyjno-informacyjne.....	104

Podsumowanie	104
Rozdział 15. Programy edukacyjne	106
1. Promocja aktywności fizycznej i zdrowego stylu życia	106
2. Profilaktyka palenia tytoniu i e-papierosów	108
3. Profilaktyka uzależnień od środków psychoaktywnych	109
4. Profilaktyka chorób nowotworowych skóry	109
5. Profilaktyka zakażeń krwionośnych – HBV, HCV , HIV	110
Rozdział 16. Akcje, eventy, kampanie	111
1. Kampania #Safe2Eat	112
2. Kampania #PlantHealth4Life	112
3. Światowy Dzień Zdrowia	113
4. Europejski Tydzień Szczepień	113
5. Kampania #Ja już, a Ty?” i profilaktyka chorób nowotworowych	114
6. Akcje plenerowe	116
7. Bezpieczny Wypoczynek letni i zimowe	118
Rozdział 17. Warsztaty edukacyjne	119
1. Higiena osobista	119
2. Profilaktyka zatruć grzybami	120
3. Profilaktyka chorób odkleszczowych	120
Rozdział 18. Komunikacja społeczna jako promocja zdrowia	121
Podsumowanie	123
Ocena bezpieczeństwa powiatu	123

Rozdział 1. Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych i zakażeń

W ramach działalności ustawowej Państwowa Inspekcja Sanitarna prowadzi nadzór epidemiologiczny nad rozprzestrzenianiem się niebezpiecznych patogenów w celu wczesnego wykrycia czynników biologicznych wywołujących choroby zakaźne u ludzi. Analiza sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych w powiecie bocheńskim za rok 2024 r. została dokonana w oparciu o dane przypadków zachorowań i zakażeń zgłoszonych do PSSE w Bochni przez lekarzy POZ oraz podmioty lecznicze, w tym medyczne laboratoria diagnostyczne zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa tj. *Ustawą z dnia 5 grudnia 2008r. o zapobieganiu i zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi*.

Uzyskane informacje stanowiły podstawę do podejmowania przez pracowników inspekcji sanitarnej działań przeciwepidemicznych, w tym ustalenia źródeł zakażenia, dróg ich przenoszenia, ustalenie osób narażonych na zakażenie lub zachorowanie jak również działań profilaktycznych i zapobiegawczych, które miały na celu ograniczenie rozprzestrzeniania się tych chorób. Wzorem lat ubiegłych do analizy wybrano znaczące jednostki chorobowe.

W powiecie bocheńskim zarejestrowano ogółem w analizowanym okresie **6088** przypadków chorób zakaźnych i zakażeń. Z powodu zgłoszonych chorób hospitalizacji wymagały **1032** osoby. Zarejestrowano również **3** zgony z powodu chorób zakaźnych.

Za najskuteczniejsze środki ograniczające rozprzestrzenianie się chorób zakaźnych uważa się dbanie o odporność, zdrową dietę, ruch, szczepienia ochronne, zachowanie dystansu społecznego, przestrzeganie standardów higieny rąk poprzez ich częste mycie, a w uzasadnionych przypadkach również dezynfekcję.

W roku 2024 w porównaniu do lat 2022- 2023 nastąpił wzrost liczby zachorowań na bakteryjne zakażenia jelitowe wywołane przez *Campylobacter*, *Gardię*, wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez norowirusy, biegunkę i zapalenie żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnej etiologii, w tym u dzieci do lat 2, krztusiec, różę, boreliozę z Lyme, WZW typu C, inwazyjną chorobę wywołaną przez *Streptococcus pneumoniae*, grypę oraz RSV. Natomiast odnotowano spadek takich zachorowań jak: ospa wietrzna czy zakażenia SARS-CoV-2. Sytuację epidemiologiczną w powiecie bocheńskim dla wybranych chorób zakaźnych porównano do roku 2023 i 2022 co przedstawiono w tabeli nr 1.

Tabela 1: Wybrane choroby zakaźne w powiecie bocheńskim w latach 2022-2024

Jednostka chorobowa	Liczba zachorowań		
	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Salmonelloza jelitowa	29	45	35
Salmonelloza pozajelitowa	5	0	1
Czerwonka bakteryjna (Szigeloza)	0	1	0
Zakażenia jelitowe wywołane przez <i>Campylobacter</i>	1	29	50
Zakażenia jelitowe wywołane przez <i>Clostridioides difficile</i>	37	56	47
Gardioza	1	5	7
Wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez rotawirusy	166	38	86
Wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez norowirusy	45	73	102
Wirusowe zakażenia jelitowe inne określone i nieokreślone	50	37	57
Biegunka i zapalenia żołądkowo-jelitowe	395	347	439
Biegunki u dzieci do lat 2	85	85	99
Krztusiec	1	13	132
Płonica	72	311	301
Róża	26	28	56
Kiła ogółem	5	3	6
Rzeżączka	4	4	2
Chlamydia	2	0	5
Borelioza z Lyme	197	199	245
Neuroborelioza	2	1	0
Styczność i narażenie na wściekliznę	32	32	39
Kleszczowe zapalenie mózgu	4	13	8
Wirusowe zapalenie opon mózgowych	3	2	5
Ospa wietrzna	810	873	592
WZW typu A	0	0	1
WZW typu B	10	11	6
WZW typu C	8	4	12
Nowowykryte zakażenia HIV	2	1	6
Świnka	7	5	6
Inwazyjna choroba wywołana przez <i>Streptococcus pneumoniae</i>	2	2	9
Zapalenie opon mózgowych	7	6	5
Zapalenie mózgu	1	0	0
Legionelloza	0	3	3
Grypa potwierdzona wynikiem testu PCR	11	62	90
Grypa potwierdzona wynikiem szybkiego testu antygenowego	0	356	1941
Zakażenie wirusem RSV ogółem	0	27	230
Zakażenie wirusem RSV w tym u dzieci do lat 2	0	14	102
Zakażenia SARS-CoV-2	5528	1528	1133

1. Choroby przenoszone drogą pokarmową

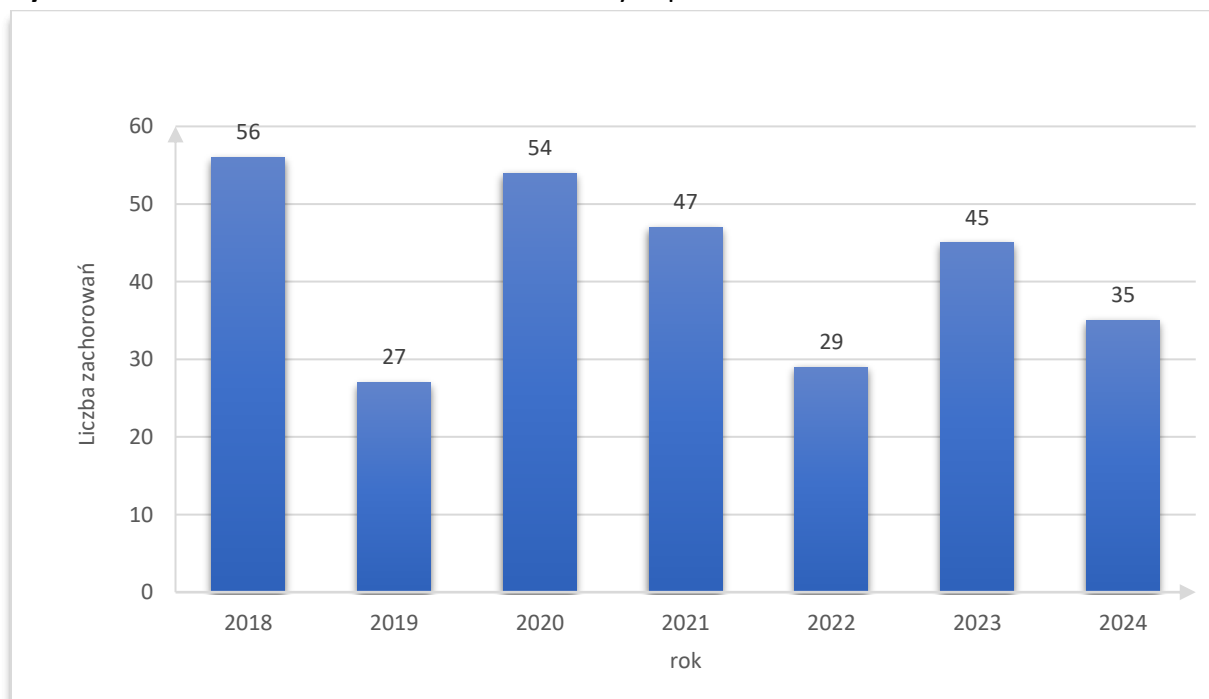
1.1. Salmonelozy

Salmonelozy najczęściej występują w postaci schorzeń jelitowych, ostrych zatruc pokarmowych lub nieżyty żołądkowo-jelitowego. Praktycznie każdy serotyp *Salmonella* może wywołać schorzenie lub zagrożenie dla zdrowia i życia, jeśli trafi na osobę z obniżoną odpornością lub spowodowane jest szczególnie zjadliwym szczepem bakterii.

W roku 2024 zarejestrowano 35 przypadków zakażenia przewodu pokarmowego wywołane pałeczkami *Salmonella*, z czego 25 przypadków dotyczyło dzieci w przedziale wiekowym 1 od 0 do 4 lat. Liczba zachorowań była o 10 przypadków mniejsza niż w roku 2023. Czynnikiem etiologicznym odpowiedzialnym za zakażenia przewodu pokarmowego była w większości przypadków pałeczka *Salmonella Enteritidis*.

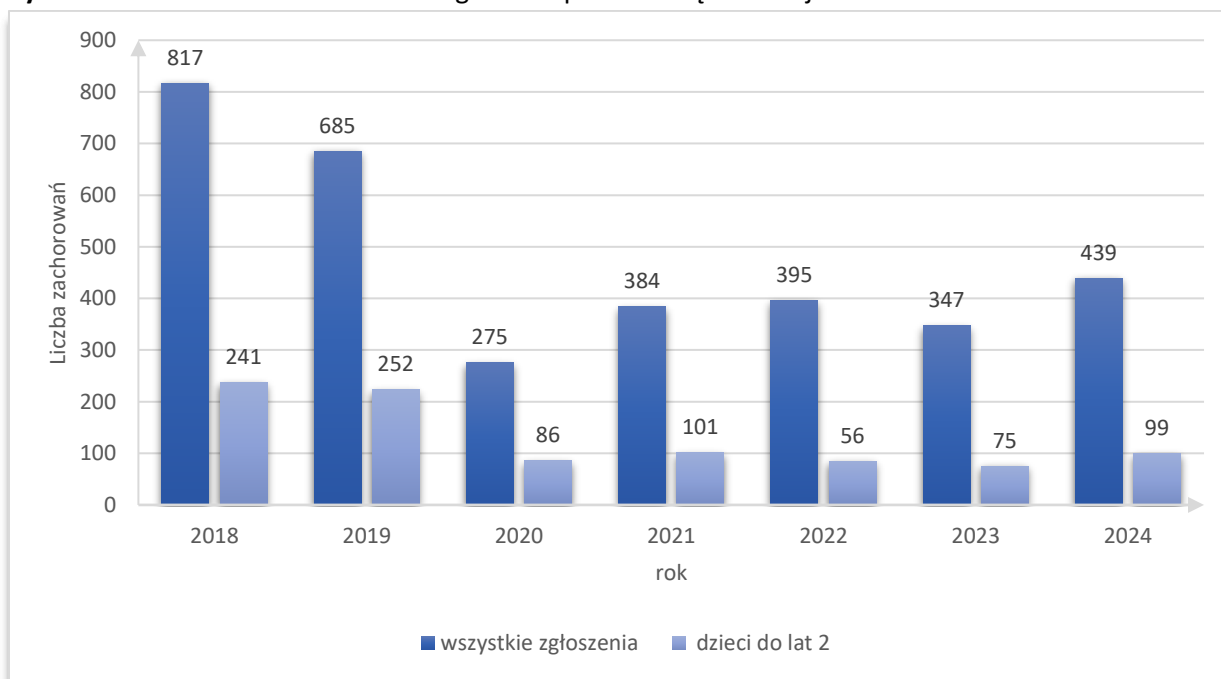
Wykres nr 1: Liczba zachorowań na salmonellozy w powiecie bocheńskim w latach 2018-2024

1.2. Biegunki i zapalenia żołądkowo- jelitowe

W 2024 roku na terenie powiatu bocheńskiego zarejestrowano 439 przypadków zachorowań na biegunkę i zapalenie żołądkowo jelitowe BNO o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu, z czego 99 dotyczyło dzieci do lat 2. Ilość zachorowań nieznacznie wzrosła w porównaniu do roku wcześniejszego.

Wykres nr 2: Liczba zachorowań na biegunki i zapalenia żołądkowo - jelitowe BNO w latach 2018-2024.

1.3. Zakażenia wirusowe wywołane przez rotawirusy i norowirusy

W 2024 roku głównym czynnikiem wirusowych zakażeń jelitowych były rotawirusy oraz norowirusy. Zarejestrowano 102 przypadki zakażeń wywołanych norowirusem z czego większość - 79 przypadków to zachorowania u dzieci do lat 4. Równocześnie zarejestrowano 86 przypadków zakażeń rotawirusem, z czego 47 dotyczyło dzieci do lat 4.

Z dniem 1 stycznia 2021 r. do Programu Szczepień Ochronnych wprowadzone zostało obowiązkowe szczepienie ochronne przeciwko rotawirusom. Szczepienie to jest bezpłatne, możliwe do przeprowadzenia w schemacie dwu - lub trzydawkowym w zależności od dostępnej szczepionki. Preferuje się wczesne rozpoczęcie (od ukończenia 6. tygodnia życia) i wczesne zakończenie schematu szczepienia, przy czym należy zachować odstępy pomiędzy kolejnymi dawkami nie krótsze niż 4 tygodnie.

1.4. Zakażenia bakteryjne wywołane przez *Campylobacter* oraz *Clostridioides difficile*

W roku 2024 odnotowano 50 przypadków zachorowań na zakażenia bakteryjne wywołane przez *Campylobacter*, natomiast w roku 2023 r. odnotowano 29 przypadków. W przypadku zakażeń bakteryjnych wywołanych przez *Clostridioides difficile* odnotowano 47 przypadków zachorowań, czyli o 9 przypadków mniej w porównaniu do roku wcześniejszego.

1.5. Giardioza

Giardioza to choroba pasożytnicza dwunastnicy i jelita cienkiego wywołana przez pierwotniaka *Giardia duodenalis* przebiegająca z przewlekłą biegunką. Jest najczęstszym zarażeniem pierwotniakowym na świecie. Większość przypadków zarażenia nie powoduje żadnych objawów i ulega samoistnemu wyleczeniu.

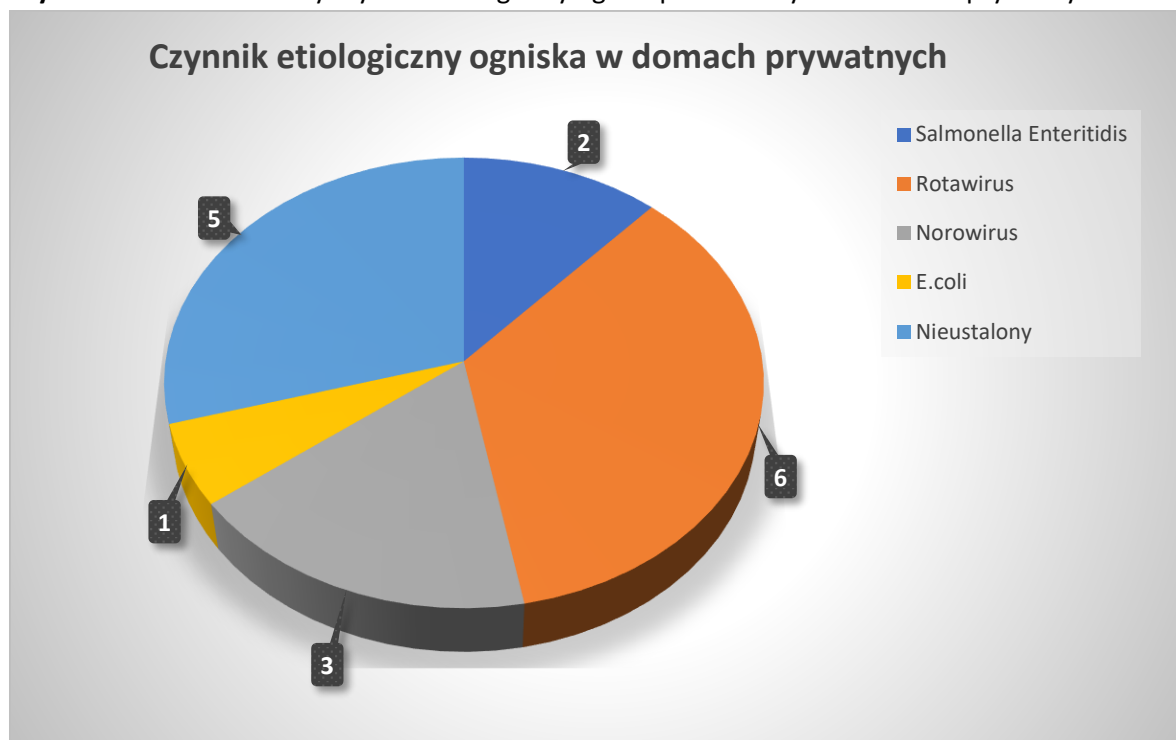
Na przestrzeni lat obserwuje się wzrost zachorowań na giardiozę. W rok 2024 zarejestrowano 7 przypadków, w roku 2023 - 5 natomiast w roku 2022 potwierdzono tylko 1 przypadek.

1.6. Ogniska przenoszone drogą pokarmową

W roku 2024 na terenie powiatu bocheńskiego odnotowano wystąpienie 19 ognisk przenoszonych drogą pokarmową, z czego 2 to ogniska, które wystąpiły w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. W jednym z przedszkoli czynnikiem etiologicznym odpowiedzialnym za wystąpienie ogniska był norowirus, który potwierdzony został u 9 osób spośród 20 poddanych badaniom. Dwa zachorowania wystąpiły u osób pracujących na kuchni, w związku z czym tutaj PPIS wydał 2 decyzje odsuwające od pracy. W drugim przedszkolu czynnikiem etiologicznym potwierdzonym w ognisku był rotawirus, który stwierdzony został u 4 osób.

Pozostałe to ogniska, które wystąpiły w domach prywatnych. Na 17 ognisk pokarmowych, które miały miejsce w domach prywatnych, w 12 ustalono czynnik etiologiczny, co obrazuje poniższy wykres.

Wykres nr 3 Potwierdzony czynnik etiologiczny ognisk pokarmowych w domach prywatnych

2. Ostre infekcje układu oddechowego

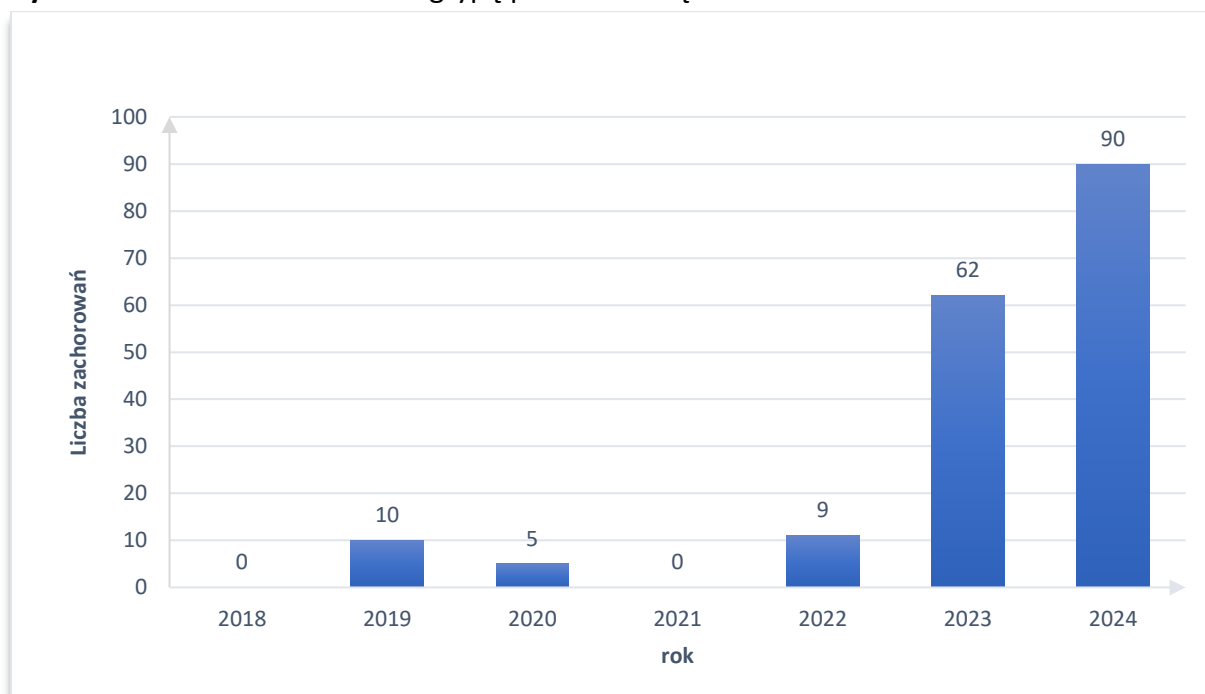
W Polsce główną przyczyną infekcji układu oddechowego są wirusy (ponad 200 rodzajów), w tym wirusy grypy typu A i B, SARS-CoV-2 oraz RSV.

2.1 Grypa

W Polsce sezon wzmożonych zachorowań na gripę obserwuje się zwykle od września do kwietnia następnego roku, przy szczycie zachorowań przypadającym między styczniem a marcem.

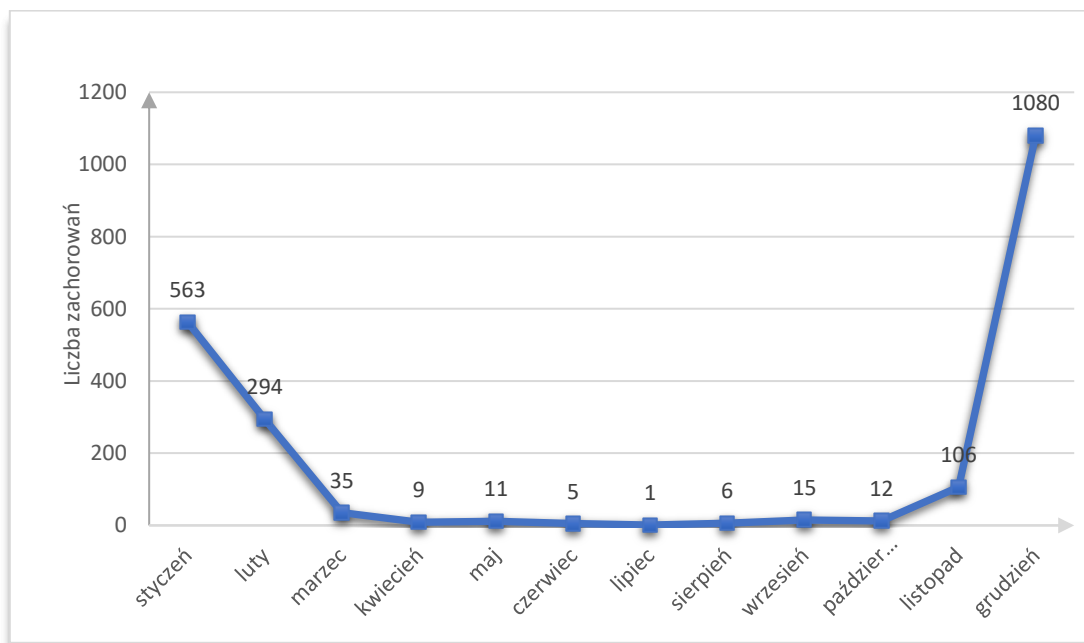
Do diagnostyki infekcji układu oddechowego niezbędna jest diagnostyka wirusologiczna, która może zostać przeprowadzona przy użyciu szybkich testów antygenowych typu COMBO, które wykrywają w krótkim czasie zakażenie m.in. wirusem grypy (A lub B), co niewątpliwie ułatwia postawienie adekwatnej diagnozy i zastosowanie optymalnego leczenia. Jest to metoda szybka i znacznie tańsza niż test PCR. Badania PCR natomiast pozwalają na ustalenie szczepu wirusa, który występuje w danym sezonie w danej populacji. W oparciu o powyższe informacje opracowywane są szczepionki przeciw grypie na kolejny sezon infekcyjny. W ostatnich latach obserwuje się wzrost zachorowań na gripę. W roku 2022 testem PCR potwierdzono 11 przypadków zakażeń, w 2023 r. 62, natomiast w roku 2024 było ich 90.

Wykres 4: Liczba zachorowań na gripę potwierdzoną badaniem PCR w latach 2018-2024

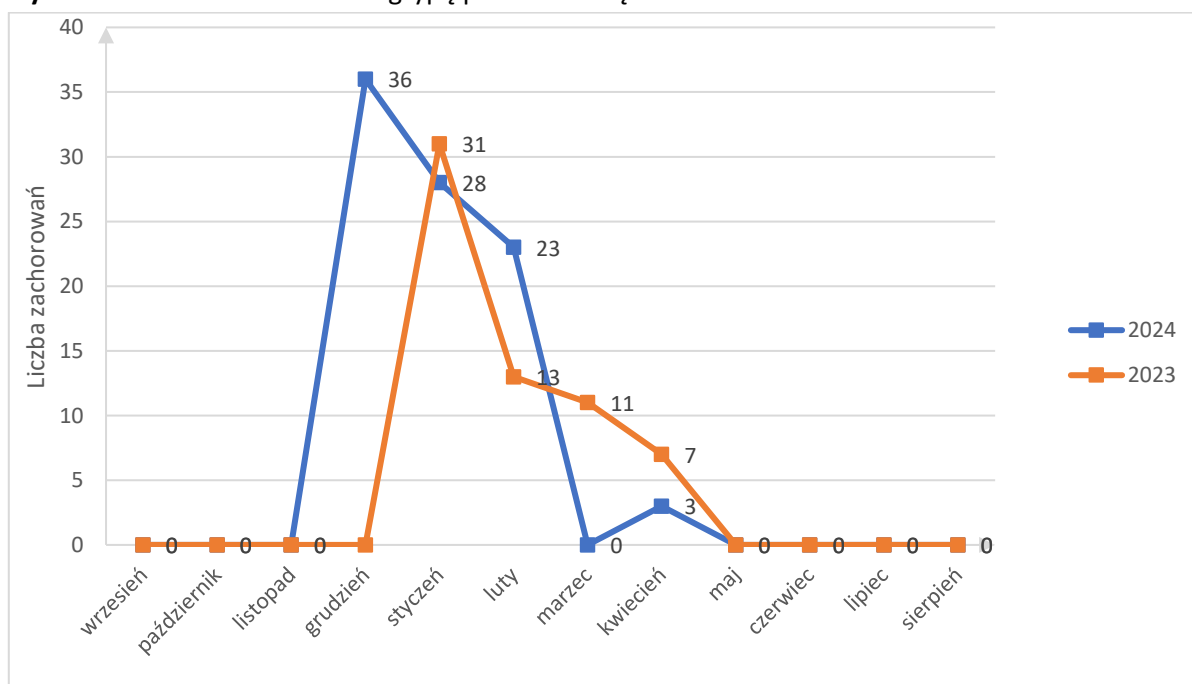
Na przestrzeni lat 2018-2024 nastąpił wzrost liczby zachorowań na gripę potwierdzonych testem PCR.

Wykres 5: Liczba zachorowań na gripę w poszczególnych miesiącach w 2024 roku na podstawie testów antygenowych

Na podstawie szybkich testów antygenowych w 2024 r. zarejestrowano łącznie 1941 przypadków grypy. Na wykresie nr 5 został zobrazowany sezonowy rozkład grypy w 2024 r. potwierdzonej testami antygenowymi. Najwięcej przypadków grypy odnotowano w okresie listopad- luty.

Wykres 6 Liczba zachorowań na gripę potwierdzoną testem PCR w latach 2023-2024

Powyższy wykres obrazuje to, iż w latach 2023-2024 największa liczba zachorowań występuje w okresie grudzień- luty.

Niewątpliwie kluczowym elementem strategii zapobiegającej rozprzestrzenianiu się wirusa grypy oprócz higieny rąk są szczepienia ochronne. Powinny być one zalecane i wykonywane przez cały sezon jesienno-zimowy. Optymalny czas szczepienia przeciw grypie powinien mieć miejsce przed rozpoczęciem okresu zwiększonej zachorowalności na grypę. Refundację szczepionek przeciwko grypie przedstawiono na poniższym schemacie.

Refundacja szczepionek przeciw grypie w sezonie 2024/2025

Wskazanie refundacyjne	Influvac Tetra (we wstrzyknięciu)	Vaxigrip Tetra (we wstrzyknięciu)	Eflueda Tetra (szczepionka wysokodawkowa)	Poziom refundacji
Dzieci 6 m.ż. - 18 r.ż.				bezpłatne
Kobiety w ciąży				bezpłatne
Osoby w wieku 18 - 64 lata wszyscy				50%
Osoby w wieku 65+				bezpłatne
Osoby w wieku 60+				50%

Źródło: Obwieszczenie Ministra Zdrowia z dnia 18 września 2024 r. w sprawie wykazu refundowanych leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych. Dz. Urz. Min. Zdr. 2024.79.

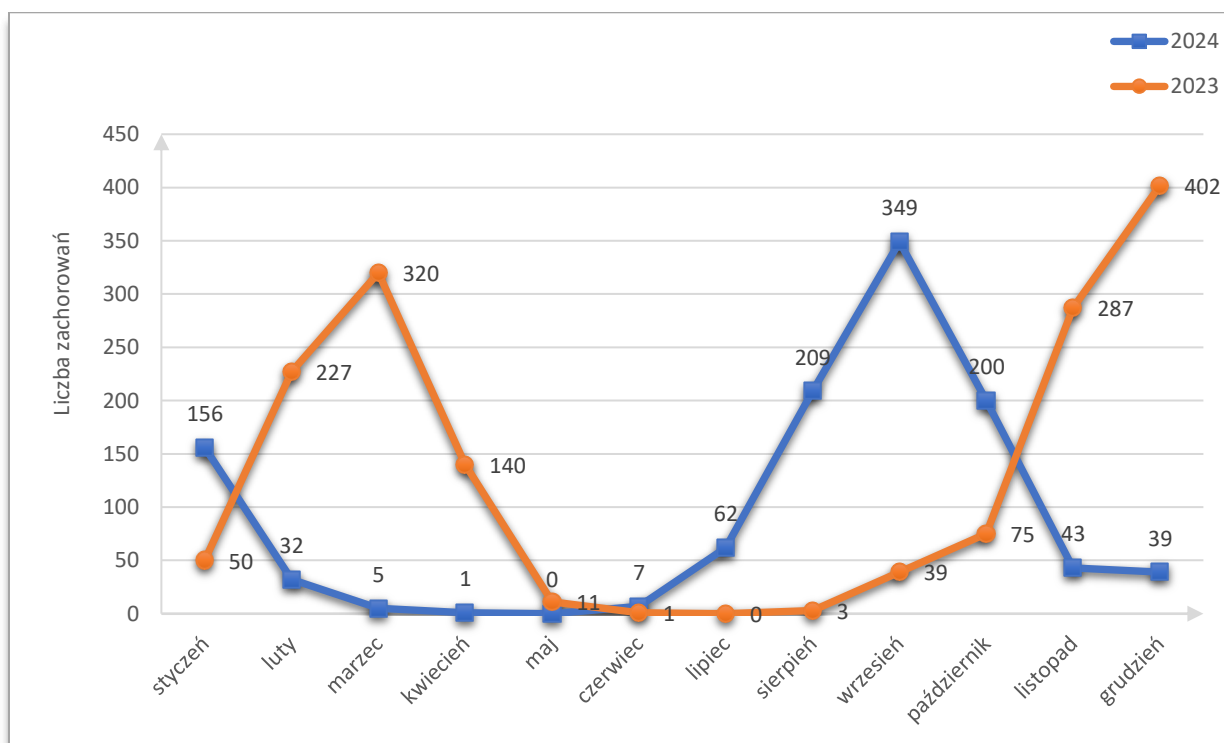
Zadanie realizowane ze środków Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025,
finansowane przez Ministra Zdrowia.

2.2 COVID-19

COVID-19 jest ostrą wirusową chorobą zakaźną wywołaną przez SARS-CoV-2. Ponieważ choroba pojawiła się w nieuodpornionej populacji nagle w drugiej połowie 2019 roku, zaczęła się szerzyć w sposób niekontrolowany i w błyskawicznym tempie dotknęła społeczeństwa wszystkich krajów na świecie. Na przestrzeni ostatnich dwóch lat w powiecie bocheńskim obserwuje się spadek zachorowań na COVID 19 co obrazuje wykres nr 6. W roku 2023 zarejestrowano 1528 przypadków, natomiast w roku 2024 liczba osób zakażonych wirusem była o 395 przypadków mniejsza i wyniosła 1133 przypadków.

Na wykresie nr 7 przedstawiono liczbę osób zakażonych wirusem SARS-CoV-2 zgłoszonych do PSSE w Bochni w poszczególnych miesiącach w roku 2023 oraz 2024.

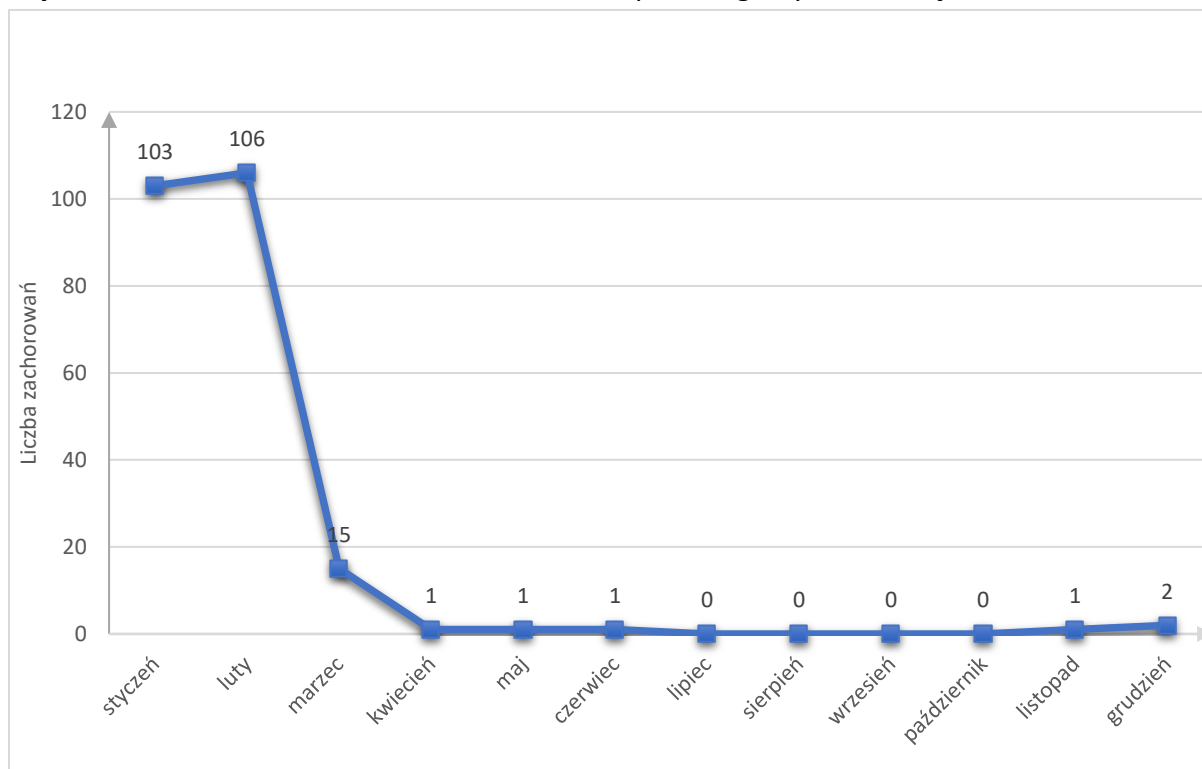
Wykres 7: Liczba zachorowań na COVID-19 w poszczególnych miesiącach w roku 2023 oraz 2024

Najskuteczniejszą metodą zapobiegania COVID-19 są szczepienia ochronne. Są one podawane w schemacie podstawowym oraz kolejne dawki przypominające. Od 2022 roku udostępniane są kolejne szczepionki zaktualizowane do najczęściej krążących wariantów SARS-CoV-2. W sezonie 2024/2025 szczepienie realizowane jest szczepionką zaktualizowaną do podwariantu JN.1.

2.3 Syncytialny wirus oddechowy (RSV)

Syncytialny wirus oddechowy (RSV) jest to wysoce zaraźliwy wirus, który atakuje układ oddechowy - nos, gardło i oskrzela, przez co łatwo go pomylić z przeziębieniem czy też grypą. U osób starszych może doprowadzić do zapalenia płuc, zaostrzenia chorób takich jak astma czy przewlekła niewydolność serca, prowadząc do ciężkich powikłań, hospitalizacji czy śmierci. W roku 2024 odnotowano wzrost zachorowań na RSV- 230 przypadków, a szczyt zachorowań przypadł na miesiące zimowe styczeń-luty z wyraźnym spadkiem w marcu. W późniejszych miesiącach występowały sporadyczne, pojedyncze zachorowania.

Wykres 8: Liczba zachorowań na RSV w poszczególnych miesiącach w 2024 roku

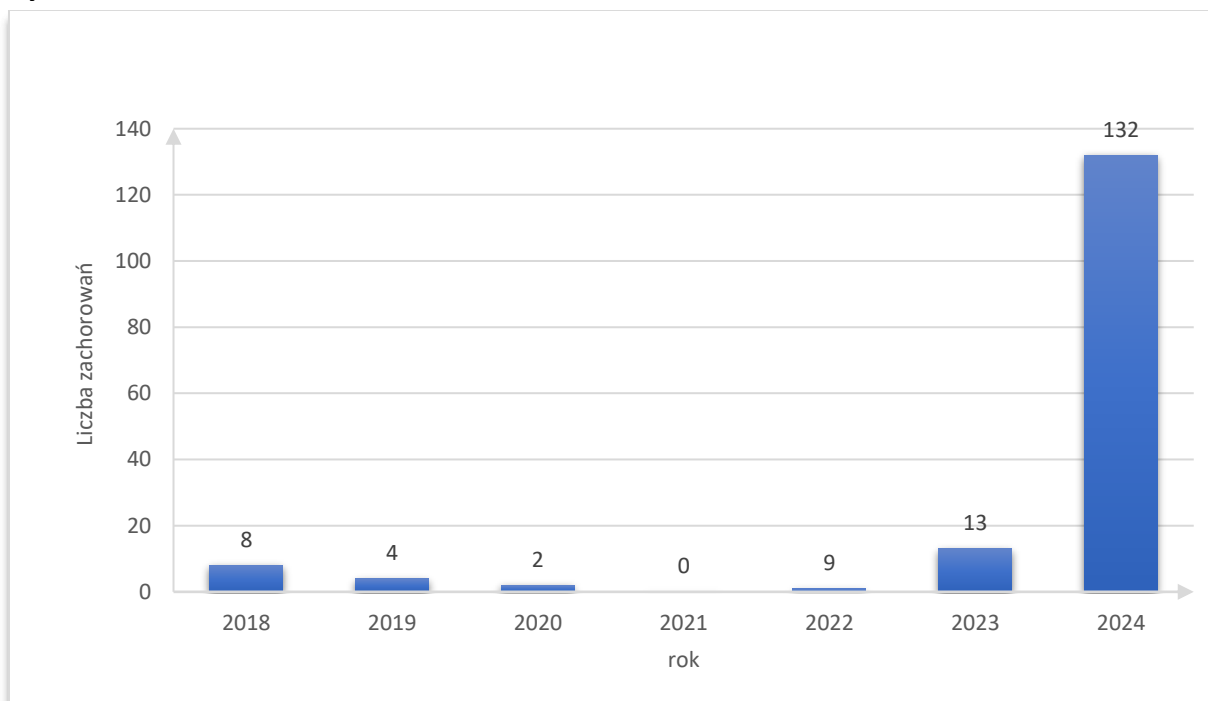
Osoby, które ukończyły 60 lat i starsze, osoby w wieku 50-59 lat ze zwiększonym ryzykiem zachorowania oraz niemowlęta (dzięki szczepieniom kobiet w ciąży) mają możliwość ochrony poprzez szczepienia przed chorobą wywołaną syncytialnym wirusem oddechowym (RSV).

3. Bakteryjne choroby układu oddechowego

3.1. Krztusiec

Krztusiec zwany *kokluszem* jest ostrą chorobą zakaźną górnych dróg oddechowych o charakterze nawracającym wywołaną pałeczką krztuśca (*Bordetella pertussis*). Najbardziej niebezpieczny jest on dla małych dzieci, szczególnie noworodków.

W 2024 r. w powiecie bocheńskim zanotowano zwiększoną liczbę zachorowań na krztuśca - 132 przypadki w porównaniu z rokiem poprzednim, gdzie odnotowano ich tylko 13. Większą zapadalność na krztuśca tłumaczy się przede wszystkim atypowym przebiegiem zachorowań wśród dorosłych szczepionych w dzieciństwie, którzy stanowią źródło zakażenia dla pozostałej populacji. Kolejnym powodem obserwowanego wzrostu liczby zakażeń jest spadek akceptacji dla szczepień. Ponadto krztusiec charakteryzuje się cyklicznością występowania epidemicznych zachorowań i wg danych retrospektywnych cykliczny wzrost wypadł właśnie w 2024 roku. Poniższy wykres obrazuje znaczny wzrost zachorowań na krztusiec w porównaniu do lat wcześniejszych.

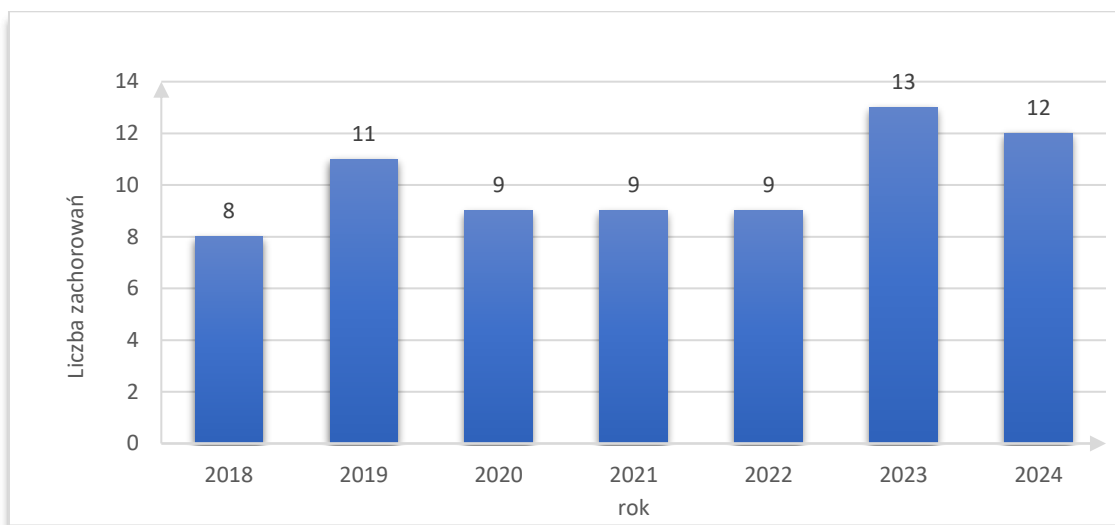
Wykres 9: Liczba zachorowań na krztusiec w latach 2018-2024

Przechorowanie krztuśca ani szczepienia wykonane w dzieciństwie i wieku nastoletnim nie uodparniają na całe życie. Dlatego trzeba powtarzać dawki przypominające szczepionki w wieku dorosłym co 10 lat. W Polsce szczepienia ochronne przeciwko wystąpieniu krztuśca są obowiązkowe. Cykl rozpoczyna się w 2 miesiącu życia. W obecnej sytuacji epidemiologicznej konieczne jest regularne stosowanie dawek przypominających szczepionki w wieku 5 lat, a następnie u nastolatków w 14 i 19 roku życia. W okresie od porodu do rozpoczęcia cyklu szczepień ochronnych, dziecko chroni się szczepiąc kobietę ciężarną dawką przypominającą, dlatego też w październiku 2024 r. dla kobiety w ciąży uruchomione zostały bezpłatne szczepienie przeciw krztuścowi.

3.2. Gruźlica

Gruźlica jest bakteryjną chorobą zakaźną o przewlekłym przebiegu występującą w postaci klinicznej gruźlicy płuc lub gruźlicy innych narządów.

W roku 2024 na terenie powiatu bocheńskiego zarejestrowano 12 przypadków zachorowań na gruźlicę. We wszystkich przypadkach rozpoznana została gruźlica płuc, ponadto w jednym przypadku dodatkowo rozpoznano również gruźlicę ucha. Liczba zachorowań na gruźlicę na przestrzeni lat 2018-2024 utrzymuje się na zbliżonym poziomie, co obrazuje wykres nr 9. Ośiem przypadków potwierdzono u osób mieszkających na wsi, natomiast cztery u mieszkańców miasta. W dochodzeniu epidemiologicznym z pacjentami ustalono osoby ze styczności, które objęto nadzorem. Nie wdrażano działań administracyjnych w związku z hospitalizacją, czy koniecznością leczenia.

Wykres 10: Liczba zachorowań na gruźlicę w latach 2018-2024

W Polsce szczepienie przeciw gruźlicy jest obowiązkowe, szczepionkę BCG podaje się przed wypisaniem dziecka z oddziału neonatologicznego. Dzięki podaniu szczepionki BCG w pierwszych dobach życia zmniejsza się ryzyko zachorowania na gruźlicę o ciężkim przebiegu u dzieci, pod postacią rozsianą, gruźliczego zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych lub zgonu w przebiegu gruźlic

4. Choroby krwiopochodne

Tabela 2: Liczba zachorowań oraz zapadalność na wirusowe zapalenie wątroby

Rok 2024		
Liczba zachorowań		Zapadalność
WZW typu B	6	5,61
WZW typu C	12	11,22

Wirusowe zapalenie wątroby typu B (WZW B)- to schorzenie wątroby wywołane przez wirusa HBV. Choroba ta występuje na całym świecie i szacuje się, że zakażonych jest ponad 250 milionów osób. Do zakażenia dochodzi drogą krwiopochodną tj. przez kontakt z krwią lub zanieczyszczonymi krwią narzędziami, drogą płciową oraz okołoporodową. Najlepszym sposobem ochrony jest przestrzeganie zasad higieny i szczepienia ochronne. W Polsce od 1996 r. wprowadzono w całym kraju obowiązkowe szczepienia noworodków przeciwko WZW B co przyczyniło się do znacznego spadku zachorowalności na tą chorobę. W roku 2024 w powiecie bocheńskim odnotowano 6 przypadków WZW typu B co oznacza spadek liczby zachorowań w stosunku do roku 2022 i 2023.

Wirusowe zapalenie wątroby typu C (WZW C) - wywołane jest przez wirus HCV. Powoduje on zapalenie wątroby, które nieleczone przyczynia się do poważnych powikłań. Źródłem zakażenia HCV jest człowiek. Istnieją trzy drogi zakażenia: pozajelitowa (głównie przez krew),

płciowa i okołoporodowa. Nawet śladowa ilość krwi zawierająca cząsteczki HCV pozostająca na narzędziach w temperaturze pokojowej, pozostaje zakaźna nawet do 2 miesięcy. Aktualnie nie ma szczepionki przeciw WZW C, natomiast istnieją skuteczne i bezpieczne leki, dlatego istotne jest jak najszybsze wykrycie wirusa. Najlepszą metodą zapobiegania chorobie jest przestrzeganie zasad zapobiegania zakażeniom w placówkach medycznych, sterylizacja sprzętu jak również używanie sprzętu jednorazowego użytku.

W 2024 r. do PSSE w Bochni zgłoszono 12 przypadków WZW typu C i był to dwukrotny wzrost w stosunku do roku poprzedniego.

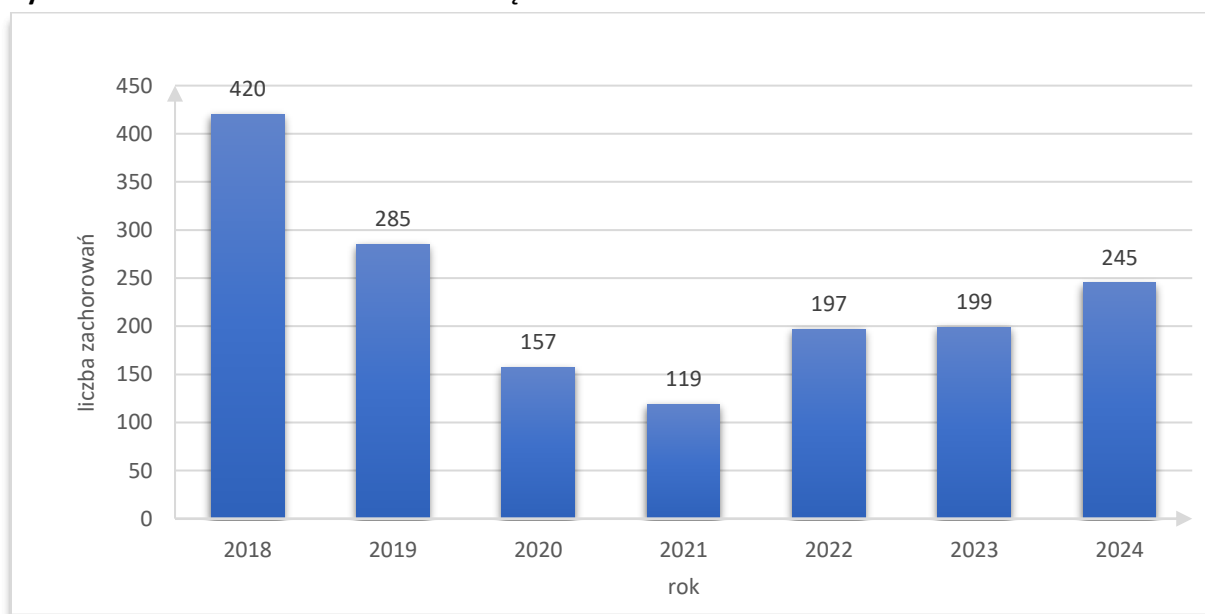
5. Choroby przenoszone przez wektory

5.1. Borelioza

Borelioza z Lyme jest najczęściej występującą chorobą odkleszczową w Polsce, wywołaną przez krętki z rodzaju *Borrelia burgdorferi*, którą przenosi się na człowieka za pośrednictwem kleszczy z rodzaju *Ixodes*. Cała Polska jest uznana za kraj endemiczny, czyli borelioza występuje w naszym kraju częściej niż w innych miejscach. Dane epidemiologiczne wykazują stały wzrost liczby zachorowań na boreliozę w Polsce. W 2024 roku w powiecie bocheńskim odnotowano 245 zachorowań, w tym 8 przypadków prawdopodobnych i 237 przypadków potwierdzonych. Wśród osób które zachorowały najczęściej występowały wczesne objawy, to jest rumień wędrujący – 154 przypadków oraz objawy ze strony układu kostno-stawowego – 45 przypadków. W 2024 roku nie odnotowano żadnego przypadku neuroboreliozy.

Z uwagi na brak dostępnej szczepionki przeciwko boreliozie podstawą jej profilaktyki jest stałe upowszechnianie wiedzy nt. tej choroby oraz edukacja społeczeństwa w zakresie stosowania środków ochronnych oraz właściwego postępowania w przypadku ukłucia przez kleszcza.

Wykres 11: Liczba zachorowań na boreliozę w latach 2018-2024

5.2. Kleszczowe zapalenie mózgu

Kleszczowe zapalenie mózgu to ostra choroba wirusowa, która często wiąże się z powikłaniami neurologicznymi. Źródłem infekcji jest ukąszenie przez zakażonego kleszcza.

Najskuteczniejszą formą ochrony przed zakażeniem wirusem kleszczowego zapalenia mózgu jest szczepienie, które jest zalecane w szczególności dla najbardziej narażonych grup zawodowych (leśnicy, rolnicy itp.).

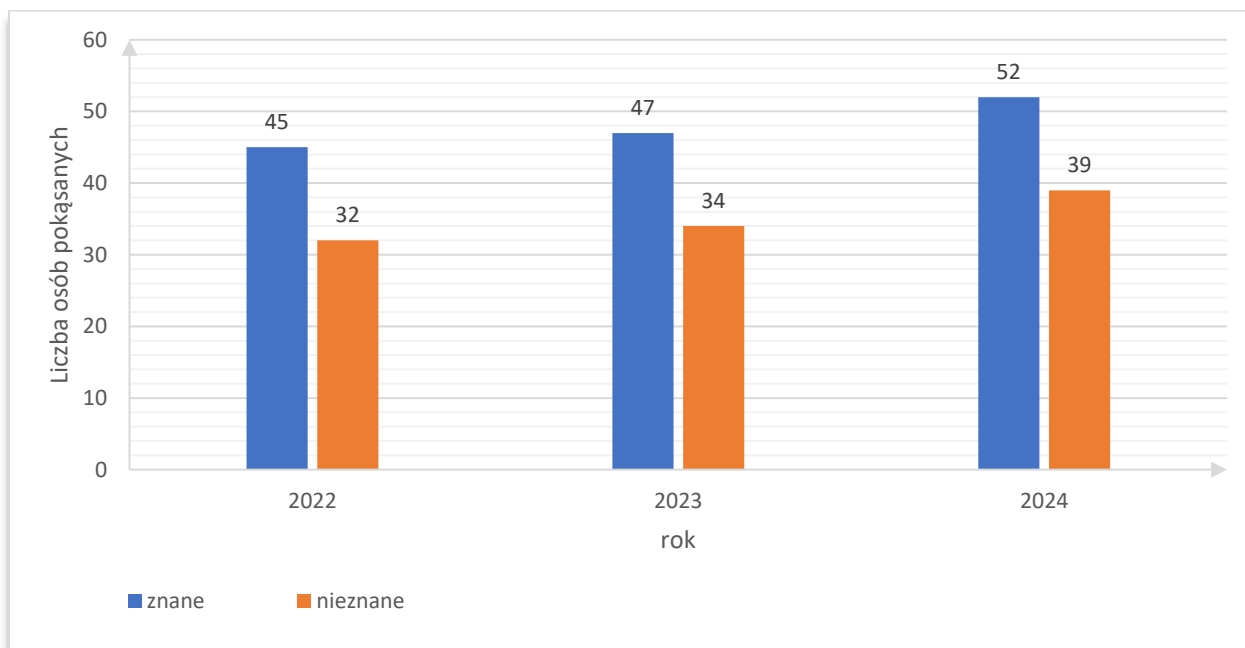
W roku 2024 w powiecie bocheńskim odnotowano 8 przypadków kleszczowego zapalenia mózgu.

6. Narażenie na wściekliznę/ potrzeba szczepień

Powiatowa Stacja Sanitarno- Epidemiologiczna w Bochni prowadzi nadzór nad przypadkami/podejrzeniami wścieklizny u ludzi. Polega on na współpracy z organami Inspekcji Weterynaryjnej i objęciu nadzorem epidemiologicznym osób ze styczności ze zwierzęciem poddanym obserwacji z powodu podejrzenia zakażenia wirusem wścieklizny.

Zapobieganie zachorowaniom na wściekliznę u ludzi oparte jest również na szczepieniach poekspozycyjnych stosowanych u osób, które zostały pokąsane przez zwierzę podejrzanе o wściekliznę, lub gdy śluzówki i/lub zraniona skóra miały kontakt ze śliną zwierzęcia podejrzanego o zachorowanie. Ponadto szczepieniom profilaktycznym przeciwko wściekliźnie poddawane są osoby, które z racji wykonywanego zawodu są szczególnie narażone na zetknięcie się z wścieklizną (np. lekarze weterynarii, pracownicy leśni, osoby wyjeżdżające w regiony, gdzie wścieklizna jest chorobą endemiczną).

Wykres 12: Liczba osób pokąsanych przez zwierzęta znane i nieznane w latach 2022-2024

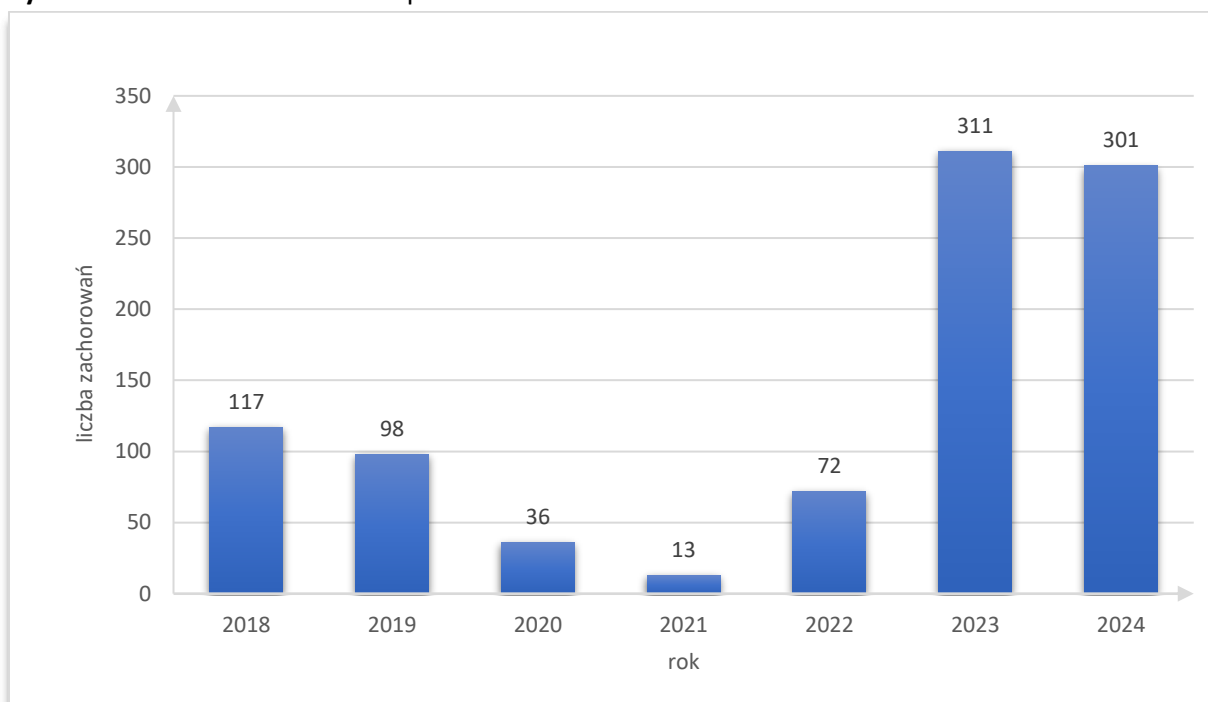

7. Choroby wywołane przez *Streptococcus pyogenes*

7.1. Płonica (szkarlatyna)

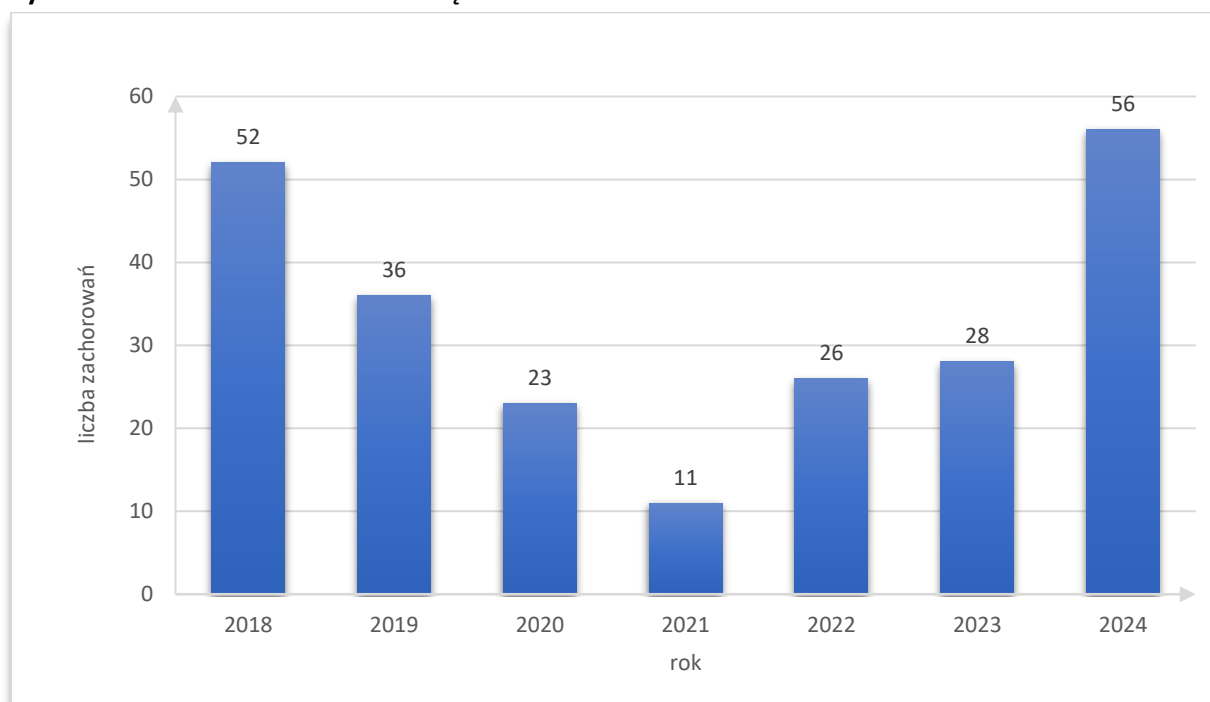
Płonica jest ostrą, wysypkową chorobą zakaźną wieku dziecięcego wywoływaną przez paciorkowce z grupy A *Streptococcus pyogenes*. Choroba charakteryzuje się nagłym wystąpieniem objawów takich jak: ból gardła, ból głowy, gorączka, często też nudności i wymioty, zapalenie gardła i migdałków, biały nalot na języku, który po kilku dniach staje się czerwony (malinowy). Zazwyczaj w drugiej dobie choroby pojawia się drobnoplamista, szkarłatna wysypka. Najczęściej na szkarlatynę chorują dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym (5-15 lat), choć zdarzają się też zachorowania u osób dorosłych. W ostatnich dwóch latach liczba zachorowań utrzymuje się na zbliżonym poziomie, 301 przypadków w roku 2024, natomiast w roku 2023 - 311 przypadków. W stosunku do lat wcześniejszych obserwuje się wzrost zachorowań na płonicę na terenie powiatu bocheńskiego co przedstawiono na wykresie nr 13.

Wykres 13: Liczba zachorowań na płonicę w latach 2018-2024

7.2. Róża

Róża jest chorobą skóry i tkanki podskórnej wywołaną przez paciorkowce. Bakterie wnikają do organizmu przez uszkodzoną skórę lub błonę śluzową i powodują zapalenie, najczęściej na kończynach dolnych lub twarzy. Skóra jest żywoczerwona, błyszcząca, obrzęknięta, wyraźnie odgraniczona od skóry zdrowej, bolesna. Leczenie polega na przyjmowaniu antybiotyków. W roku 2024 w powiecie bocheńskim odnotowano 56 przypadków zachorowań na różę. Liczba zachorowań wzrosła w porównaniu z rokiem wcześniejszym o 28 przypadków.

Wykres 14: Liczba zachorowań na różę w latach 2018-2024

8. Choroby przenoszone drogą płciową

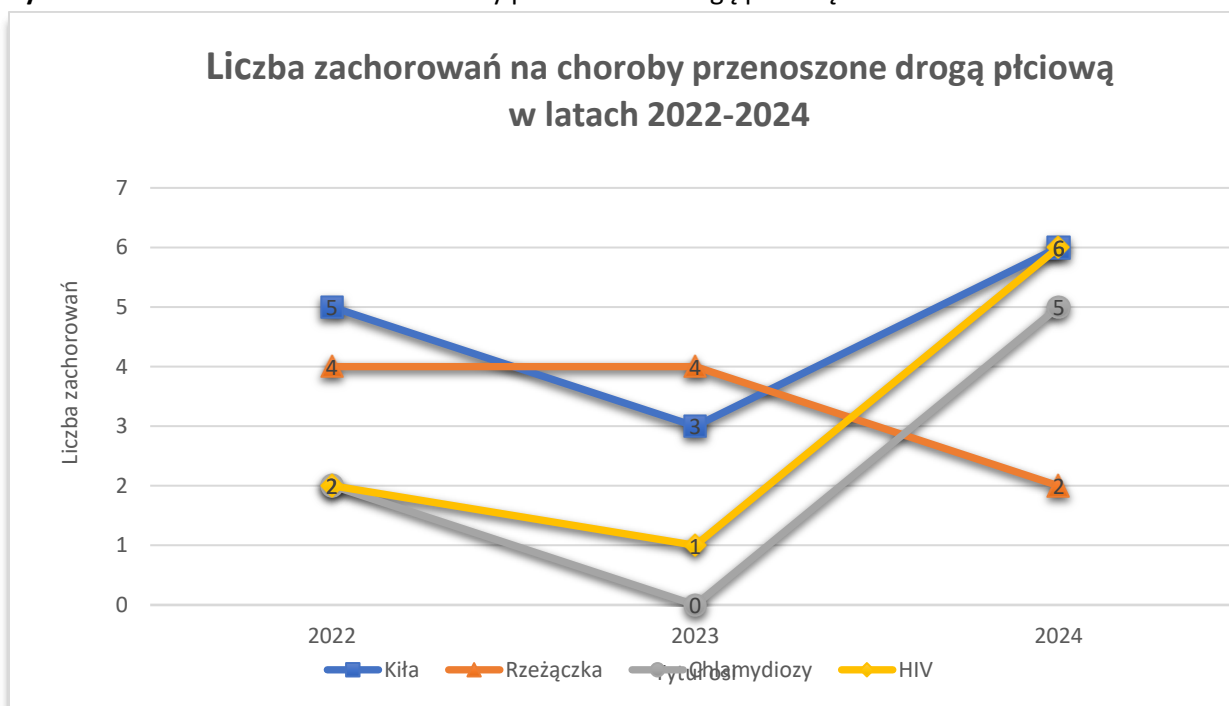
Infekcje przenoszone drogą płciową (ang. Sexually Transmitted Infections – **STIs**) czasami zwane też *chorobami przenoszonymi drogą płciową* (ang. Sexually Transmitted Diseases – **STDs**), to choroby wywoływane przez bakterie, wirusy i pasożyty, które rozprzestrzeniają się podczas aktywności seksualnej. Należą do nich: chlamydia, rzeżączka, rzeżączkowica, HIV/AIDS, kiła, opryszczka czy wirus brodawczaka ludzkiego (HPV).

Infekcje przenoszone drogą płciową mogą powodować różnorodne objawy lub mogą przebiegać bez objawów. Ponadto, niektóre spośród tych chorób powodują raka m.in. zakażenie HPV może prowadzić do raka szyjki macicy, pochwy, odbytu i gardła. Skuteczną metodą zapobiegania zakażeniu wirusem brodawczaka ludzkiego są szczepienia ochronne. W przypadku HIV leki są w stanie kontrolować AIDS (choroba powodowana wirusem HIV), ale nie można tej choroby zupełnie wyleczyć. Jest ona przyczyną wielu różnych problemów zdrowotnych i może prowadzić do śmierci, jeśli nie jest leczona.

W powiecie bocheńskim obserwuje się wzrost zachorowań na choroby przenoszone drogą płciową. W przypadku zachorowań na kiłę, inne choroby przenoszone drogą płciową wywołane przez Chlamydie oraz rzeżączkę dotyczą one zarówno kobiet i mężczyzn. Jednak w przypadku nowo wykrytych zakażeń HIV w 2024 roku dotyczyły one wyłącznie mężczyzn.

Tabela 3: Liczba zachorowań oraz zapadalność na choroby przenoszone drogą płciową

Rok 2024		
Jednostka chorobowa	Liczba zachorowań	Zapadalność
Kiła	6	5,61
Inne choroby przenoszone drogą płciową wywołane przez Chlamydie	5	4,68
Rzeżączka	2	1,87
Nowo wykryte zakażenie HIV	6	5,61

Wykres 15: Liczba zachorowań na choroby przenoszone drogą płciową w latach 2022-2024

9. Legionelloza

Legionelloza jest chorobą zakaźną. Nie można zarazić się nią od chorego człowieka. Źródłem zakażenia jest woda skolonizowana przez bakterie z rodzaju *legionella*. Zakażenie następuje poprzez wciągnięcie do układu oddechowego lub inhalowanie w postaci aerozolu wodnopowietrznego np. podczas korzystania z prysznica czy klimatyzacji. Obejmuje ona dwie postaci zachorowania: chorobę legionistów z dominującymi objawami zapalenia płuc oraz grypopodobną gorączkę Pontiac bez objawów zapalenia płuc.

W powiecie bocheńskim w 2024 roku odnotowano 3 przypadki zachorowania, czyli tyle samo ile w roku 2023.

10. Choroby zakaźne objęte przez Światową Organizację Zdrowia programami eradykacji i eliminacji (odra, różyczka, poliomielitis)

Istnieją choroby zakaźne, które nie mają rezerwuaru zwierzęcego i dla których dostępne są szczepionki o wysokim stopniu skuteczności. Dzięki temu możliwe jest osiągnięcie celu, jakim jest eliminacja choroby na danym obszarze (rozumiana jako brak zakażeń na terenie kraju przy nadal możliwych jej zawleczeniach z zagranicy), a następnie eradykacja choroby, tzn. całkowite wyeliminowanie na świecie. Obecnie Polska uczestniczy w koordynowanych przez WHO globalnych programach eliminacji odry i różyczki oraz eradykacji poliomielitis.

Na terenie powiatu bocheńskiego w 2024 r. nie odnotowano zachorowań na w/w jednostki chorobowe. Inspekcja Sanitarna realizuje w/w program poprzez nadzór nad wykonywaniem szczepień ochronnych jak również współpracę z podmiotami leczniczymi w zakresie zgłaszalności chorób zakaźnych ze szczególnym uwzględnieniem ewentualnych przypadków ostrych porażeń wiotkich u dzieci do 14 roku życia.

11. Nadzór na szczepami *Enterobacteriales* (wytwarzające karbapenemazy CPE)

Antybiotykooporność stanowi obecnie jedno z największych zagrożeń dla zdrowia publicznego. Główną jej przyczyną jest nadużywanie antybiotyków lub nieprawidłowe ich stosowanie. Wydaje się, że najważniejszym mechanizmem oporności na antybiotyki beta-laktamowe jest wytwarzanie przez bakterie beta- laktamaz, czyli specyficznych enzymów katalizujących hydrolizę pierścienia beta- laktamowego w cząsteczce leku.

Najważniejsze z grupy beta-laktamaz nabytych to:

- ESBL – enzymy zdolne do hydrolizy wszystkich penicylin, cefalosporyn, manobaktamów
- Cefalosporynazy AmpC- rozkładają wszystkie penicyliny i cefalosporyny
- Karbapenemazy – rozkładają wszystkie penicyliny i cefalosporyny I generacji
- Klasy A-KPC
- Klasy B- MBL, MBL-NDM
- Klasy D – OXA-48

Patogenem najczęściej wytwarzającym karbapenemazy jest *Klebsiella pneumoniae* - pałeczka zapalenia płuc, która należy do grupy bakterii jelitowych, żyje na skórze i w przewodzie pokarmowym, jest wydalana z kałem. *Klebsiella pneumoniae* może występować w postaci kolonizacji przewodu pokarmowego (powoduje nosicielstwo), nie wywołując objawów zakażenia. Może także być przyczyną m.in.: zapalenia płuc, zakażenia układu moczowego, zakażenia miejsca operowanego (rany, odleżyny), może też doprowadzić do uogólnionej reakcji zapalnej organizmu na zakażenie, tj. sepsy.

Bakteria ta może łatwo rozprzestrzeniać się w środowisku szpitalnym czy w domach opieki, najczęściej poprzez bezpośredni kontakt z nosicielem NDM.

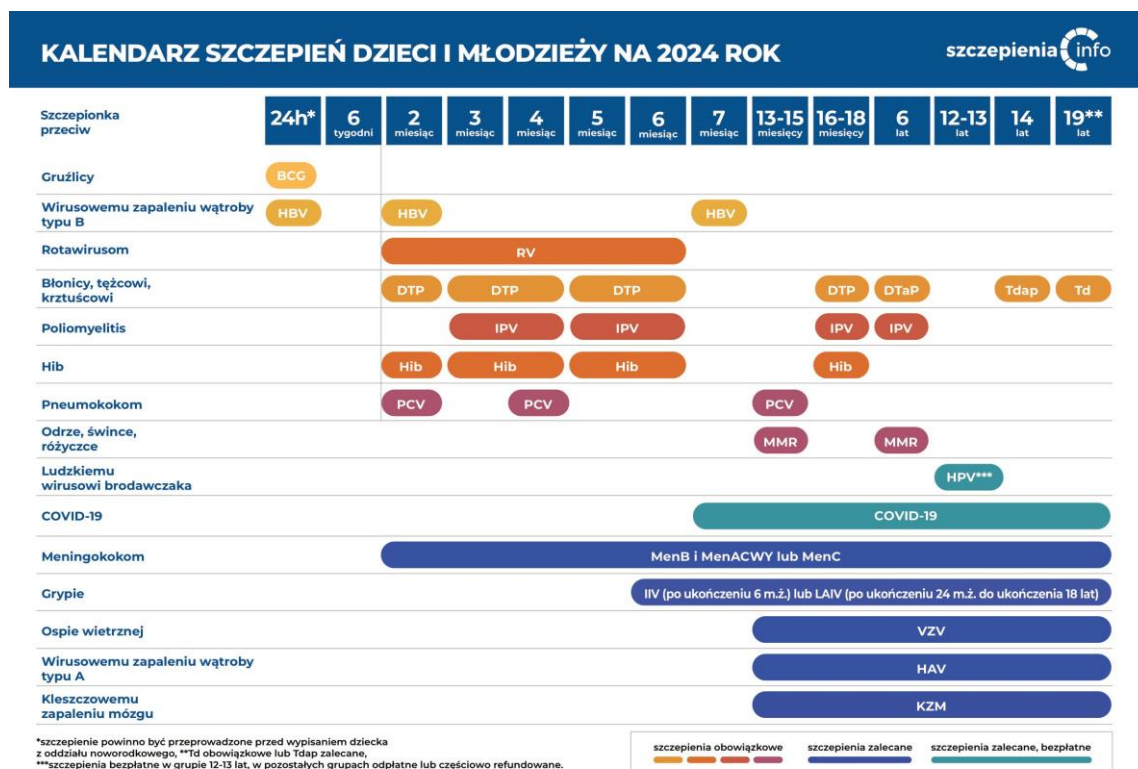
Kluczowe znaczenie dla zapobiegania rozprzestrzenianiu się drobnoustrojów CPE ma przestrzeganie higieny rąk, zarówno przez personel szpitala, jak i pacjentów, a także przez osoby odwiedzające. Rozprzestrzenianie się bakterii *Klebsiella pneumoniae* opornych na

karbapenemy może być spowodowane nadużywaniem antybiotyków, zarówno w leczeniu szpitalnym, jak i domowym.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Bochni opracowuje kwartalne sprawozdania o występowaniu CPE. W roku 2024 w powiecie bocheńskim najwięcej zakażeń dotyczyło *Klasiella pneumoniae* OXA 48 oraz KPC oraz *Escherchia coli* NDM. Łącznie odnotowano 22 przypadki zakażenia CPE oraz 35 nosicieli CPE.

Rozdział 2. Nadzór nad szczepieniami ochronnymi

Obowiązkowymi szczepieniami ochronnymi objęte są dzieci i młodzież od urodzenia do ukończenia 19 roku życia. Nadzór nad szczepieniami ochronnymi w 2024 r. prowadzony był w stosunku do 24 665 dzieci i młodzieży z roczników 2005-2024. Rozdysponowano łącznie 18923 preparaty szczepionkowe. Odbiorcami szczepionek było 30 podmiotów leczniczych mających w swoich strukturach punkty szczepień, w tym również Szpital Powiatowy w Bochni. Wszystkie punkty poddano kontroli kompleksowej w zakresie dokumentacji i realizacji szczepień ochronnych oraz przechowywania preparatów szczepionkowych. W 2024 roku na nadzorowanym terenie doszło do przerywania ciągłości łańcucha chłodniczego w dwóch placówkach podstawowej opieki zdrowotnej podczas przechowywania szczepionek. W 2024 r. szczepienia realizowane były zgodnie z opracowanym Programem Szczepień Ochronnych, który ilustruje poniższy schemat.

W tabeli nr 4 przedstawiono informację na temat poziomu wykonania szczepień dzieci i młodzieży opartą o dane zebrane w ramach obowiązkowych, rocznych sprawozdań MZ-54. Poziom uodpornienia roczników podlegających szczepieniom w roku 2024 był porównywalny do roku poprzedniego.

Tabela 4. Poziom uodpornienia populacji dziecięco - młodzieżowej 0 – 19 lat (wyrażony w %) w powiecie bocheńskim w latach 2020-2024

Rodzaj szczepienia	2020	2021	2022	2023	2024
Błonica	96,6	96,7	96,5	96,6	96,8
Tęžec	96,6	96,7	96,5	96,6	96,8
Krztusiec	96,1	96,2	96,0	96,0	96,3
Poliomyelities	93,5	93,8	93,2	92,9	93,6
WZWZ B	95,8	95,0	95,5	95,2	94,4
odra, świnka, różyczka	95,9	95,6	95,0	95,2	95,5
Hib	88,4	89,6	89,9	89,0	89,6
gruźlica	98,4	97,9	97,7	98,0	97,9

U niektórych osób po podaniu szczepionki może wystąpić reakcja odczynowa - czyli nadmierna ale naturalna i nie prowadząca do zaburzeń stanu zdrowia. Reakcja ta jest odpowiedzią układu odpornościowego na składniki szczepionki, która może się przejawiać m.in. obrzękiem, bolesnością, zaczerwienieniem w miejscu wkłucia lub odczynem typowym dla danej szczepionki.

Niepożądany odczyn poszczepienny (NOP) jest nadmierną reakcją organizmu na podaną szczepionkę, która wystąpiła w okresie 4 tygodni po jej podaniu. Wyjątek stanowią NOP po szczepieniu przeciw gruźlicy, w których kryterium czasowe jest dłuższe. W roku 2024 do PSSE w Bochni zgłoszono 9 niepożądanych odczynów poszczepiennych w tym: 7 łagodnych i 2 ciężkie.

W roku 2024 do PSSE Bochni zgłoszono 9 niepożądanych odczynów poszczepiennych – NOP w tym: 7 łagodnych 2 ciężkie.

W 2024 r kontynuowano w ramach Narodowej Strategii Onkologicznej na lata 2020-2030 powszechny program bezpłatnych szczepień przeciw HPV.

Od 1 września 2024 r. szczepienia przeciw HPV jako szczepienia zalecane przeprowadzane są u osób po ukończeniu 9. roku życia, do ukończenia 14. roku życia - w schemacie dwudawkowym. Szczepienia są dobrowolne dla pacjenta, a decyzja o szczepieniu podejmowana jest przez rodzica, a następnie przez lekarza POZ na podstawie przeprowadzonego badania kwalifikacyjnego. W ramach akcji dostępne są 2 szczepionki: 2-walentna szczepionka Cervarix oraz 9-walentna szczepionka Gardasil 9. W 2024 r. do punktów szczepień na terenie powiatu bocheńskiego wydano łącznie 48 szczepionek Cervarix oraz 832 szczepionki Gardasil 9.

Ponadto od 15 października 2024 r. kobiety w ciąży mogą bezpłatnie zaszczepić się w schemacie jednodawkowym przeciw krztuścowi w przychodniach podstawowej opieki zdrowotnej (POZ). To szczepienie chroni kobietę zarówno w ciąży, jak i po porodzie oraz noworodka przed zachorowaniem i hospitalizacją w pierwszych miesiącach życia. Szczepionka przeciw krztuścowi zalecana jest wszystkim kobietom w 27–36 tygodniu ciąży, a w uzasadnionych przypadkach zagrożenia przedwczesnym porodem – po ukończeniu 20. tygodnia ciąży.

W 2024 r. pracownicy inspekcji sanitarnej włączali się w liczne akcje mające na celu promowanie szczepień ochronnych. Powyższe działania obejmowały swoim zakresem zarówno kompleksowo problematykę szczepień ochronnych, dedykowane były szczepieniom przeciwko HPV czy też tematyka obejmowała szczepienia osób starszych. Prelekcje miały miejsce zarówno na terenie placówek oświatowych powiatu bocheńskiego, jak również kierowane były do ogółu społeczeństwa w ramach prowadzonych przez inspekcję akcji.

W 2024 r. na terenie powiatu bocheńskiego zaobserwowano nasilanie się zjawiska uchylania od szczepień. Liczba niezaszczepionych dzieci wynosiła 405, co stanowi 1,6 % ogółu populacji dzieci i młodzieży podlegającej obowiązkowym szczepieniom ochronnym. Można zauważyć, że liczba niezaszczepionych dzieci z roku na rok rośnie. W 2020 roku w powiecie bocheńskim z powodu uchylania się było niezaszczepionych 208 dzieci, w 2021 roku było ich 245, natomiast w roku 2022 było ich 259. W 2023 r. odnotowano 300 dzieci, których rodzice, pomimo otrzymanych wezwań uchylali się od szczepień.

Przypadki uchylania się rodziców od szczepień lekarz realizujący szczepienia obowiązkowe przekazuje do Inspekcji Sanitarnej. W oparciu o przekazane wykazy osób uchylających prowadzone są działania informacyjno-edukacyjne kierowane do opiekunów prawnych dzieci, które mają na celu wyjaśnienie wątpliwości związanych ze szczepieniami. Edukacja odbywa się poprzez wysyłanie pism edukacyjnych, jak również prowadzona jest poprzez bezpośrednie rozmowy z rodzicami. W związku z brakiem realizacji szczepień do rodziców kierowane są upomnienia. W 2024 r. skierowano 12 upomnień oraz złożono do Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego 4 wnioski o wszczęcie egzekucji administracyjnej w związku z uchylaniem się od obowiązku wykonania szczepień ochronnych.

Nasilający się trend w uchylaniu się od obowiązku szczepień jest niepokojący, gdyż wyszczepienie populacji na poziomie co najmniej ok. 95 % zapewnia uodpornienie na masowe zachorowania związane z patogenami chorobotwórczymi. Chronione są bowiem nie tylko osoby uodpornione w drodze szczepienia, lecz także te, które ze względu na przeciwwskazania zdrowotne nie mogą być szczepione, jak również osoby, które pomimo prawidłowego przeprowadzonego szczepienia nie wykształciły odporności immunologicznej.

Rozdział 3. Działalność lecznicza

W 2024 roku pod nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej działającej w powiecie bocheńskim znajdowało się 180 podmiotów wykonujące działalność leczniczą.

W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego sprawowanego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bochni w 2024 r. przeprowadzono kontrole w 103 podmiotach wykonujących działalność leczniczą. Kontrole wykonywane były według opracowanych i zatwierdzonych przez organ nadrzędny planów kontroli zgodnie z przyjętym harmonogramem. Podmioty lecznicze, w których nie są wykonywane zabiegi z przerwaniem ciągłości tkanki kontrolowane są z mniejszą częstotliwością min. 1 raz na 3 lata. Podczas kontroli sprawdzono m.in.: stan techniczny i higieniczno-sanitarny pomieszczeń, urządzeń i sprzętu, postępowanie z narzędziami wielokrotnego użytku, postępowanie z odpadami medycznymi, postępowanie z brudną i czystą bielizną, zaopatrzenie w środki ochrony osobistej oraz w preparaty do dezynfekcji: rąk, skóry, powierzchni i narzędzi, proces sterylizacji oraz opracowanych i wdrożonych procedur związanych z zapobieganiem chorobom zakaźnym i zakażeniom. W przypadku kontroli, w których stwierdzono nieprawidłowości zostały wydawane decyzje z nakazem ich usunięcia. Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości dotyczyły niewłaściwego stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń.

W trakcie przeprowadzanych kontroli przeprowadzono edukacje w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami medycznymi, w szczególności przypomniano zasady właściwej selektywnej zbiórki odpadów medycznych, zasady wewnętrznego transportu odpadów oraz prawidłowego sposobu opisywania pojemników i worków na odpady medyczne zgodnie z obowiązującą w podmiocie leczniczym procedurą. Zwrócono również uwagę na prawidłowe postępowanie z bielizną czystą i brudną oraz przypomniano o przestrzeganiu zakazu palenia oraz prawidłowym oznakowaniu o zakazie palenia wyrobów tytoniowych, w tym papierosów elektronicznych. W podmiotach leczniczych, w których zamontowane zostały urządzenia do klimatyzacji pouczono o konieczności dokonywania ich przeglądów nie rzadziej niż raz co 12 miesięcy.

Tabela 5: Liczba przeprowadzonych kontroli w podmiotach wykonujących działalność leczniczą w powiecie bocheńskim w roku 2024.

Kategorie podmiotów objętych nadzorem	Liczba podmiotów w ewidencji	Liczba podmiotów skontrolowanych	% wszystkich
Przychodnie i ośrodki zdrowia	57	55	96 %
Niezabiegowe praktyki lekarskie	42	13	31 %
Zabiegowe praktyki lekarskie	12	5	42 %
Indywidualne praktyki lekarzy dentystów	35	15	43 %
Grupowe praktyki lekarzy dentystów	2	0	0 %
Praktyki pielęgniarek i położnych	16	4	25 %
Rehabilitacje	1	0	0 %
Inne (MKTS, RCKiK, Diagnostyka, Śląskie Laboratorium Analityczne, Medycyna Sp. zo.o.)	10	6	60 %
Szpital	1	1	100 %
Pogotowie	4	4	100 %
Ogółem	180	103	57 %

W ramach swojej działalności Inspekcja Sanitarna w Bochni prowadzi również nadzór nad zakażeniami szpitalnymi poprzez zbieranie danych w powyższym zakresie oraz ich analizę. Prawidłowy nadzór nad wykrywaniem zakażeń szpitalnych jest warunkiem niezbędnym umożliwiającym ich skuteczną kontrolę na terenie podmiotu leczniczego. W SPZOZ „Szpital Powiatowy” w

Bochni działa powołany przez dyrektora szpitala zespół i komitet kontroli zakażeń szpitalnych. Źródło analizowanej sytuacji epidemicznej w nadzorowanych przez Państwową Inspekcję Sanitarną podmiotach leczniczych stanowią raporty wstępne o podejrzeniu lub wystąpieniu ogniska epidemicznego oraz raporty końcowe o wygaszeniu ogniska.

W roku 2024 w Szpitalu Powiatowym w Bochni potwierdzano 1 ognisko epidemiczne wywołane przez *Klebsiella pneumoniae* KPC. Podjęte zostały wszelkie niezbędne działania

zmierzające do ograniczenia rozprzestrzeniania się drobnoustrojów chorobotwórczych zgodnie z opracowanymi procedurami, wprowadzono wzmożony reżim sanitarny, przeprowadzono szkolenie dla personelu.

Podsumowanie

Na podstawie wyników kontroli podmiotów leczniczych przeprowadzonych w 2024 roku stan sanitarno-techniczny pomieszczeń i urządzeń wykorzystywanych przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych należy ocenić pozytywnie.

W 2024 roku grypa była najczęściej diagnozowaną jednostką chorobową przez lekarzy. Ponieważ wirus grypy przenosi się drogą kropelkową, bardzo szybko rozprzestrzenia się między ludźmi. Jest jednak skuteczna broń, która chroni przede wszystkim przed ciężkim przebiegiem choroby i groźnymi dla zdrowia powikłaniami, a są nią szczepienia. Rekomendowane jest szczepienie przed rozpoczęciem się okresu infekcyjnego, ale tak naprawdę decyzję można podjąć i później. Nowe warianty szczepionek na ogół dostępne są we wrześniu i od tego momentu warto to szczepienie rozważyć zarówno u dzieci, jak i u osób starszych.

W minionym roku zaobserwowano również bardzo duży wzrost zachorowań na krztusiec w stosunku do lat poprzednich. Wynika to m.in. z atypowego przebiegu zachorowań wśród dorosłych szczepionych w dzieciństwie, którzy stanowią źródło zakażenia dla pozostałej populacji, charakterystycznej dla krztuśca cykliczności występowania epidemicznych zachorowań, jak również spadku akceptacji dla szczepień.

Nasilające się zjawisko uchylania rodziców od obowiązkowych szczepień ochronnych stanowi bardzo duże zagrożenie dla zdrowia publicznego. Istotne jest tutaj podnoszenie świadomości rodziców, jak bardzo ważnym elementem profilaktyki chorób zakaźnych są szczepienia ochronne. Wyszczepienie populacji na poziomie co najmniej ok. 95 % zapewnia uodpornienie na masowe zachorowania związane z patogenami chorobotwórczymi.

Opracowanie: mgr Renata Chołda, mgr Małgorzata Misina

Rozdział 4. Nadzór nad jakością wody

1. Zaopatrzenie powiatu bocheńskiego w wodę przeznaczoną do spożycia

Rodzaj wód surowych wykorzystywanych dla wodociągów na terenie powiatu bocheńskiego do produkcji wody przeznaczonej do spożycia to:

- wody powierzchniowe,
- wody podziemne,
- wody mieszane (powierzchniowe i podziemne).

Wody powierzchniowe wykorzystywane są dla:

- wodociągu zbiorowego zaopatrzenia Bochnia z rzeki Raby,

- wodociągu Zbiorowego zaopatrzenia Beldno z potoku Jeziormica,
- wodociągu zbiorowego zaopatrzenia Chrostowa z rzeki Stradomki,
- wodociągu zbiorowego zaopatrzenia Łąka Górna z potoku Podkosówka,
- wodociągu zbiorowego zaopatrzenia Żegocina z potoku Saneckiego
- wodociągu zbiorowego zaopatrzenia Trzciana potok Przeginia /Pluskawka

Wody podziemne pochodzące ze studni stanowią surowiec dla:

- wodociągu zbiorowego zaopatrzenia Lipnica Murowana-1
- wodociągu zbiorowego zaopatrzenia Lipnica Murowana-2
- wodociągu zbiorowego zaopatrzenia Rajbrot Dominiczna Góra

Wody mieszane (powierzchniowe i podziemne):

- wodociągu zbiorowego zaopatrzenia Nowy Wiśnicz potok Leksandrówka / studnie

Poza wodociągami zbiorowego zaopatrzenia, które posiadają własne ujęcia i stacje uzdatniania na terenie powiatu bocheńskiego zaopatrzeniem mieszkańców w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi zajmują się podmioty, które bazują na wodzie ujmowanej i wyprodukowanej przez: Stację Uzdatniania Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o., ul. Majora Bacy 15, 32-700 Bochnia.

Do tych stref należą na terenie gminy Bochnia:

- Strefa zbiorowego zaopatrzenia Siedlec-Południe,
- Strefa zbiorowego zaopatrzenia Północny-Wschód,
- Strefa zbiorowego zaopatrzenia Północny-Zachód,

Na terenie gminy Rzeszawa:

- Strefa zbiorowego zaopatrzenia Gmina Rzeszawa.

Na terenie gminy Drwinia:

- Strefa zbiorowego zaopatrzenia Gmina Drwinia.

Stacje Uzdatniania Gminnego Zakładu Usług Komunalnych Kobylec 64A, 32-740 Łapanów

- Strefa zbiorowego zaopatrzenia Nieszkowice Wielkie Wola Nieszkowska

Na terenie powiatu bocheńskiego główne źródło zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia stanowią wodociągi oparte na wodzie powierzchniowej. Spowodowane jest to większą dostępnością na naszym terenie wód powierzchniowych. Teren powiatu bocheńskiego ubogi jest w zasoby wód podziemnych.

Poza wodociągami zbiorowego zaopatrzenia działalność w zakresie zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia prowadzi 12 podmiotów skategoryzowanych jako „inne podmioty zaopatrujące w wodę”, które wykorzystują wodę do działalności gospodarczej, budynków użyteczności publicznej lub są to podmioty działające na rynku spożywczym:

- wodociąg zaopatrujący Agroturystykę w Rozdzielu,
- wodociąg zaopatrujący Szkolne Schronisko Młodzieżowe w Rozdzielu,
- wodociąg zaopatrujący Hotel i Gospoda Pod Kamieniem w Lipnicy Górnej,
- wodociąg zaopatrujący Szkoła Podstawowa w Chronowie,
- wodociąg zaopatrujący Szkoła Podstawowa w Lipnicy Górnej,
- wodociąg zaopatrujący Prywatny Żłobek w Lipnicy Dolnej
- wodociąg zaopatrujący FHU „Gallod” w Leszczynie,

- wodociąg zaopatrujący Spółdzielnia Ogrodnicza „Zamvinex” Łąka Górna
- wodociąg zaopatrujący Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Bochni
- wodociąg zaopatrujący Bacówka Towary Tradycyjne w Rajbrocie
- wodociąg zaopatrujący Magda plant-based Sp. z o.o. w Kobyłcu (zlikwidowany 20.06.2024r.)
- wodociąg zaopatrujący Zakład Przetwórstwa Mięsnego „Mochel” w Muchówce (zlikwidowany 12.08.2024r.)
- wodociąg zaopatrujący Manufaktura Ziemi Wiśnickiej Natalia Zygmunt 32- 720 Chronów 247 (objęty nadzorem od 1.09.2024r.)

W 2024r. na terenie powiatu bocheńskiego funkcjonowało 16 wodociągów/stref zbiorowego zaopatrzenia zaopatrujących około 85357 osób. Natomiast z 11 innych podmiotów zaopatrujących w wodę przeznaczoną do spożycia korzystało około 644 osób jako pracownicy zakładów, bądź uczniowie placówek oświatowych. W 2024r. 2 zakłady produkcyjne zostały przyłączone do gminnej sieci wodociągowej. Natomiast powstał 1 zakład produkcyjny, który do produkcji wykorzystuje wodę przeznaczoną do spożycia z własnego ujęcia. Ilość skontrolowanych przez PPIS w 2024r. wodociągów i spełnienie przez nie wymagań wynikający z obowiązujących przepisów z podziałem na wielkość produkcji obrazuje poniższa tabela.

Tabela 6. Liczba urządzeń dostarczających wodę w zależności od wielkości produkcji/rozprowadzania.

		Liczba urządzeń dostarczających wodę			Liczba ludności zaopatrywanej w wodę
		Wg ewidencji	Odpowiadających wymogom*	Nieodpowiadających wymogom*	
Wodociągi zbiorowego zaopatrzenia w wodę		16	16	0	85357
Wodociągi o produkcji [m³/d]	<100	5	5	0	2495
	101-1000	9	9	0	43260
	1001-10000	2	2	0	39602
	10001-100000	-	-	-	-
	>100000	-	-	-	-
Inne podmioty zaopatrujące w wodę		11	11	0	644
Razem		27	27	0	86001

Próbki wody przeznaczonej do spożycia pobierano z wyznaczonych punktów poboru – punktów zgodności. Punkty te zostały wyznaczone przez właścicieli/zarządców obiektów w porozumieniu z PPIS. Ilość punktów poboru i ilość pobranych prób na danym wodociągu uzależniona jest od ilości rozprowadzanej wody przeznaczonej do spożycia. Badania wykonywane były w zakresie parametrów grupy A i B zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia.

2. Jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi na terenie powiatu bocheńskiego

Ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi dokonywana jest w oparciu o rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. z 2017r., poz. 2294)

W ramach sprawowanego nadzoru skontrolowano w 2024r. 16 wodociągów i stref zbiorowego zaopatrzenia, a także 11 innych podmiotów wykorzystujących wodę

pochodzącą z indywidualnego ujęcia, a służącą do działalności spożywczej lub zaopatrującej budynki użyteczności publicznej czyli wszystkie zewidencjonowane obiekty.

Z wodociągów i stref zbiorowego zaopatrzenia w ramach sprawowanego nadzoru sanitarnego pobrano 90 planowe i 15 pozaplanowe próbki wody przeznaczonej do spożycia, natomiast z innych podmiotów zaopatrujących wodę pobrano 33 planowych prób i 1 pozaplanową. łącznie pobrano 123 próby planowe i 16 pozaplanowych.

Właściciele i zarządcy obiektów pobrali łącznie 119 prób wody w ramach kontroli wewnętrznej i 35 prób pozaplanowych jako potwierdzenie prawidłowego wykonania działań naprawczych. Wyniki przekazywane są przez zarządców prawidłowo.

Spośród pobranych prób wody przeznaczonej do spożycia w ramach sprawowanego nadzoru sanitarnego zakwestionowano 18 wyników badań.

Ze względu na oznaczenia:

- mikrobiologiczne 6,
- fizykochemiczne 12.

Przeprowadzając analizę ryzyka w stosunku do wyżej wymienionych prób wydano 14 decyzji administracyjnych w tym:

- o braku przydatności wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi 3 decyzje
- o warunkowej przydatności wody przeznaczonej do spożycia 11 decyzji.

W 5 przypadkach wszczęte postępowania skończyły się umorzeniem postępowania z uwagi na to, że zarządcy/właściciele obiektów podjęli szybkie i skuteczne działania naprawcze i przedłożyli prawidłowe wyniki badań jakości wody przeznaczonej do spożycia.

Wydano 19 decyzji płatniczych.

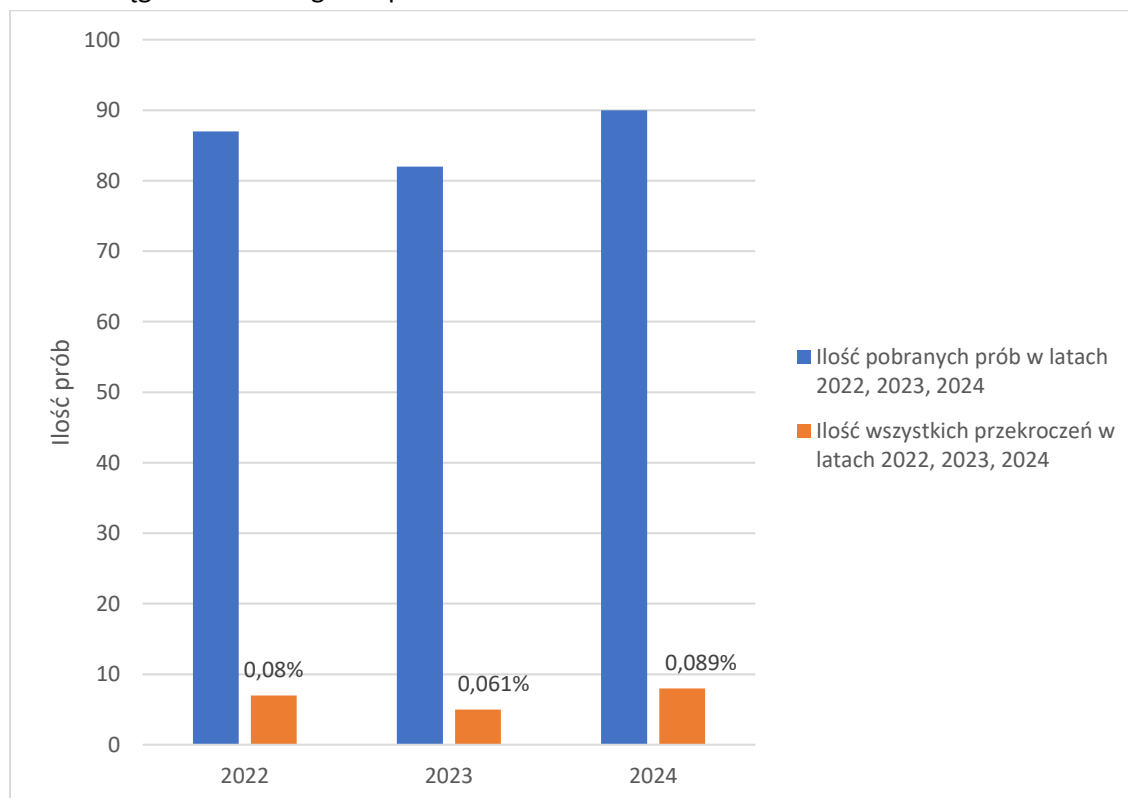
Kwestionowane próby miały miejsce w następujących wodociągach:

- Wodociągi zbiorowego zaopatrzenia:

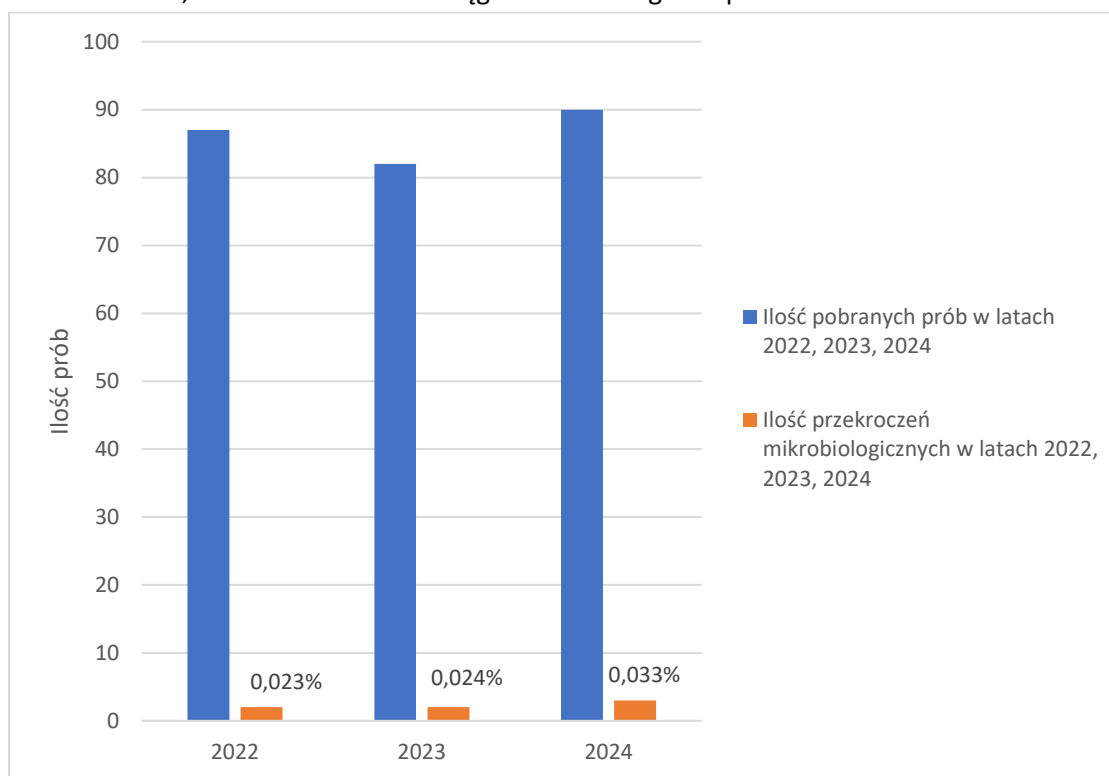
Nie spełnienie wymagań zawartych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w zakresie ogólnej liczba mikroorganizmów, bakterie grupy coli, *Escherichia coli*, Enterokoki, mętności chloroformu i Σ THM wystąpiło w następujących wodociągach zbiorowego zaopatrzenia: Bochnia (gmina Miasto Bochnia), Chrostowa (gmina Łapanów), Trzciana (gmina Trzciana), Lipnica Murowana -2 (gmina Lipnica Murowana), Żegocina i Bełdno (gmina Żegocina).

Analiza porównawcza roku 2022, 2023 i 2024 ilości pobranych prób wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w tej grupie obiektów w ramach nadzoru sanitarnego przez PPIS do ilości przekroczeń występujących w badanych próbach i z podziałem na oznaczenia mikrobiologiczne i fizykochemiczne.

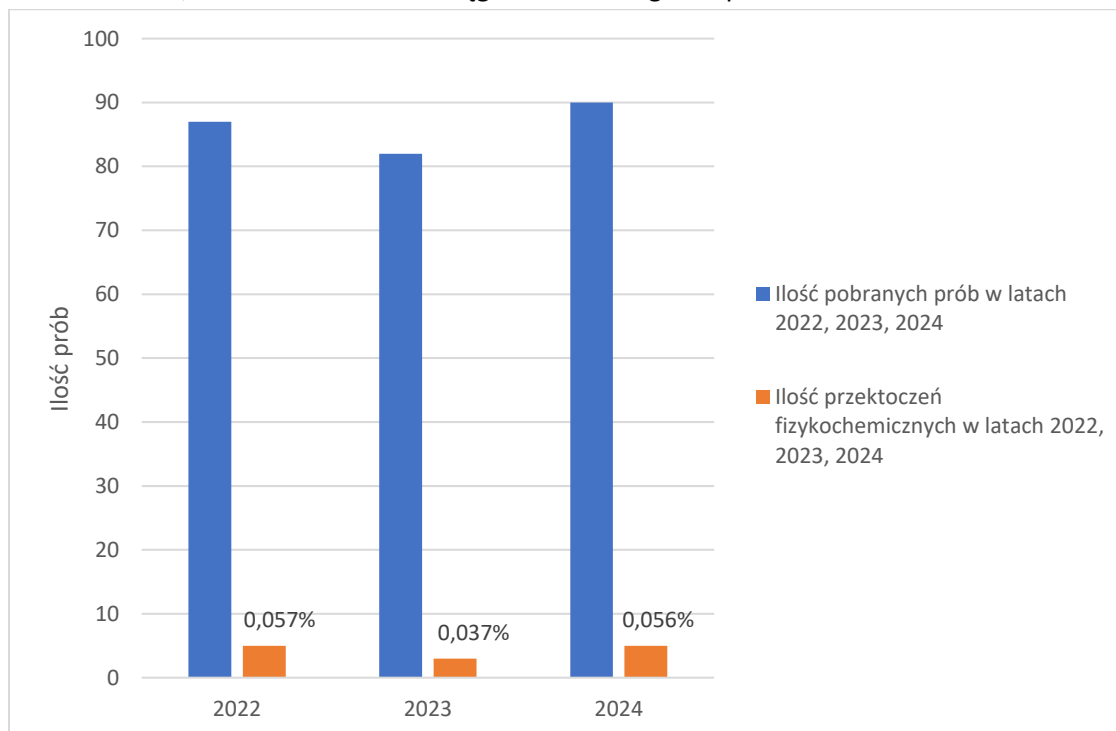
Wykres 15. Ilość prób z przekroczeniami w stosunku do pobranych prób w latach 2022, 2023 i 2024 w wodociągach zbiorowego zaopatrzenia.

Wykres 16. Ilość prób z przekroczeniami mikrobiologicznymi w stosunku do pobranych prób w latach 2022, 2023 i 2024 w wodociągach zbiorowego zaopatrzenia.

Wykres 17. Ilość prób z przekroczeniami fizykochemicznymi w stosunku do pobranych prób w latach 2022, 2023 i 2024 w wodociągach zbiorowego zaopatrzenia.

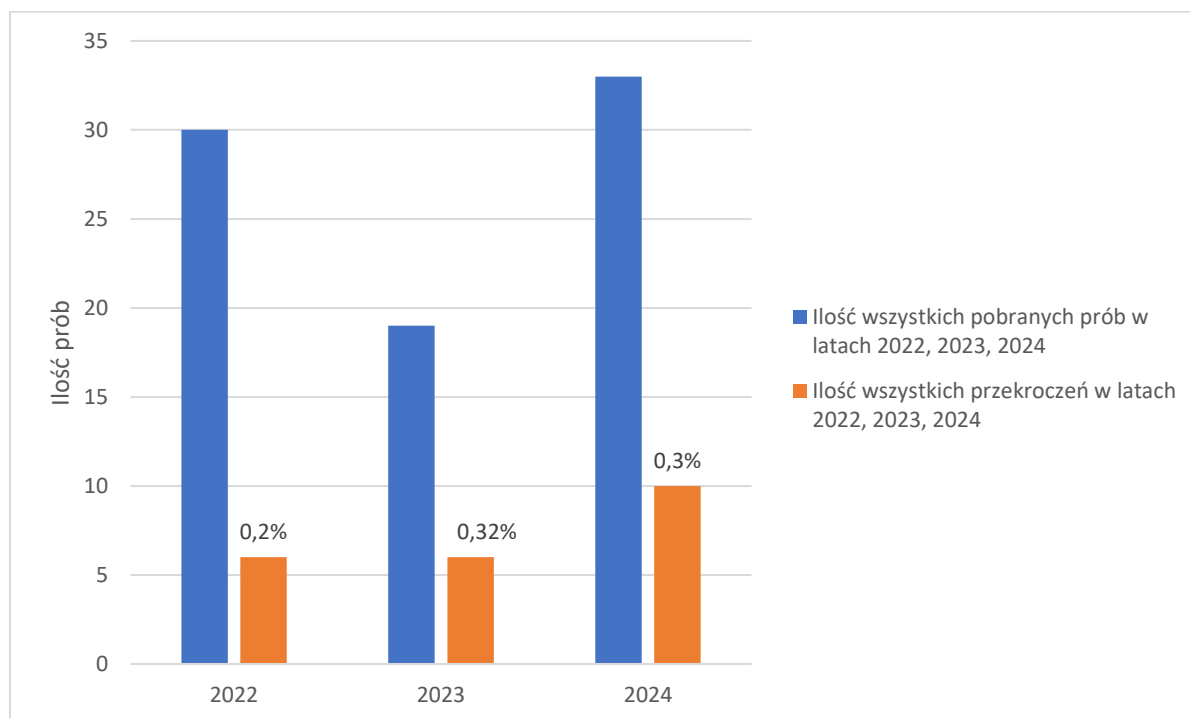
- Inne podmioty zaopatrujące w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi:

W tej grupie obiektów woda przeznaczona do spożycia dostarczana odbiorcom lub służąca do produkcji nie spełniała wymagań w zakresie następujących parametrów: bakterii grupy coli, *Escherichia coli*, *Enterokoków*, *Clostridium perf.*, ogólnej liczby mikroorganizmów, mętności, zapachu, Σ THM, Σ CHCH, sodu i żelaza. Wymienione przekroczenia wystąpiły w wodociągu zaopatrującym:

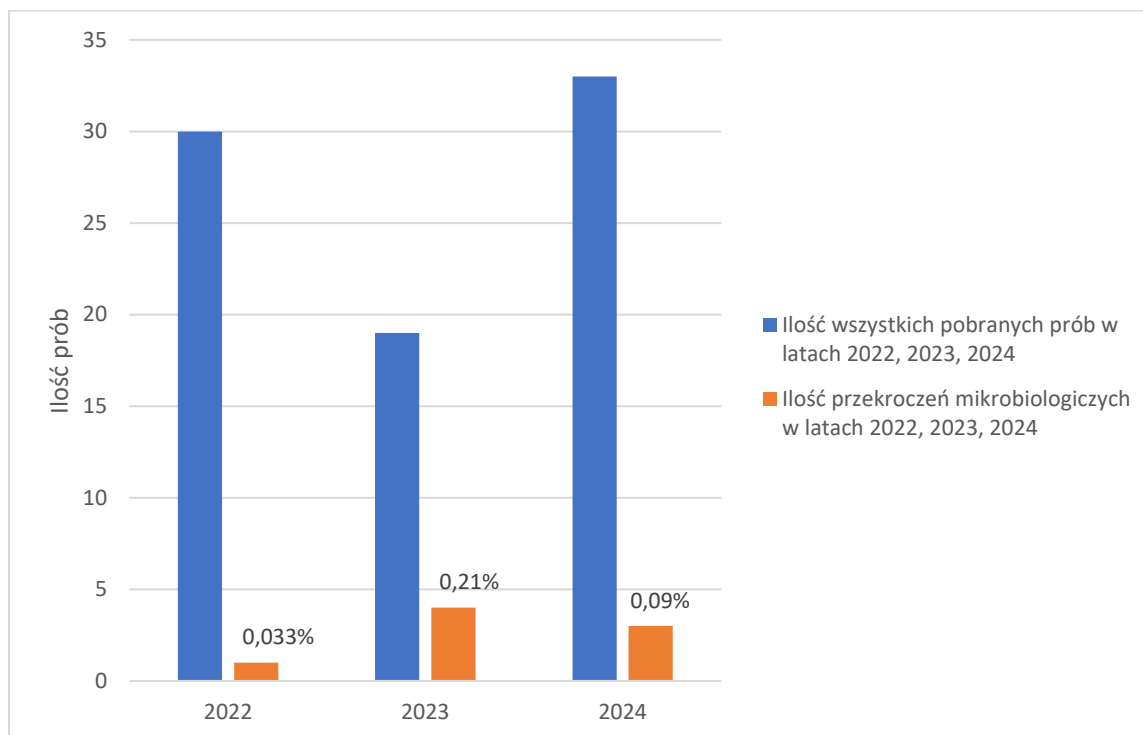
- Gospodarstwo Agroturystyczne „Bacówka” Rozdziele 185,
- Bacówka Towary Tradycyjne Rajbrot 470, 32-725 Rajbrot,
- Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska, ul. Wygoda 147, 32-700 Bochnia,
- Spółdzielnia Ogrodnicza „Zamvinex” Łąka Górna 255, 32-731 Żegocina,
- „Gallod” Sp. j. Leszczyna 159, 32-733 Trzciana,
- Publiczna Szkoła Podstawowa Chronów 173 32-720 Nowy Wiśnicz
- Publiczna Szkoła Podstawowa Lipnica Górna, 32-724 Lipnica Murowana.
- Żłobek Kubuś i Przyjaciele Lipnica Dolna, 32-724 Lipnica Murowana
- Hotel i Gospoda pod Kamieniem, Lipnica Górna 304, 32-724 Lipnica Murowana

Analiza porównawcza roku 2022, 2023 i 2024 ilości pobranych prób wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w tej grupie obiektów w ramach nadzoru sanitarnego przez PPIS do ilości przekroczeń występujących w badanych próbach i z podziałem na oznaczenia mikrobiologiczne i fizykochemiczne.

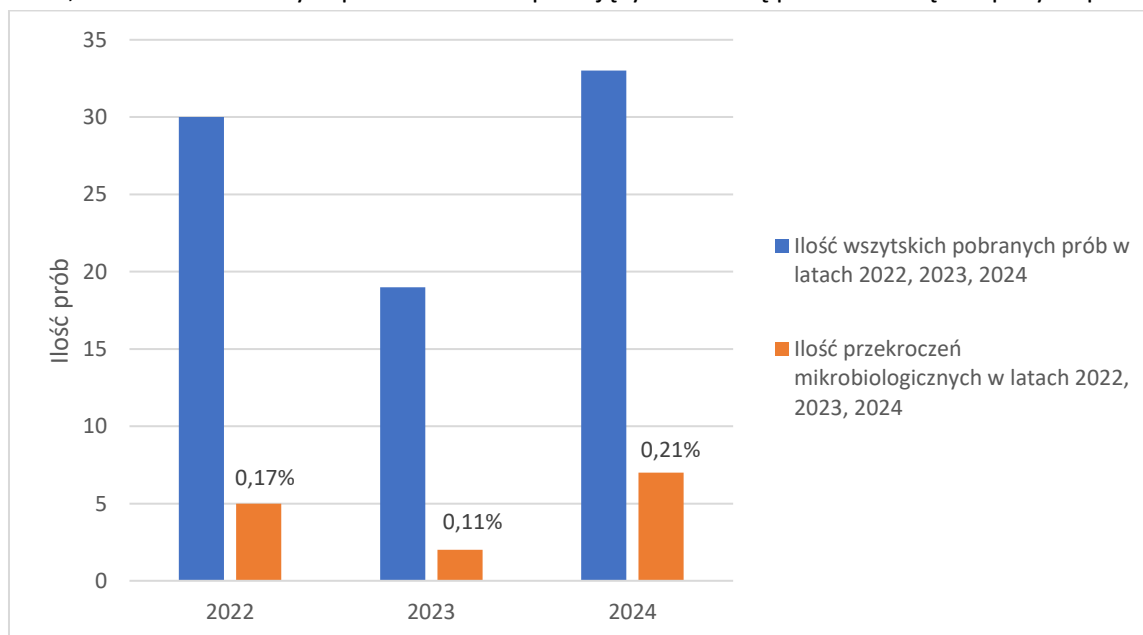
Wykres 18. Ilość prób z przekroczeniami w stosunku do pobranych prób w latach 2022, 2023 i 2024 w innych podmiotach zaopatrujących w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi.

Wykres 19. Ilość prób z przekroczeniami mikrobiologicznymi w stosunku do pobranych prób w latach 2022, 2023 i 2024 w innych podmiotach zaopatrujących w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi.

Wykres 20. Ilość prób z przekroczeniami fizykochemicznymi w stosunku do pobranych prób w latach 2022, 2023 i 2024 w innych podmiotach zaopatrujących w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi.

Na koniec 2024r. za odpowiadające wymaganiom pod względem mikrobiologicznym, fizykochemicznym i dla substancji promieniotwórczych uznano wszystkie zewidencjonowane wodociągi na terenie powiatu bocheńskiego.

Wszystkie wodociągi uporały się z nieprawidłowościami, które wystąpiły w ciągu roku i podawały wodę spełniającą wymagania.

W wodociągach, gdzie została stwierdzona niewłaściwa jakość wody właściciele i zarządcy obiektów podejmowali działania zmierzające do znalezienia i wyeliminowania przyczyny powstałej nieprawidłowości. W zależności od zaistniałej sytuacji były podejmowane działania naprawcze, a ich efekt sprawdzany był poprzez wykonywanie pozaplanowych prób wody. Aby wyeliminować nieprawidłowości i doprowadzić jakość wody do obowiązujących norm stosowano następujące środki:

- czyszczenie i dezynfekcja zbiorników na sieci wodociągowej,
- usuwano powstałe awarie na sieci wodociągowej,
- przeprowadzano korektę procesu uzdatniania i dezynfekcji wody,
- płukanie i dezynfekcję odcinków sieci wodociągowej.

Nadzór sanitarny nad jakością wody przeznaczonej do spożycia prowadzono we wszystkich zewidencjonowanych wodociągach zarówno przez Inspekcję Sanitarną jak i właścicieli/ zarządców obiektów.

W 2024r. wydano:

- 30 ocen okresowych,
- 10 ocen obszarowych,
- 1 ocenę higieniczną,
- 247 orzeczeń stwierdzających przydatność wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi,
- 24 interpretacje wyników badania jakości wody przeznaczonej do spożycia dla obiektów, które są pod stałym nadzorem Inspekcji Weterynarii.

3. Ocena i ryzyko zdrowotne związane z nieodpowiednią jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Na terenie powiatu bocheńskiego w nadzorowanych wodociągach zbiorowego zaopatrzenia stwierdzano przekroczenia w zakresie następujących parametrów: ogólna liczba mikroorganizmów, bakterie grupy coli, *Escherichia coli*, Enterokoki kałowe, mętność, Chloroform i Σ THM. Natomiast w innych podmiotach zaopatrujących w wodę przeznaczoną do spożycia stwierdzono przekroczenia w zakresie parametrów Bakterie grupy coli, *Escherichia coli*, Enterokoki kałowe, *Clostridium perfringens*, Ogólna liczba mikroorganizmów, Mętność, Zapach, Σ THM, Σ Chlorynów i chloranów, Sód i Żelazo.

Należy wskazać, że parametry mikrobiologiczne, które badane są w wodzie przeznaczonej do spożycia są parametrami wskaźnikowymi, które służą jako wskaźnik zanieczyszczenia wody min. jako zanieczyszczenie kałowe, mówią o skuteczności procesu uzdatniania, szczelności i czystości systemów służących do dystrybucji wody przeznaczonej do spożycia, jak również potwierdzają poprawność i skuteczność wdrożonych działań naprawczych w procesie uzdatniania i dystrybucji wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Poniżej przedstawiony został opis parametrów badanych w wodzie przeznaczonej do spożycia nie spełniających wymagań sporządzony z wykorzystaniem opracowania Światowej Organizacji Zdrowia pt. „Wytyczne dotyczące jakości wody do picia”.

OGÓLNA LICZBA MIKROORGANIZMÓW W 22°C - Bakterie oznaczane w temperaturze 22°C to zazwyczaj naturalne organizmy występujące w wodach, jak i glebie. Przyjęto, że jeśli występują licznie są wówczas traktowane jako wskaźniki zanieczyszczenia organicznego. Zgodnie z obowiązującymi przepisami woda do spożycia nie może zawierać tego typu bakterii. Udostępnianie do spożycia i produkcji wody o zanieczyszczeniach mikrobiologicznych stanowi zagrożenie dla zdrowia i życia jej użytkowników.

BAKTERIE GRUPY COLI – obecność bakterii grupy coli w wodzie do spożycia sugeruje jej nieprawidłowy proces uzdatniania lub wtórne zanieczyszczenie. Obecność tych bakterii w systemach dystrybucyjnych i zbiornikach wody może świadczyć o odradzeniu się populacji, możliwym wytwarzaniu biofilmu czy zanieczyszczeniu obcym materiałem, np. roślinnym, czy glebą. Najbardziej charakterystycznym symptomem zakażenia bakteriami grupy coli są wymioty, którym towarzyszy biegunka oraz kurczowe bóle brzucha. W niektórych przypadkach występują bóle i zawroty głowy, a także gorączka. Wszystko to przyczynia się do ogólnego osłabienia, któremu sprzyja odwodnienie. Zakażenie bakterią coli może wywołać poważne komplikacje zdrowotne. Po wnikięciu do cewki moczowej bakteria coli powoduje infekcje dróg moczowych – zapalenie pęcherza, a w skrajnych przypadkach nawet zapalenie nerek. Bakteria coli nie jest zbyt wymagająca – aby zaczęła się namnażać wystarczy odpowiednia temperatura.

ESCHERICHIA COLI - jest organizmem wskaźnikowym, który informuje, że wystąpiło świeże zanieczyszczenie kałowe i możliwość wystąpienia towarzyszących im bakterii chorobotwórczych pochodzenia jelitowego. Bakteria Escherichia coli nie wytwarza przetrwalników tzn. że zawsze jeśli zostanie stwierdzona jest to „świeża” bakteria, która została stosunkowo niedawno wprowadzona do wody, a skażenie wody nastąpiło w krótkim okresie poprzedzającym jej wykrycie. Bakteria Escherichia coli jako organizm wskaźnikowy zawsze informuje, iż nastąpiło skażenie ujęcia ściekami zawierającymi odchody ludzkie lub zwierzęce (względnie przedostała się bezpośrednio do rurociągu podczas usuwania awarii lub przy okazji mikrospeków i nieszczelności). Bakterie z tej rodziny mogą wywoływać biegunki, zakażenia układu moczowego czy zapalenie opon mózgowych u noworodków. Dotyczy to przede wszystkim osób osłabionych, noworodków oraz osób słabszych.

ENTEROKOKI KAŁOWE - większość tych drobnoustrojów nie namnaża się w środowisku wodnym. Wykrycie enterokoków w wodzie świadczy o kontakcie wody pitnej z zanieczyszczeniami pochodzenia kałowego. Stwierdzenie tych bakterii informuje o świeżym stopniu skażenia kałowego próbki wody, dlatego są tak ważne w ocenie jakości bakteriologicznej wody. Spośród chorób które wywołują te bakterie wymienia się m.in. zapalenie dróg moczowych, zapalenie opon mózgoworodzeniowych czy zapalenie płuc. W przeciwieństwie do Escherichia coli i bakterii grupy coli mają podwyższoną odporność na działanie chloru. Wykrycie tych drobnoustrojów w wodzie powinno prowadzić do

poszukiwania potencjalnych przyczyn zanieczyszczenia, w tym niewłaściwego uzdatniania wody lub uszkodzenia systemu dystrybucji wody.

MĘTNOŚĆ wody jest wywołana zawieszonymi w niej cząsteczkami stałymi lub koloidami utrudniającymi przenikanie światła. Może być spowodowana obecnością zarówno substancji organicznych, jak i nieorganicznych. Zawiesiny te mogą w sposób istotny ograniczać skuteczność dezynfekcji, zapewniając ochronę mikroorganizmom. Mętność jest parametrem, dla którego określono stężenie dopuszczalne nie z powodu zagrożenia dla życia i zdrowia ludzi w razie ich przekroczenia, lecz z uwagi na ocenę jej jakości przez konsumentów. Widoczne zmętnienie wody może mieć także negatywny wpływ na jej akceptowalność przez konsumentów. Istnieją doniesienia wskazujące na wzrastające ryzyko infekcji żołądkowo-jelitowych, mających związek z wysoką mętnością wody do picia lub jej pojawieniem się podczas dystrybucji. Jest to możliwe, ponieważ mętność jest jednym ze składników potencjalnego zanieczyszczenia mikrobiologicznego wody. Zgodnie z obecnie obowiązującymi przepisami wskaźnik mętności w wodzie nie powinien przekraczać 1 NTU.

TRICHLOROMETAN (chloroform) - jest związkiem powstającym w wyniku reakcji zachodzącej między halogenami wprowadzanymi do wody w celach technologicznych lub dezynfekcyjnych. Stanowi uboczny produkt dezynfekcji wody. Jest wchłaniany po wprowadzeniu drogą doustną, poprzez inhalację lub przez skórę, a w organizmie może powstać kilka przejściowych metabolitów, których ilość zależy od gatunku i płci. Chloroform ma szczególne znaczenie dla zdrowia konsumentów z uwagi na to, że długotrwała ekspozycja może powodować zmiany w nerkach, wątrobie, tarczycy.

TRIHALOMETANY (Σ THM) - Powstają w wodzie do picia głównie na skutek reakcji chloru z naturalnie występującymi składnikami organicznymi i znajdującymi się w wodzie bromkami. Stężenie trihalometanów można ograniczyć poprzez stosowanie wielostopniowego uzdatniania wody, redukującego zawartość organicznych prekursorów trihalometanów. Spośród związków należących do omawianej grupy, w wodzie najczęściej stwierdza się obecność chloroformu.

ZAPACH wody to parametr oparty na kryteriach akceptowalności wody do spożycia przez konsumenta. Woda, która ze względów estetycznych nie jest aprobowana, może skłaniać konsumentów do korzystania z wody pochodzącej ze źródeł bardziej akceptowalnych, ale potencjalnie mniej bezpiecznych. Zauważyć też należy, iż w przypadku stwierdzenia odchylenia „od standardowego odbioru przez konsumenta” tych parametrów, właściwym jest podejmowanie działań weryfikujących ze względu na fakt, iż może być to ważny sygnał dla oceny bezpieczeństwa wody.

CLOSTRIDIUM PERFRINGENS to drobnoustroje charakteryzujące się wyjątkową opornością na niekorzystne warunki w środowisku wodnym, w tym na promieniowanie UV lub chlorowanie. Podobnie jak E. coli jest bardzo specyficznym wskaźnikiem zanieczyszczenia wody odchodami.

Obecność jego w wodzie uzdatnionej sugeruje jej nieprawidłowy proces uzdatniania lub wtórne zanieczyszczenie. Zgodnie z obowiązującymi przepisami woda do spożycia nie może zawierać tego typu bakterii. Wykorzystywanie takiej wody do picia bez przegotowania może stanowić zagrożenie dla zdrowia osób z niej korzystających. Woda z wodociągu użyta do spożycia winna być uprzednio przegotowana. Woda nadaje się do celów gospodarczych, lecz nie należy dopuścić jej do spożycia w formie surowej.

CHLORYNY i CHLORANY- Chloryny to związki mogące być efektem stosowania do dezynfekcji dwutlenku chloru, natomiast chlorany są produktem rozkładu dwutlenku chloru. Chlorany mogą również pojawić się w wodzie do spożycia po zastosowaniu podchlorynów przy uzdatnianiu wody. Związki te są zatem ubocznymi produktami dezynfekcji. Znaczenie zdrowotne przekroczenia powyższych parametrów w wodzie do spożycia przez ludzi nie jest w pełni wyjaśnione, lecz dotychczasowe badania wskazują, że związki te jako silne utleniacze mogą powodować zmiany we krwi.

ŻELAZO – jak w przypadku mętności nie jest to parametr bezpośrednio wpływający na zdrowie konsumentów, jego dopuszczalna wartość nie została oparta na kryterium bezpieczeństwa dla zdrowia, a dopuszczalna maksymalna wartość w obowiązujących przepisach wynosi 200 µg/l (0,2 mg/l). Żelazo przy stężeniach powyżej 0,3 mg/l powoduje przebarwienia urządzeń sanitarnych i tkanin pranych w wodzie. W stężeniach poniżej 0,3 mg/l żelazo nie powoduje zwykle wyczuwalnego smaku wody, chociaż może powodować wzrost jej mętności i barwy. Żelazo sprzyja także wzrostowi bakterii żelazowych, mogących powodować wtórne zanieczyszczenie wody. Żelazo może pojawić się w wodzie wodociągowej w podwyższonej wartości w przypadku nieprawidłowego procesu uzdatniania tzw. odżelaziania. Zwiększona ilość żelaza w wodzie może przyczyniać się do rozwoju nitkowatych bakterii żelazistych. Oprócz zwiększenia barwy i mętności nadaje ono wodzie przykry smak i zapach, z związku z czym sieć wodociągowa stopniowo traci sprawność z powodu jej zatkania masami żywych i obumierających bakterii.

SÓD - Przeciętne ilości sodu nie są szkodliwe dla człowieka, ale ilość sodu w wodzie może mieć duże znaczenie dla osób cierpiących na wysokie ciśnienie tętnicze oraz będących na diecie niskosodowej. Nadmiar sodu w wodzie może mieć związek z zastosowaniem zmiękczacza wody, który do poprawnego funkcjonowania potrzebuje soli tabletkowanej. Nadmiar sodu powoduje, że organizm wydala większe ilości wody, a to może prowadzić do odwodnienia. Spożywanie zbyt dużej ilości sodu może zwiększać obciążenie nerek, co może wpływać negatywnie na ich funkcjonowanie.

W prowadzonym monitoringu jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w 2024r., na terenie powiatu bocheńskiego nie odnotowano przypadków chorób i zatruć wodo zależnych. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny szacując ryzyko zdrowotne związane z jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, na podstawie § 22 ust.1

rozporządzenia o jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi wydał 30 ocen okresowych, a na podstawie § 23 ust.1 i 3 pkt. 2 wyżej wymienionego rozporządzenia 9 ocen obszarowych dla wodociągów zaopatrujących mieszkańców z poszczególnych gmin i 1 ocenę obszarową dla powiatu bocheńskiego zgodnie z § 23 ust.1 i 3 pkt. 3. Wydane oceny wynikały z prowadzonego nadzoru sanitarnego oraz kontroli wewnętrznej. Na terenie powiatu bocheńskiego wszyscy producenci wody prowadzili kontrolę wewnętrzną jakości wody zgodnie z zatwierdzonym harmonogramem. Po otrzymaniu wyników badania wody przeznaczonej do spożycia, przesyłali je do PPIS w Bochni.

PPIS w celu podniesienia bezpieczeństwa i ochrony konsumentów w przypadku dostarczania wody przeznaczonej do spożycia nieprawidłowej jakości niejednokrotnie podejmował działania mające na celu przypomnienie podmiotom i gminom o ich roli w systemie zbiorowego zaopatrzenia mieszkańców w wodę przeznaczoną do spożycia.

Zauważa się zwiększoną świadomość odbiorców usługi w obszarze jakie warunki powinna spełniać bezpieczna dla człowieka woda przeznaczona do spożycia, a co za tym idzie właściciele i zarządcy tych obiektów muszą podnosić jakość świadczonej usługi poprzez dostarczanie wody o prawidłowej jakości.

W związku z anonimową informacją otrzymaną mailowo przekazaną od Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Krakowie (nieprawidłowo skierowany wniosek), dotyczący nieprawidłowej jakości wody w miejscowości Buczyna pobrano 1 pozaplanową próbę wody w ramach nadzoru sanitarnego w m. Buczyna. Na podstawie otrzymanego wyniku badania wody pobranej nie stwierdzono nieprawidłowej jej jakości. Anonimowa informacja nie potwierdziła się.

W 2024r. na terenie powiatu bocheńskiego nie odnotowano reakcji niepożądanych związanych ze spożyciem wody przeznaczonej do spożycia.

4. Technologie uzdatniania wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi

Technologia uzdatniania wody przeznaczonej do spożycia dostosowywana jest do surowca (wody surowej) jaki pozyskiwany jest dla danej stacji uzdatniania wody.

Rozpowszechnionymi metodami uzdatniania wody przeznaczonej do spożycia na terenie nadzorowanym przez PPIS w Bochni jest adsorpcja, flokulacja, koagulacja, filtracja, korekta odczynu (ph), osadnik, sedimentacja, wymiana jonowa, techniki membranowe, napowietrzanie, dezynfekcja końcowa chemiczna, dezynfekcja końcowa mieszana.

Na terenie powiatu bocheńskiego do uzdatniania wody przeznaczonej do spożycia używany jest: ozon, ditlenek chloru, koagulanty glinowe, węgiel aktywny, węgiel wapnia.

Najbardziej rozpowszechnionym środkiem jest podchloryn sodu, który służy do dezynfekcji stałej, a w przypadku wystąpienia przekroczeń mikrobiologicznych na wodociągach, na których niema stałego procesu uzdatniania dezynfekcję sieci przeprowadza się tym środkiem.

5. Awaryjne zaopatrzenie w wodę przeznaczoną do spożycia

Każdy podmiot prowadzący działalność w zakresie zbiorowego zaopatrzenia ludności w wodę posiada procedurę na wypadek sytuacji kryzysowej. W takiej sytuacji administratorzy wodociągów posiadają beczkowóz, pojemniki do rozprowadzania wody zdatnej do spożycia,

bądź zapewniają zakupywaną wodę butelkowaną. Prowadzą również współpracę z ościennymi gminami, Strażą Pożarną oraz z Powiatowym Centrum Zarządzania Kryzysowego, które posiadają urządzenia do gromadzenia wody przeznaczonej do spożycia i celów sanitarnych.

6. Podsumowanie działań związanych z jakością wody przeznaczonej do spożycia

PPIS sprawuje nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi¹. Nadzór ten polega na sprawdzeniu jakości wody poprzez pobór prób wody, która dostarczana jest konsumentom.

Do zapewnienia konsumentom wody przeznaczonej do spożycia o odpowiedniej jakości służą badania jej jakości wykonywane zarówno przez PPIS zgodnie z planem działania na dany rok jak i przez producentów/dostawców wody na podstawie uzgodnionych i zatwierdzonych przez PPIS harmonogramów pobierania prób wody przeznaczonej do spożycia, w których zawiera się częstotliwość i zakres badań.

PPIS monitoruje wywiązywanie się dostawców wody przeznaczonej do spożycia z realizacji harmonogramów jak i z podjętych działań naprawczych w przypadku złej jakości wody przeznaczonej do spożycia.

Każdorazowo w przypadku wyników badań prób wody przeznaczonej do spożycia o nieprawidłowej jakości był sporządzany komunikat mówiący o jej jakości i zasadach użytkowania. Komunikaty te umieszczane były na stronie internetowej Stacji, a rozpowszechniane przez wójta/burmistrza.

Sprawowanie nadzoru nad bezpieczeństwem zdrowotnym wody wymaga od PPIS współpracy z wieloma organami min.: samorządem terytorialnym i przedsiębiorstwami wodociągowo-kanalizacyjnymi. W zakresie bezpieczeństwa zdrowotnego wody podczas kompleksowych kontroli sanitarnych, telefonicznych zapytań uświadamiano właścicielom/zarządom obiektów jaka odpowiedzialność ciąży na nich w związku z dostarczaniem wody przeznaczonej do spożycia o nieodpowiedniej jakości. Zwracano uwagę na konieczność sprawdzania jej jakości po usunięciu awarii, po przerwach w dostawie prądu, po wszelkiego rodzaju wykonanych pracach remontowych.

7. Laboratoria wykonujące badania jakości wody przeznaczonej do spożycia

Powiat bocheński nadzoruje na swoim terenie jedno Laboratorium w Zakładzie Uzdatniania wody w Bochni, ul. Majora Bacy 15, 32-700 Bochnia wykonujące badania jakości wody przeznaczonej do spożycia. Laboratorium zgodnie z ustawą o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków² posiada zatwierdzenie systemu jakości wykonywanych badań. Decyzja zatwierdzająca ten system wydawana jest przez PPIS na rok w ramach prowadzonego nadzoru przez PPIS nad laboratoriami wykonującymi badania jakości wody przeznaczonej do spożycia.

¹ zgodnie z art.12 ust.1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków oraz art. 4 ust.1 pkt 1 ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej

² zgodnie z art. 12 ust. 4 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków

Przykładowe Laboratorium w Zakładzie Uzdatniania Wody w Bochni posiada zatwierdzony przez PPIS od 2 grudnia 2024r. do 1 grudnia 2025r. system jakości wykonywanych badań jakości wody.

Kontrola zatwierdzająca przeprowadzona została przy udziale pracownika Laboratorium Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Krakowie, ul. Prądnicka 76, 31-202 Kraków.

Rozdział 5. Ocena ciepłej wody użytkowej w 2024r. – bakterie Legionella sp.

Legionella sp. należy do bakterii, która żyje w zbiornikach wodnych, sieciach wodociągowych, systemach klimatyzacji czy basenach. Do zakażenia dochodzi drogą wziewną poprzez wdychanie aerozoli (przebywając w kabinie prysznicowej, blisko fontanny miejskiej czy zraszacza), nie poprzez spożywanie skażonej tą bakterią wody. Bakterie z grupy Legionella sp. potrzebują do rozwoju sprzyjających warunków tj.: odpowiedniej temperatury (25-45°C), stojącej wody oraz obecności innych mikroorganizmów. Bakterie Legionella mogą powodować ciężkie zapalenie płuc (choroba legionistów) lub zachorowania grypopodobne o łagodniejszym przebiegu.

Tabela 7. Liczba obiektów i pobranych prób ciepłej wody użytkowej w 2024r. w ramach nadzoru sanitarnego.

Liczba obiektów w których pobrano próbki	Liczba pobranych próbek	Liczba obiektów z przekroczeniami	Liczba próbek/ obiektów – skażenie średnie	Liczba próbek/ obiektów – skażenie wysokie	Liczba próbek/ obiektów – skażenie bardzo wysokie	Liczba wydanych decyzji nakazujących / płatniczych
10	54	3	0	10	0	2/3

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. z 2017r., poz. 2294) obowiązek badania Legionelli w ciepłej wodzie użytkowej nałożono na przedsiębiorstwa podmiotu wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne, w budynkach zamieszkania zbiorowego oraz budynkach użyteczności publicznej, w których w trakcie ich użytkowania wytwarzany jest aerozol wodno-powietrzny.

W 2024 roku w ramach prowadzonego nadzoru nad jakością ciepłej wody użytkowej pobrano łącznie 54 próby wody pod kątem występowania bakterii Legionella sp. Obecność bakterii Legionella i zarazem skażenie wysokie stwierdzono w 10 próbach. Skażenie stwierdzono w 1 obiekcie hotelowym, 1 obiekcie sklasyfikowanym jako inna jednostka pomocy społecznej. W związku z tym wydano decyzje administracyjne obligującą do doprowadzenia jakości ciepłej wody użytkowej do wymagań wynikających z rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia

7 grudnia 2017r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017r., poz. 2294). Natomiast w jednym przypadku, w obiekcie oświatowym, ze stwierdzoną obecnością bakterii Legionelli sp. nie wydawano decyzji nakazującej z uwagi na to, że na obiekcie na chwilę obecną brak pryszniców. Jednak do zarządcy wystosowano pismo informujące o zagrożeniu w przypadku zarażenia się tą bakterią, jak również informujące, że woda ta nie może być używana do zabaw z jej użyciem np. rozpylana w kurtynach powietrznych itp.

Tabela 8. Rodzaj obiektów i ilość pobranych próbek ciepłej wody użytkowej w 2024r. w ramach sprawowanego nadzoru sanitarnego.

Rodzaj obiektu	Liczba pobranych próbek	Liczba próbek/ obiektów – skażenie średnie	Liczba próbek/ obiektów – skażenie wysokie	Liczba próbek/ obiektów – skażenie bardzo wysokie
Dom pomocy społecznej i Środowiskowy Dom Samopomocy	8	0	0	0
Dzienny Środowiskowy Dom Samopomocy	6	0	3	0
Hotele/ inne obiekty świadczące usługi hotelarskie	12	0	4	0
Zakład Karny	4	0	0	0
Szpital	8	0	0	0
ZOL -Hospicjum	8	0	0	0
Budynek oświatowy - Szkoła	8	0	3	0
Razem:	54	0	10	0

Badania pod kątem występowania bakterii *Legionella* sp. w ciepłej wodzie użytkowej prowadzone są również przez zarządców podmiotów świadczących działalność leczniczą, w budynkach zamieszkania zbiorowego oraz w budynkach użyteczności publicznej, w ramach kontroli wewnętrznej zgodnie z załącznikiem nr 5 do Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017r. poz. 2294). Wyniki tych badań sprawdzane są podczas planowanych kontroli sanitarnych. Do 2 obiektów użyteczności publicznej wydane zostały decyzje administracyjne obligujące do wykonania badań ciepłej wody użytkowej i przełożenia wyników badań PPIS, wydane zostały decyzje płatnicze za kwestionowane kontrole sanitarne.

W omawianym temacie nieustannie prowadzone są działania informacyjno-edukacyjne podczas kontroli sanitarnych w zakresie prowadzenia wzmożonego nadzoru związanego z bezpieczeństwem zdrowotnym wody oraz funkcjonowania instalacji wentylacyjno-klimatyzacyjnej ze szczególnym uwzględnieniem obiektów w których przebywają osoby o obniżonej odporności i zobowiązujące do wzmożonego nadzoru nad ciepłą wodą użytkową w obiektach, w których znajdują się prysznice oraz o obowiązku przeprowadzania badań zgodnie z § 18 rozporządzenia z dnia 7 grudnia 2017r. Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r. poz. 2294) z równoczesnym nakazem przekazania wyników badań ciepłej wody użytkowej na obecność bakterii *Legionella* sp.

Rozdział 6. Kąpieliska

Nadzór nad jakością wody w kąpieliskach PPIS sprawuje na podstawie Ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. *Prawo wodne* (Dz.U. z 2024r., poz. 1087 z późn. zm.); *Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 17 stycznia 2019 r. w sprawie nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpieli* (Dz.U. z 2019r., poz. 255); *Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 21 grudnia 2018 r. w sprawie ewidencji oraz sposobu oznakowania kąpielisk i miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli* (Dz. U. z 2018r., poz. 2476); *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 listopada 2019 r. w sprawie profilu wody w kąpielisku* (Dz. U. z 2022r. poz. 2499).

Sprawowany nadzór przez PPIS, systematyczne wizualne monitorowanie jakości wody przez zarządców i podejmowanie działania mające na celu eliminowanie zagrożeń w efekcie minimalizuje ryzyko zdrowotne dla osób kąpiących się. Zapewnienie wysokiego poziomu ochrony wody w kąpieliskach jest możliwe poprzez ocenę realnych zagrożeń, analizę wskaźników mikrobiologicznych i przede wszystkim poprzez zarządzanie jakością wody w kąpieliskach przez: organizatora i wójta oraz organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Działania te pozwalają na wykrycie zanieczyszczeń stanowiących niebezpieczeństwo dla osób kąpiących się. Woda w kąpieliskach jest nieodłącznym elementem środowiska i jej jakość jest bezpośrednio uzależniona od stanu tego środowiska. Zgodnie z normami prawnymi środki zarządzania w celu zapewnienia bezpieczeństwa osobom kąpiącym się polegają na:

- określeniu i regularnej aktualizacji profilu wody w kąpielisku,

- określeniu harmonogramu kontroli wody, kontroli i ocenie jakości wody w kąpielisku, klasyfikowaniu jakości wody,
- określeniu oraz ocenie przyczyn zanieczyszczenia, które mogłyby mieć wpływ na wodę w kąpielisku oraz niekorzystnie wpływać na zdrowie kąpiących się,
- informowaniu społeczeństwa, w tym aktywne rozpowszechnianiu i niezwłocznym udostępnianiu informacji o klasyfikacji wody w kąpielisku oraz zakazie kąpieli przez oznakowanie kąpieliska,
- podejmowaniu działań mających na celu zapobieganie narażeniu kąpiących się na kontakt z zanieczyszczeniami, podejmowaniu działań w celu obniżenia ryzyka zanieczyszczenia.

6.1. Terminy otwarcia kąpielisk

Zgodnie z ustawą *Prawo wodne* sezon kąpielowy obejmuje okres między 1 czerwca a 30 września. W sezonie kąpielowym w 2024r. kąpieliska na terenie powiatu bocheńskiego otwarte były w terminach:

- Borek ROYAL LOGISTIC ŁUKASZ ROMANISZYN Spółka Komandytowa Borek 302, 32-765 Rzeszawa - od 1 czerwca do 15 września 2024r.
- Kąpielisko nad Zalewem w Łapanowie, Gmina 32-740 Łapanów 34 – od 22 czerwca do 31 sierpnia 2024r.

Okres funkcjonowania kąpieliska, tj. data jego otwarcia i zamknięcia, jest ustalany przez organizatora indywidualnie dla każdego kąpieliska. Sezon kąpielowy jest określany i zatwierdzany przez radę gminy w uchwale gminy. Informacje te można znaleźć w internetowym Serwisie Kąpieliskowym prowadzonym przez Główny Inspektorat Sanitarny.

6.2. Kontrola wewnętrzna jakości wody w kąpielisku

Organizator kąpieliska wykonuje badania wody w trakcie trwania sezonu kąpielowego zgodnie z harmonogramem, który powinien zawierać nie mniej niż trzy próbki w sezonie kąpielowym (art. 345 ust. 1 ustawy *Prawo wodne*), w okresie funkcjonowania kąpieliska, tak aby przerwa między badaniami nie przekraczała miesiąca (dotyczy to również badania przed sezonem kąpielowym i pierwszego badania w czasie jego trwania).

Dla kąpielisk, w których sezon kąpielowy nie przekracza 8 tygodni (art. 345 ust. 2) harmonogram ma zawierać 1 próbkę pobraną nie wcześniej niż 10 dni przed otwarciem (organy PIS) oraz nie mniej niż dwie próbki w trakcie (organizator), tak aby przerwa pomiędzy badaniami nie przekraczała miesiąca. Terminy pobierania próbek wody mają być rozłożone równomiernie na cały sezon kąpielowy (również różnica pomiędzy ostatnim badaniem przeprowadzonym w sezonie kąpielowym, a zakończeniem sezonu kąpielowego nie może przekraczać miesiąca).

Aby ocenić jakość wody w kąpielisku PPIS analizuje parametry, świadczące o zanieczyszczeniu mikrobiologicznym czyli ilość bakterii – *Escherichia coli* i enterokoków. Bakterie te zostały zakwalifikowane jako stanowiące potencjalnie największe ryzyko zdrowotne dla osób kąpiących się. Prewencyjne działania podejmowane w odniesieniu do wód w kąpieliskach

oparte są na realnej ocenie wody i natychmiastowej reakcji. Środkami prewencyjnymi są mikrobiologiczne badania wody oraz wizualna jej ocena w zakresie występowania:

- Zakwitu sinic (smugi, kożuch, piana),
- Rozmnożenia się makroalg lub fitoplanktonu morskiego,
- Obecności w wodzie zanieczyszczeń, takich jak materiały smoliste powstające w skutek rafinacji, destylacji lub jakiegokolwiek obróbki pirolitycznej, w szczególności pozostałości podestylacyjne, szkło, tworzywa sztuczne, guma lub inne odpady (w ilości niedającej się natychmiast usunąć).

PPIS w 2024r. wydały po 4 oceny jakości wody dla każdego kąpieliska na terenie powiatu bocheńskiego. Wyniki wszystkich pobranych prób zarówno pobranych w ramach nadzoru sanitarnego jak i w ramach kontroli wewnętrznej spełniały wymagania zawarte w *Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 17 stycznia 2019 r. w sprawie nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpieli (Dz.U. 2019, poz. 255)*. Dla obu obiektów zostały sporządzone sezonowe oceny jakości wody za 2024r. Oceny te zostały przekazane do Gmin na terenie, których znajdują się kąpieliska, MPWIS w Krakowie i Prezesowi Państwowego Gospodarstwa Wodnego - Wody Polskie. Z przeprowadzonej oceny wynika, że na obu obiektach w sezonie letnim 2024r. woda przeznaczona do kąpieli spełniała wymagania zawarte w wyżej wymienionym rozporządzeniu.

Z uwagi na to, że Kąpielisko nad Zalewem w Łapanowie funkcjonuje dłużej niż 4 sezony kąpielowe została przeprowadzona klasyfikacja jakości wody w kąpielisku na podstawie wyników badań za okres od 2020 do 2024 roku. Woda przeznaczona do kąpieli w tym obiekcie została sklasyfikowana jako doskonała.

Dla kąpieliska Borek ROYAL LOGISTIC ŁUKASZ ROMANISZYN Spółka Komandytowa

Borek 302, 32-765 Rzezawa nie była przeprowadzana klasyfikacja wody przeznaczonej do kąpieli z uwagi na to, że obiekt funkcjonuje jako kąpielisko 2 sezony, natomiast do klasyfikacji niezbędne są wyniki z czterech sezonów.

6.3. Stan sanitarny kąpielisk na terenie powiatu

Przed rozpoczęciem sezonu kąpielowego przeprowadzane były kontrole przygotowania obiektów do sezonu letniego 2024r. a w czasie jego trwania sprawdzany był min. bieżący stan sanitarny oraz oznakowanie obiektu zgodnie z §3 *Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 21 grudnia 2018 r. w sprawie ewidencji oraz sposobu oznakowania kąpielisk i miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli (Dz. U. poz. 2476)*. Przeprowadzone kontrole sanitarne nie wykazały uchybień typu sanitarnego i sanitarno - technicznego.

6.4. Serwis kąpieliskowy

W internetowym Serwisie Kąpieliskowym znajdują się informacje o stanie sanitarnym kąpielisk powiatu bocheńskiego w czasie trwania sezonu kąpielowego. Publikowane były m.in. na mapie Polski wszystkie wyznaczone kąpieliska, wraz z danymi o jakości wody w kąpieliskach, podstawowymi informacjami o ich lokalizacji i dostępnej infrastrukturze oraz danymi kontaktowymi do organizatorów kąpielisk. Publikowane w internetowym Serwisie

Kąpieliskowym oceny kąpielisk, komunikaty i zalecenia dla kąpiących się stanowiły jeden z elementów krajowego systemu zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego społeczeństwa korzystającego z kąpielisk.

Rys. 1. Strona główna Internetowego Serwisu Kąpieliskowego (źródło: sk.gis.gov.pl)

6.5. Działania edukacyjne w obszarze kąpielisk

Prowadzone działania informacyjne i promocyjne kierowane do zarządcy Miejsca Okazjonalnie Wykorzystywanego do Kąpeli Borek ROYAL LOGISTIC ŁUKASZ ROMANISZYN Spółka Komandytowa Borek 302, 32-765 Rzeszawa i do władz jednostek samorządowych przyniosły efekt w postaci przekształcenia tego obiektu w Kąpielisko. Uchwalanie tych samych kąpielisk każdego roku jest istotne z uwagi na to, że obiekt raz funkcjonujący jako kąpielisko pozostaje w świadomości kąpiących się jako obiekt stały i corocznie otwierany i w związku z tym odwiedzany. Tego typu obiekty są promocją dla obszaru, na którym się znajdują. Działania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego związane z nadzorem nad kąpieliskami przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Tabełaryczne zestawienie działań PPIS w obszarze kąpielisk.

Lp.	Ilość Kąpielisk	Liczba pobranych próbek wody		Liczba przeprowadzonych kontroli sanitarnych		Liczba ocen o przydatności wody do kąpeli	
		Nadzór sanitarny	Kontrola wewnętrzna			Przydatność	Brak przydatności
				nie kwestionowane	kwestionowane		
1.	2	2	6	2	0	8	0

Rozdział 7. Pływalnie

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bochni pod nadzorem posiada 2 tego typu obiekty.

Kontrola jakości wody basenowej jest szczególnie ważnym elementem nadzoru sanitarnego na nadzorowanych pływalniach. PPIS poza sprawowaniem nadzoru nad jakością wody, nadzorowały także warunki higieniczno-sanitarne i stan techniczny hali basenowej, zaplecza technicznego oraz pomieszczeń higieniczno-sanitarnych. Obydwa obiekty zostały w 2024r. skontrolowane, kontrole nie wykazały uchybień typu sanitarnego i sanitarno-technicznego.

7.1. Nadzór PPIS nad pływalniami na terenie powiatu bocheńskiego

PPIS w ramach nadzoru nad wodą na pływalniach PPIS: uzgadnia przedkładane przez zarządzających pływalniami harmonogramy badań jakości wody, gromadzi i analizują dane jakości wody na pływalniach na podstawie przedkładanych wyników badań, wykonuje badania jakości wody, wydaje zbiorcze roczne oceny jakości wody na pływalniach na podstawie wyników badań i pomiarów realizowanych przez zarządzającego pływalnią oraz wyników badań wykonanych w ramach sprawowanego nadzoru sanitarnego.

W omawianym okresie zostały przeprowadzone 2 kontrole sanitarne, które nie wykazały uchybień typu sanitarno-technicznego.

7.2. Roczna zbiorcza ocena wody na pływalniach

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny dokonuje zbiorczej rocznej oceny, czy woda na pływalni odpowiada wymaganiom, poprzez analizę:

- parametrów jakości wody na pływalni ocenionych na podstawie wymagań określonych w przepisach krajowych,
- wyników badań wody na pływalni wykonanych przez zarządzającego pływalnią,
- zakresu i częstotliwości wykonywania badań wody przez zarządzającego pływalnią oraz zastosowanych metodyk referencyjnych analiz,
- wyników badań wody na pływalni wykonywanych w ramach nadzoru sanitarnego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w roku kalendarzowym, którego dotyczy ocena.

PPIS zgodnie z *rozporządzeniem Ministra Zdrowia w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach* do 31 marca każdego roku przeprowadza roczną ocenę za poprzedni rok kalendarzowy.

W 2024r. w przypadku Krytej Pływalni w Bochni i w Proszówkach nie stwierdzono:

- przekroczeń wymagań mikrobiologicznych lub fizykochemicznych (nie były wydawane decyzje administracyjne obligujące do doprowadzenia wody do obowiązujących przepisów);
- badania wody basenowej przez zarządców wykonywane były dwa razy w miesiącu zgodnie z zatwierdzonymi harmonogramami na 2024r., a wyniki badań były przekazywane do tutejszej stacji. Nadzór nad pływalniami PPIS w powiecie bocheńskim przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Wyniki bieżącego nadzoru Inspekcji Sanitarnej nad pływalniami w 2024r.

	Liczba kontroli /nieprawidłowości	Liczba pobranych próbek wody/ liczba przekroczeń	Liczba decyzji w zakresie kwestionowanej jakości wody	Liczba ocen rocznych odpowiadających/ nieodpowiadających wymaganiom
Kryta Pływalnia Bochnia	1/0	9/0	0	2/0
Kryta Pływalnia Proszówki	1/0	9/0	0	2/0

Rozdział 8. Obiekty użyteczności publicznej

W 2024r. na terenie powiatu bocheńskiego sekcja higieny komunalnej obejmowała nadzorem łącznie 495 obiektów użyteczności publicznej (poza wodociągami, basenami, kąpieliskami i studniami publicznymi). Kontrolą objęto 207 obiektów.

W grupie obiektów użyteczności publicznej zawierają się różnego rodzaju obiekty. Kryteria oceny są zawsze takie same, chodzi przy świadczeniu usług o zapewnienie klientowi należytego stanu sanitarno-higienicznego w obiektach przy równoczesnym zapewnieniu należytego stanu sanitarno-technicznego.

Tabela 11. Liczba obiektów użyteczności publicznej objęte nadzorem na terenie powiatu bocheńskiego

Lp.	Obiekty	Liczba obiektów w ewidencji	Liczba obiektów skontrolowanych	Ilość skontrolowanych w %
1.	SZPITALE	1	1	100
2.	Ustępy publiczne	22	10	45,5
3.	Domy pomocy społecznej	1	1	100
4.	INNE JEDNOSTKI POMOCY SPOŁECZNEJ	9	5	55,6
5.	PLACÓWKI ZAPEWNIAJĄCE CAŁODOBOWĄ OPIEKĘ	1	1	100
6.	HOTELE	7	4	51,7
7.	INNE OBIEKTY, W KTÓRYCH ŚWIADCZONE SĄ USŁUGI HOTELARSKIE	23	6	
8.	SCHRONISKA	1	1	100
9.	KEMPINGI	1	0	Obiekt nie wytypowany do kontroli w 2024r.
10.	ZAKŁADY FRYZJERSKIE	105	50	47,6
11.	ZAKŁADY KOSMETYCZNE	113	71	62,8
12.	ZAKŁADY ODNOWY BIOLOGICZNEJ	7	7	100
13.	ZAKŁADY TATUAŻU	4	4	100
14.	INNE ZAKŁADY, W KTÓRYCH SĄ ŚWIADCZONE WIĘCEJ NIŻ JEDNA USŁUGA	4	4	100
15.	DWORCE AUTOBUSOWE	1	1	100
16.	DWORCE I STACJE KOLEJOWE	4	0	Obiekty nie wytypowane do kontroli w 2024r.
17.	TERENY REKREACYJNE	49	3	6,1
18.	CMENTARZE	40	12	30,0
19.	ZAKŁADY KARNE	1	1	100
20.	INNE OBIEKTY	101	25	24,8
	Razem	495	207	42

Stan Sanitarny wybranych grup obiektów użyteczności publicznej prowadzących działalność na terenie powiatu bocheńskiego w 2024r. przedstawia się następująco:

8.1. Szpital

Kontrolą w zakresie higieny komunalnej objęto obszar:

- postępowania z odpadami komunalnymi,
- postępowania z odpadami medycznymi,
- sposób postępowania z bielizną szpitalną czystą i brudną oraz funkcjonowanie pralni,
- patomorfologia/prosektura,
- zabezpieczenie obiektu (ciepła woda użytkowa) przed zakażeniem bakterią Legionella.

W żadnym z wymienionych obszarów nie stwierdzono nieprawidłowości.

PPIS pobrał do badania 8 prób ciepłej wody użytkowej na obecność Legionelli w żadnej nie stwierdzono nieprawidłowości.

8.2. Domy pomocy społecznej i inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej, placówki zapewniające całodobową opiekę.

Na terenie powiatu bocheńskiego objętych nadzorem jest 11 tego typu placówek.

Budynki pozbawione są barier architektonicznych i przystosowane są dla osób niepełnosprawnych.

W obiektach świadczone są usługi w zakresie potrzeb bytowych (zamieszkanie, wyżywienie, utrzymanie czystości), pielęgnacyjno-opiekuńczych (udzielanie pomocy w podstawowych czynnościach życiowych) oraz wspomagających pobyt (terapia zajęciowa, podnoszenie sprawności). Z czego 3 obiekty są obiektami całodobowymi, a pozostałe pobytu dziennego.

Skontrolowano 7 obiektów, nie stwierdzono nieprawidłowości.

Kontrole obejmowały min.: stan higieniczny, stan sanitarno-techniczny, postępowanie z odpadami komunalnymi, postępowanie z bielizną, przestrzeganie zakazu palenia wyrobów tytoniowych, zabezpieczenie obiektu (ciepła woda użytkowa) przed zakażeniem bakterią Legionella.

Placówki mają opracowane i wdrożone procedury postępowania z odpadami oraz z brudną i czystą bielizną.

W ramach nadzoru sanitarnego zostało pobranych do badania 18 prób ciepłej wody użytkowej na obecność Legionelli w 3 próbach stwierdzono wysokie skażenie bakterią Legionella. Skażenie to wystąpiło w obiekcie pobytu dziennego skategoryzowanym jako inna jednostka pomocy społecznej. Została wydana decyzja o doprowadzeniu jakości ciepłej wody użytkowej do obowiązujących wymagań, zarządca obiektu po wykonaniu dezynfekcji sieci przedłożył prawidłowy wynik badania Zarządcy z tych obiektów pobrali 12 prób w ramach kontroli wewnętrznej.

8.3. Obiekty świadczące usługi hotelarskie (hotele, kempingi, schroniska młodzieżowe i inne obiekty, w których świadczone są usługi hotelarskie).

PPIS w Bochni pod nadzorem posiada 32 tego typu obiektów, w omawianym okresie przeprowadzono 11 kontroli sanitarnych. Stan sanitarno-higieniczny i techniczny pokoi

mieszkalnych, pomieszczeń sanitarno-higienicznych i gospodarczych, ciągów komunikacyjnych wraz z wyposażeniem, zaopatrzenie w wodę do spożycia, zaopatrzenie i przechowywanie środków czystości oraz preparatów dezynfekcyjnych, postępowanie z bielizną, gospodarka odpadami komunalnymi, odprowadzanie ścieków bytowo-gospodarczych oraz dbałość o czystość terenu wokół obiektu nie budziły zastrzeżeń. W ramach nadzoru sanitarnego z tej grupy obiektów pobierano próby wody (ciepła woda użytkowa) w ramach zabezpieczenia obiektów przed możliwością wystąpienia bakterii Legionella. Pobrano 12 prób w 3 obiektach.

W jednym obiekcie stwierdzono skażenie wysokie, wydano decyzję o usunięciu nieprawidłowości. Po działaniach naprawczych właściciel obiektu przedłożył prawidłowe wyniki badań. Właściciele z 3 obiektów pobrali 12 próby ciepłej wody użytkowej na obecność bakterii z rodzaju Legionella i wyniki badań przedłożyli PPIS. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

8.4. Zakłady świadczące usługi w zakresie upiększania ciała (fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu, odnowy biologicznej, solaria i świadczące więcej niż jedną z tych usług).

Nadzorowanych w 2024r. było 235 tego typu obiektów, przeprowadzono 138 kontroli sanitarnych. Odnotowuje się znaczny wzrost w tej grupie obiektów zakładów szczególnie kosmetycznych. W porównaniu do 2023r. zakładów kosmetycznych nowych w 2024r. powstało 48, co stanowi wzrost o 74 % do roku ubiegłego. Natomiast w grupie zakłady fryzjerskie przybyło 9 obiektów, co stanowi wzrost o 9,4 %. Obiekty w tej grupie na terenie powiatu bocheńskiego charakteryzują się dużym zróżnicowaniem od niewielkich zakładów jednostanowiskowych, poprzez zakłady średniej wielkości do zakładów wielostanowiskowych wyposażonych w najnowocześniejszy sprzęt. Według kategorii wykonywanych usług największy udział obiektów w tej grupie stanowią zakłady kosmetyczne, następnie zakłady fryzjerskie, odnowy biologicznej, zakłady w, których świadczona jest więcej niż jedna usługa zakłady tatuażu i solaria.

Na chwilę obecną brak jest aktu prawnego w sprawie szczegółowych wymagań sanitarnych, jakim powinny odpowiadać zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu i odnowy biologicznej, co znacznie utrudnia nadzór nad obiektami stanowiącymi największą grupę nadzorowanych obiektów użyteczności publicznej.

W skontrolowanych zakładach/ stanowiskach fryzjerskich, kosmetycznych, tatuażu i solariach zaplecza socjalne i toalety, utrzymane były w należytym stanie sanitarnym. W większości zakładów stosowane są jednorazowe ręczniki, pelerynki, taśmy na szyję i podwłósniki. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie postępowania z bielizną czystą i brudną.

W zakładach fryzjerskich, kosmetycznych, odnowy biologicznej i tatuażu w trakcie świadczonych usług istnieje wysokie ryzyko zakażenia, w związku z czym zarówno personel zakładów, jak i ich właściciele zobowiązani są do utrzymywania pomieszczeń, wyposażenia, a także sprzętu w odpowiednim stanie sanitarno-higienicznym. Z uwagi na zwiększone ryzyko

transmisji zakażeń krwiopochodnych (HBV, HCV i HIV). Personelowi świadczącemu usługi, przekazywano aktualne informacje z zakresu przeciwdziałania tym zakażeniom.

W czasie kontroli prowadzony był instruktaż w zakresie dezynfekcji i sterylizacji sprzętu fryzjerskiego i kosmetycznego, który miał na celu rozwianie wszelkich wątpliwości w tym zakresie. Podczas przeprowadzanych kontroli obiektów, głównie zakładów kosmetycznych, szczególną uwagę zwracano na właściwe prowadzenie procesów dezynfekcji i sterylizacji narzędzi stosowanych do wykonywania zabiegów, podczas których może dojść do naruszenia ciągłości tkanki skóry.

W tych obiektach dezynfekcja narzędzi kosmetycznych oraz fryzjerskich prowadzona była za pomocą preparatów o szerokim spektrum działania. Sposób prowadzonej dezynfekcji nie budził zastrzeżeń kontrolujących, a stosowane środki dezynfekcyjne posiadały aktualne terminy ważności.

Odpady niebezpieczne pochodzące z działalności kosmetycznej gromadzone były w specjalnych, oznaczonych czerwonych pojemnikach, uniemożliwiających ich ponowne otwarcie. Właściciele zakładów posiadają umowy z firmami, które odbierają pojemniki z odpadami medycznymi do utylizacji, posiadającymi odpowiednie zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odbioru i utylizacji odpadów niebezpiecznych.

W związku z ustawą z dnia 15 września 2017 r. o ochronie zdrowia przed następstwami korzystania z solarium (Dz.U. z 2017 r. poz. 2111) której celem jest ochrona zdrowia ludzi przed szkodliwym działaniem sztucznego promieniowania ultrafioletowego (UV), które wydzielane jest przez urządzenia wykorzystywane do naświetlania skóry, efektem czego jest opalenizna.

W solariach zwracano szczególną uwagę w zakresie ochrony zdrowia przed następstwami korzystania z solarium w związku z Ustawą z dnia 15 września 2017r. *o ochronie zdrowia przed następstwami korzystania z solarium* (Dz.U. z 2017r., poz. 2111)

Podczas kontroli tych obiektów zwrócono uwagę na to czy w obiekcie znajduje się informacja o treści: „*Zakaz udostępniania solarium osobom, które nie ukończyły 18 roku życia*” (art. 5 ust.1 wyżej wymienionej ustawy) jak, również informacja o ryzyku związanym z korzystania z solarium i czy przestrzegany jest zakaz reklamy lub promocji usług w zakresie udostępniania solarium, ponieważ ustawa wprowadziła: całkowity zakaz udostępniania solarium osobom, które nie ukończyły 18 roku życia oraz umieszczaniu informacji o ryzyku związanym z korzystaniem z solarium, jak również zakaz reklamy usługi wykonywanej w tego typu obiekcie. Mając na uwadze obowiązujące przepisy przeprowadzono kontrole sanitarne w obiektach wyposażonych w solaria, nieprawidłowości nie stwierdzono.

W solariach na łózkach opalających umieszczone były informacje o przeprowadzonej dezynfekcji.

Podczas kontroli 7 obiektów skategoryzowanych jako – zakłady odnowy biologicznej - w dwu przypadkach właściciele obiektów nie przedłożyli wyników badań ciepłej wody użytkowej na obecność bakterii *Legionella* sp. Zostały wydane decyzje administracyjne nakazujące wykonanie tych badań z równoczesnym zobowiązaniem do przedłożenia ich PPIS. Przedłożone wyniki badań nie budziły zastrzeżeń.

W skontrolowanych zakładach, w miejscach widocznych, umieszczone były znaki graficzne informujące o zakazie palenia papierosów i e-papierosów. Nie wnosi się uwag do bieżącego utrzymania czystości w tej grupie obiektów. W omawianym obszarze nieprawidłowości nie stwierdzono. W celu poprawy stanu sanitarnego w roku 2024 nie zaszła potrzeba do wydania decyzji merytorycznych.

8.5. Dworce i stacje kolejowe

Sprawowany nadzór jest nad 5 obiektami tego typu, przeprowadzono 1 kontrolę podczas, której stwierdzono prawidłowy stan sanitarny. Kosze na odpady komunalne nieprzepełnione. Gospodarka odpadami komunalnymi była prawidłowa.

8.6. Cmentarze, zakłady pogrzebowe i przewóz zwłok

Nadzorowanych jest 40 cmentarzy, bieżący stan sanitarny zachowany, przeprowadzono 12 kontroli planowanych. W omawianym okresie wydano:

- 43 decyzje zezwalających na przeprowadzenie ekshumacji,
- 20 opinii w formie postanowienia na sprowadzenie zwłok z zagranicy.

Uczestniczono przy nadzorze 24 ekshumacji i 4 środkach transportu zwłok (autokarawanów). Kontrole polegały na nadzorze nad prawidłowym wykonaniem ekshumacji szczątków ludzkich wykazały, iż wykonywane były one zgodnie z wydawanymi decyzjami, zgodnie z ustawą z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (tekst jednolity: Dz. U. z 2024r., poz. 576), przy zachowaniu warunków sanitarnych, zgodnych z wymogami rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2001 r. w sprawie postępowania ze zwłokami i szczątkami ludzkimi (tekst jednolity Dz. U. z 2021r., poz. 1910) oraz rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 23 marca 2011 r. w sprawie sposobu przechowywania zwłok i szczątków ludzkich (Dz. U. z 2011r. Nr 75, poz. 405). Ekshumacje były wykonywane przez uprawnione firmy. Osoby przeprowadzające ekshumację posiadały odzież ochronną i środki do dezynfekcji.

8.7. Inne obiekty (min. zakład karny, obiekty sportowe, baseny odkryte, domy kultury, targowiska, stacje paliw, studnie publiczne, firmy transportowe w zakresie transportu zbiorowego osób, pralnia...)

Pod nadzorem znajduje się 101 obiektów, przeprowadzono 25 kontroli, bieżący stan sanitarny zachowany. Pobrano 4 próby ciepłej wody użytkowej (zakład karny) na obecność bakterii Legionella wymienionej bakterii nie stwierdzono.

W trakcie przeprowadzanych czynności kontrolnych oceniano:

- stan sanitarno-techniczny pomieszczeń,
- przechowywanie sprzętu sportowego,
- stan sanitarno-higieniczny zaplecza sanitarnego, jego wyposażenie i zaopatrzenie w środki czystości i higieniczne,
- dostęp do bieżącej, ciepłej wody,
- gospodarkę odpadami,
- czystość otoczenia

Domy kultury, kina i obiekty widowiskowe. Charakteryzują się dobrym stanem sanitarno-technicznym. Szatnie, toalety z rozdziałem na damskie i męskie utrzymane były czysto. W czasie kontroli stwierdzono wystarczający zapas środków czystościowych.

W trakcie przeprowadzanych kontroli oceniano stan bieżącej czystości targowisk oraz ich otoczenia, sposób zagospodarowania odpadów komunalnych, stan techniczny i sanitarny toalet dla klientów oraz ich wyposażenie, a także zaopatrzenie w wodę przeznaczoną do spożycia. Kontrole nie wykazały uchybień.

8.8. Ustępy publiczne

Nadzorowanych jest 22 obiekty z czego kontrolą objęto 10 obiektów. Podczas kontroli stwierdzono, że w kontrolowanych obiektach zapewnione są podstawowe środki higieniczne (mydło w płynie, ręczniki jednorazowe lub suszarki, papier toaletowy) dla klientów. Dla potrzeb zapewnienia prawidłowego stanu sanitarno-higienicznego podczas kontroli stwierdzono, że obiekty posiadały wystarczającą ilość środków myjąco dezynfekujących. Część toalet dostosowana jest dla osób niepełnosprawnych.

8.9. Interwencje mieszkańców.

Do Sekcji Higieny Komunalnej w 2024r. wpłynęły wnioski dotyczące:

- zalegających odpadów komunalnych w boksie gdzie przetrzymywane są kontenery na odpady komunalne dla bloków osiedla mieszkaniowego.

Wniosek został przekierowany do spółdzielni mieszkaniowej i wraz z BZUK Bochnia odpady zgromadzone wokół kontenerów zostały usunięte. Wnioskodawca został poinformowany o sposobie załatwienia sprawy.

- obecności szczurów w pustostanie, którego właściciel jest nieznany sąsiadom.

Wniosek został skierowany do Gminy Miasta Bochnia, która ustaliła właściciela pustostanu i zobowiązała go do przeprowadzenia procesu deratyzacji.

Wnioskodawca został poinformowany o sposobie załatwienia sprawy.

- lokalu usługowego, w którym świadczona jest działalność barberska. Wnoszący zwraca uwagę, że obiekt jest niedostosowany do wymagań zawartych w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (tekst jednolity Dz.U. z 2022r., poz. 1225), min. wysokość pomieszczeń, oświetlenie, odpowiednia wentylacja. Została przeprowadzona kontrola sanitarna, która nie potwierdziła wymienionych nieprawidłowości. Podczas kontroli sanitarnej stwierdzono prawidłowy stan sanitarny i sanitarno-techniczny obiektu.

Wnioskodawca we wniosku zastrzegł sobie nie kierowanie odpowiedzi o sposobie załatwienia sprawy. W związku z tym taka odpowiedź nie została przekazana.

Podsumowanie

PPIS co roku zwraca uwagę na podjęcie działań zmierzających do zapewnienia infrastruktury toalet w centrum miasta Bochnia. W omawianym okresie w tej lokalizacji nie przybyła żadna toaleta publiczna. Specyfika miasta ze względu na Podziemne Trasy Turystyczne Kopalni Soli z roku na rok przyciągają coraz większą ilość turystów i kuracjuszy.

Drugim ważnym problemem miasta Bochni jest zabezpieczenie miasta w awaryjne źródła wody przeznaczonej do spożycia w przypadku wystąpienia np. awarii na wodociągu. Doskonale tę funkcję mogłyby spełniać studnie publiczne, które są rozmieszczone w różnych częściach miasta, jednak nie są utrzymywane w taki sposób, aby mogły pełnić rolę zastępczego źródła wody przeznaczonej do spożycia.

Opracowanie: mgr Renata Cholewa

Rozdział 9. Nadzór nad warunkami sanitarno-higienicznymi środowiska pracy

1. Działalność kontrolna w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny (PPIS) w Bochni, w ramach pełnionego nadzoru sanitarnego w celu poprawy warunków pracy i ochrony zdrowia pracowników przed negatywnym oddziaływaniem szkodliwych i uciążliwych warunków pracy w roku 2024 przeprowadził łącznie 265 kontroli. Kontrole dotyczyły :

- przestrzegania przepisów m. in. w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładach pracy,
- przeprowadzania badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy,
- przeprowadzania badań lekarskich zatrudnionych pracowników,
- występowania substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym w środowisku pracy,
- występowania szkodliwych czynników biologicznych w środowisku pracy,
- oceny ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy.

Liczba zakładów w ewidencji Sekcji Nadzoru Higieny Pracy na koniec roku 2024 wyniosła 1650 obiektów. Łącznie kontroli poddano 248 obiektów, w których przeprowadzono 265 kontroli. Nadzorem objętych zostało 23% zewidencjonowanych podmiotów. Przekroczenia normatywów higienicznych czynników szkodliwych dla zdrowia wystąpiły łącznie w 12 zakładach pracy, co stanowi 5 % ogółu skontrolowanych zakładów pracy. Przekroczenia najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych występują w zakładach o następującym profilu produkcji i stanowi:

- zakłady produkcji artykułów spożywczych (PKD 10) 25%,
- zakłady produkcji wyrobów z drewna (PKD 16) 8 %,
- poligrafia (PKD 18) 8 %,
- produkcja metali (PKD 24) 8 %,
- produkcja metalowych wyrobów gotowych (PKD 25) 8 %,

- produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana (PKD 28) 25 %,
- produkcja mebli (PKD 31) 18 %

Ogółem w warunkach przekroczeń najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy wykonywało pracę 324 pracowników, co stanowiło 6 % zatrudnionych w skontrolowanych zakładach.

2. Postępowanie administracyjne

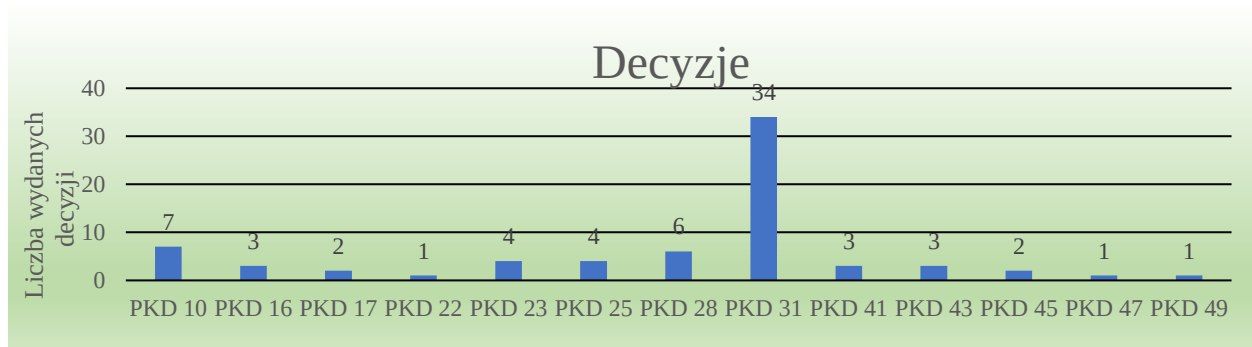
W roku sprawozdawczym 2024 r. wydano ogółem 27 decyzji nakazowych z zakresu bieżącego nadzoru sanitarnego i 34 decyzje płatnicze.

Nakazy decyzji dotyczyły:

- badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia;
- oceny ryzyka zawodowego;
- obniżenia normatywów stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia;
- substancji, mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym w środowisku pracy;
- poprawy zaplecza sanitarno – socjalnego;
- rejestrów chorób zawodowych;
- rejestrów czynników szkodliwych dla zdrowia i kart badan pomiarów;
- oznakowania produktów kosmetycznych;
- orzeczeń lekarskich;

Wykres 15. Liczba i rodzaj nakazów wydanych decyzji (źródło PSSE)

Wykres 16. Liczba wydanych decyzji wg działów PKD (źródło PSSE)

3. Czynniki biologiczne w miejscu pracy

W roku 2024 skontrolowano 28 zakładów, których pracownicy byli narażeni na kontakt z czynnikiem biologicznym w tym:

- 6 zakładów prowadzących działalność związaną z hodowlą drobiu i rolnictwem (PKD-01),
- zakład produkcji artykułów spożywczych - ubój i przetwórstwo (PKD-10),
- 9 zakładów o profilu produkcji odprowadzanie i oczyszczanie ścieków (PKD-37),
- zakład prowadzący gospodarkę związaną z odbiorem odpadów (PKD-38),
- zakład usług związanych z utrzymaniem porządku w obiektach i zagospodarowaniem terenów zielonych (PKD-81),
- 10 zakładów opieki zdrowotnej (PKD-86).

Na kontakt z czynnikami biologicznymi w środowisku pracy zaliczanymi do 2 grupy zagrożenia (mogących wywołać chorobę u ludzi jednak ich rozprzestrzenianie się w populacji ludzkiej jest mało prawdopodobne) narażonych było łącznie 491 osób, w tym jednocześnie narażonych na kontakt z czynnikami zaklasyfikowanymi do 3 grupy zagrożenia pracowało 307 osób. Najliczniejszą grupę osób narażonych na kontakt z czynnikami biologicznymi z grupy 3 stanowili pracownicy zakładów opieki zdrowotnej 234 osoby, następnie pracownicy sektora związanego z odbiorem odpadów oraz odprowadzaniem i uzdatnianiem ścieków 71 osób i 2 osoby zakładu produkcji żywności. Zakłady, w których istnieje ryzyko zakażenia pracowników czy wyrobów czynnikiem biologicznym stosują produkty biobójcze. W toku prowadzonych kontroli sprawdzano czy stosowane produkty biobójcze posiadają zezwolenie na obrót, czy pracownikom zapewniono dostęp do kart charakterystyki i czy zapewniono środki ochrony indywidualnej/zbiorowej zgodnie z kartami charakterystyk, oraz w jaki sposób te produkty są przechowywane. W kontrolowanym zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

4. Produkty biobójcze

Poza warunkami pracy wśród nadzorowanych obszarów przez PPIS w Bochni jest rynek produktów biobójczych. Produkty te wykorzystuje się m.in. do dezynfekcji, usuwania, odstraszania, wabienia i unieszkodliwiania mikroorganizmów oraz szkodników.

Konieczność nadzorowania wprowadzania do obrotu, dystrybucji i stosowania tego rodzaju produktów związana jest z ochroną zdrowia ludzkiego, oraz środowiska naturalnego, ze względu na obecność w nich substancji czynnych oraz mających zdolność do biokumulacji. Głównym kierunkiem działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie nadzoru nad wprowadzaniem do obrotu produktów biobójczych była kontrola legalności wprowadzanych do obrotu, udostępnianych i stosowanych produktów biobójczych. Zgodnie ze wskazanymi powyżej przepisami na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej mogą być udostępniane i stosowane produkty biobójcze które posiadają pozwolenie albo zezwolenie na handel równoległy albo pozwolenie na obrót. Przeprowadzono 11 kontroli u podmiotów odpowiedzialnych za wprowadzanie do obrotu produktów biobójczych i 6 kontroli w zakresie stosowania produktów biobójczych. W dwóch ze skontrolowanych obiektów stwierdzono nieprawidłowości - wydano decyzje płatnicze. W przypadku jednego przedsiębiorcy za stwierdzoną nieprawidłowość nałożono również mandat karny w wysokości 400.00 zł. (słownie: czterysta złotych 00/100). Dystrybutorów produktów biobójczych, osoby stosujące takie produkty w działalności zawodowej oraz używające do mycia i dezynfekcji w trakcie kontroli informowano o Elektronicznym Wykazie Produktów biobójczych, w którym można sprawdzić czy oferowany produkt posiada pozwolenie na obrót produktem biobójczym, a także jego przeznaczenie i rodzaj użytkowników. Pozwolenie na obrót produktem biobójczym wydaje Prezes Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych. Na terenie Rzeczypospolitej Polskiej mogą być udostępniane i stosowane tylko produkty posiadające pozwolenie albo zezwolenie na handel równoległy albo pozwolenie na obrót ponieważ tylko takie dają gwarancję bezpiecznego stosowania i skuteczności.

5. Produkty kosmetyczne

W wyniku nadzoru prowadzonego nad produktami kosmetycznymi przeprowadzono 18 kontroli w tym skontrolowano: 3 zakłady wytwarzające /konfekcjonujące kosmetyki, 4 zakłady wytwarzające kosmetyki / bez konfekcjonowania, 1 zakład konfekcjonujący kosmetyki, 2 hurtownie oraz 8 obiektów obrotu kosmetykami. Wydano decyzję nakazową zakazującą hurtowni udostępniania na rynku produktów kosmetycznych z uwagi na nieprawidłowe oznakowanie opakowania. W ramach pełnionego nadzoru pobrano do badań 10 próbek produktów kosmetycznych. Badania prowadzone były pod kątem mikrobiologicznym jak i fizyko-chemicznym. Żadna z pobranych próbek nie została zakwestionowana.

6. Choroby zawodowe

W 2024 r. postępowania administracyjne w sprawie chorób zawodowych prowadzone były na podstawie przepisów określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 2009 r., w sprawie chorób zawodowych (tj. Dz.U. z 2022 r., poz. 1836) oraz rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 1 sierpnia 2002 r., w sprawie dokumentowania chorób zawodowych i skutków tych chorób (tj. Dz.U. z 2013 r. , poz. 1379 z późn.zm.)

W wyniku przeprowadzonych postępowań wyjaśniających i administracyjnych wydano 3 decyzje o stwierdzeniu choroby zawodowej oraz 8 decyzji o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej.

Tabela 12. Dochodzenia w sprawie zgłoszonych podejrzeń chorób zawodowych (źródło PSSE)

Lp.	Nazwa jednostki chorobowej	Liczba sporządzonych kart oceny narażenia zawodowego	Liczba wydanych decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej	Liczba wydanych decyzji o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej	Liczba wystawionych kart stwierdzenia choroby zawodowej	Liczba wydanych postanowień
1.	Pylice płuc pylica krzemowa	2	1	-	1	6
2.	Przewlekłe choroby narządu głosu	4	-	2	-	6
3.	Nowotwory złośliwe rak płuca, rak oskrzela	-	1	-	1	6
4.	Przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy	9	-	1	0	19
5.	Przewlekłe choroby układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy	15	-	3	-	46
6.	Ubytek słuchu	1	-	-	-	6
7.	Choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa	5	1	2	1	18
	RAZEM	36	3	8	3	107

7. Ocena warunków pracy podczas zabezpieczeń/usuwania wyrobów zawierających azbest

W ramach realizacji programu dotyczącego Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu przeprowadzono czynności kontrolne w zakładach zajmujących się usuwaniem wyrobów/odpadów zawierających azbest. Działania kontrolne obejmowały przede wszystkim aspekty bezpieczeństwa i higieny pracy pracowników zatrudnionych przy rozbiórkach.

W 2024 r. odnotowano 8 zgłoszeń dotyczących prac z azbestem, przeprowadzono 2 kontrole związane z zabezpieczeniem pracowników przy pracach polegających na zabezpieczeniu wyrobów zawierających azbest, ich usuwaniu i transporcie, nie stwierdzono uchybień w zakresie przestrzegania przez przedsiębiorców obowiązujących aktów prawnych w zakresie bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest.

Usuwanie azbestu zostało przeprowadzone przez firmy spoza powiatu bocheńskiego. Nie stwierdzono na terenie powiatu bocheńskiego podmiotów prowadzących działalność związaną działalnością usługową w zakresie gospodarki odpadami zawierającymi azbest.

8. Środki zastępcze

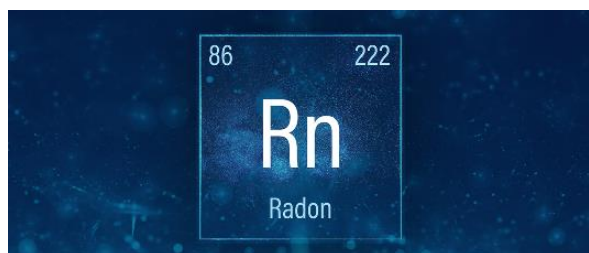

W roku sprawozdawczym wpłynęło 1 zgłoszenie zatrucia środkiem zastępczym (Metamfetamina, Katyna, Mefedron). Zgłoszenia dokonał Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Bochni *Szpital Powiatowy* im. bł. Marty Wieckiej. Zgłoszenie zostało odnotowane w Systemie Monitorowania Informacji o Środkach Zastępczych i Nowych Substancjach Psychoaktywnych (SMIOD), który służy do sporządzania przez Głównego Inspektora Sanitarnego raportu zatruc środkiem zastępczym lub nową substancją psychoaktywną. PPIS w Bochni wystąpił pisemnie do zakładów opieki zdrowotnej przypominając o obowiązku wynikającym z art. 30a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, który nakłada na nie obowiązek zgłaszania właściwemu inspektorowi sanitarnemu każdego przypadku podejrzenia/ zatrucia środkiem zastępczym. W związku z informacjami o sprzedaży i konsumpcji muchomora czerwonego będącego również bazą dla produktów zawierających m.in. kwas ibotenowy i muscymol dokonano

przeglądu stron internetowych i przeprowadzono 2 kontrole. Podstawę kontroli stanowiły doniesienia literaturowe wskazujące jednoznacznie, że *muchomor czerwony jest grzybem trującym, a substancje w nim zawarte wykazują działanie na ośrodkowy układ nerwowy. Spożywanie ww. grzyba lub produktów zawierających kwas ibotenowy i/lub muscymol w postaci np. żelków z muscymolem, waporyzatorów z muscymolem, pre-rollsów zmieszanych z kwiatem konopi i muscymolem oraz galaretek z muscymolem może stwarzać istotne zagrożenie zdrowotne związane z toksycznym działaniem ww. substancji*. W wyniku podjętych działań nie stwierdzono przedmiotowych produktów w sklepach stacjonarnych oraz w sprzedaży internetowej. W ramach prowadzonej działalności oświatowej zorganizowano i przeprowadzono 2 prelekcje dla młodzieży szkół średnich na temat zagrożeń jakie niosą ze sobą nowe środki zastępcze, substancje psychoaktywne.

9. Radon

Radon jest gazem promieniotwórczym występującym w naturalnym środowisku w ziemi, skąd przedostaje się do wody i powietrza. Na podstawie wyników badań stężenia radonu, przeprowadzonych na zlecenie Głównego Inspektora Sanitarnego w przedszkolach, żłobkach, szkołach oraz domach opieki społecznej stwierdzono w niektórych obiektach przekroczenie dopuszczalnej normy stężenia tego pierwiastka. W związku z powyższym Inspektor Sanitarny prowadzi działania kontrolne/edukacyjne podczas, których sprawdza się czy na wytypowanych stanowiskach pracy nie zostały przekroczone dopuszczalne normy stężenia radonu lub jego krótko-życiowych pochodnych. W trakcie działań edukacyjnych jak również w siedzibie w siedzibie PSSE w Bochni udzielane są informacje na temat zagrożeń wynikających z narażenia na radon, wskazywane metody zapobiegania przenikania gazu do wnętrza pomieszczeń. Z uwagi na promieniotwórcze właściwości radonu dzień 7 listopada (dzień

urodzin Marii Skłodowskiej-Curie) został ustanowiony Europejskim Dniem Radonu, w związku z czym cyklicznie co roku na stronach internetowych zamieszcza się informacje na temat właściwości radonu, dróg przenikania do budynków, sposobów ograniczenia przenikania i obniżenia stężenia

radonu w pomieszczeniach m.in. poprzez częste i długotrwałe wietrzenie pomieszczeń, usuwanie wszelkich nieszczelności w fundamentach budynków itp. W przypadku stwierdzenia pomiarami przekroczenia dopuszczalnej normy higienicznej należy poinformować Państwowego Inspektora Sanitarnego. Aktualnie dopuszczalna norma higieniczna stężenia radonu wynosi 300 Bq/m³.

10. Promocja zdrowia

W roku sprawozdawczym pracownicy Sekcji Nadzoru Higieny Pracy podczas kontroli prowadzili działania edukacyjno-informacyjne w zakresie zagadnień związanych z bezpieczeństwem i higieną pracy. Uczestniczyli w szkoleniach i naradach, dzięki którym poszerzyli swoją wiedzę

na temat wpływu hałasu na organizm ludzki, elementów i sposobu nadzoru nad chemikaliami obejmujące: kosmetyki, produkty biobójcze oraz detergenty. Ponadto zagadnień związanych z zagrożeniami jakie w środowisku pracy stanowią substancje reprotoksyczne. Prowadzili działania informacyjne na temat:

- narażenia na hałas, gdzie wskazano zagrożenia zdrowotnie związane nie tylko z ubytkiem słuchu lecz również ze szkodliwym oddziaływaniem na układ nerwowy człowieka.
- stosowania tuszy do tatuażu i makijażu permanentnego, które nie są przeznaczone do kontaktu z ludzką skórą; wskazano jakie informacje winny znajdować się na etykiecie produktów. Przeprowadzono kontrole w 2 studiach tatuażu - nie stwierdzono stosowania produktów niezgodnych z obowiązującymi przepisami prawa,
- zagrożeń powodowanych prekursorami narkotyków, w tym celu w ślad za Głównym Inspektorem Sanitarnym udostępniono na stronie internetowej informację (wraz z ankietą) o możliwości udziału podmiotów gospodarczych w konsultacjach społecznych w zakresie aktualnie obowiązujących norm prawnych związanych z prekursorami narkotyków. Konsultacje miały na celu zgromadzenie informacji na temat obecnej sytuacji rynku prekursorów narkotyków, metod ich ograniczania oraz dostępności przez nielegalną produkcję narkotyków
- bezpieczeństwa i zdrowia pracowników jakie niosą ze sobą nowe technologie w tym sztuczna inteligencja oraz zaawansowana robotyka, ponieważ zagrożenia cybernetyczne mogą również wpływać na bezpieczeństwo i zdrowie w pracy.

W ramach nadzoru nad środkami psychoaktywnymi przeprowadzono 2 prelekcje w szkołach obejmujące zagadnienia: definicji środka psychotropowego, zaburzenia funkcjonowania rodziny uzależnionej, konsekwencji i skutków dla zdrowia wynikających z ich zażywania oraz metod wykrywania substancji psychoaktywnych w organizmie.

Podsumowanie

W dalszym ciągu czynnikiem szkodliwym, który sprawia trudności w osiągnięciu dopuszczalnej normy higienicznej jest hałas. W roku sprawozdawczym potwierdzono występowanie hałasu w 12 zakładach pracy. Łącznie w warunkach przekroczenia dopuszczalnej normy hałasu pracowało 215 osób. W kontakcie /narażeniu na czynnik rakotwórczy pozostawało 420 osób, są to pracownicy zakładów, gdzie do produkcji wykorzystywane jest drewno, płyty meblowe lub wykonywane są prace związane z obróbką kamienia. Natomiast w kontakcie z czynnikiem biologicznym pracę wykonywało 491 osób.

Opracowanie: mgr Ewa Koczanowska, lic. Lucyna Jagła

Rozdział 10. Stan sanitarny obiektów obrotu żywności, żywienia i przedmiotów użytku

1. Ogólna ocena obiektów obrotu żywnością, żywienia i przedmiotów użytku

Nadzór nad bezpieczeństwem żywienia i żywności jest prowadzony w oparciu o obowiązujące podstawy prawne, wytyczne Głównego Inspektora Sanitarnego oraz analizę zagrożeń w powiecie. W roku 2024 w powiecie bocheńskim objętych nadzorem było 980 obiektów.

Obiekty objęte nadzorem w latach 2023 i 2024 - kierunek zmian

Tabela 13: Obiekty objęte nadzorem w latach 2023 i 2024 - kierunek zmian.

Rodzaj obiektu	2023	2024	Kierunek zmian
Produkcji żywności	229	252	23↑
Obrotu żywnością	417	420	3↑
Żywienia zbiorowego	284	285	1↑
Wytwórnice materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością	1	2	1↑
Miejsc obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością	22	21	1↓
Obiekty w rejestrze	953	980	27↑

W roku 2024 skontrolowano **60,2 % (590)** obiektów z ewidencji, przeprowadzając w nich **835** kontroli sanitarnych, w tym **412** kontroli kompleksowych – co stanowiło wykonanie planu kontroli planowanych na poziomie **100 %**. Przeprowadzono również **423** kontrole pozaplanowe. Spośród powyższych w **1,8 %** stwierdzono niezgodności. Łącznie wydano **132** decyzje płańnicze oraz **108** decyzji merytorycznych, w tym **4** dotyczące poprawy stanu sanitarno-higienicznego w obiekcie oraz **1** z trybem natychmiastowej wykonalności związaną z nakazem wycofania z obrotu środka spożywczego. Ogółem zatwierdzono **65** zakładów, z czego **52** to obiekty nowo otwarte, zaś zatwierdzenie pozostałych wynikało z poszerzenia zakresu dotychczasowej działalności.

2. Nadzór nad obiektami produkcji żywności

W roku 2024 bieżącym nadzorem sanitarnym objęto **252 zakłady produkcyjne**, w których przeprowadzono **93 kontrole sanitarne**. W związku ze stwierdzonym przekroczeniem sumy alkaloidów pirolizydynowych herbacie, której producent znajduje się pod nadzorem

tutejszego Inspektora, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bochni wydał **decyzję administracyjną z rygorem natychmiastowej wykonalności**, w związku ze stwierdzeniem bezpośredniego zagrożenia życia i zdrowia konsumentów.

3. Produkcja pierwotna, dostawy bezpośrednie i rolniczy handel detaliczny

W roku 2024 w powiecie bocheńskim w ewidencji znajdowało się **150 gospodarstw rolnych**. PPIS w Bochni prowadzi bieżący nadzór nad ww. grupą, który opiera się także na ocenie jakościowej produktów prowadzonej na podstawie poboru prób do badań laboratoryjnych. W ubiegłym roku do badań pobrano **3 próbki** środków spożywczych tj.: owoców i warzyw.

Zarówno otrzymane wyniki badań żywności, jak i przeprowadzone kontrole nie były kwestionowane. W ubiegłym roku w ewidencji znajdowało się **19** podmiotów prowadzących produkcję w ramach rolniczego handlu detalicznego.

W roku 2024 w stosunku do roku wcześniejszego odnotowano zarówno wzrost ilości podmiotów prowadzących produkcję pierwotną i RHD w ewidencji.

W roku ubiegłym przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bochni w ramach zawartego porozumienia z dnia 22 grudnia 2020 r. w sprawie współdziałania w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego przeprowadzili wspólnie z przedstawicielami Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa **5 kontroli** sanitarnych, natomiast z Inspekcją Ochrony Środowiska **2 kontrole sanitarne**.

Kontrolami były objęte gospodarstwa rolne prowadzące uprawę na terenie powiatu bocheńskiego. Podczas przeprowadzonych czynności nie stwierdzono nieprawidłowości.

4. Produkcja w warunkach domowych

Pod nadzorem Państwowego Inspektora Sanitarnego w Bochni znajdowało się **12 podmiotów** prowadzących produkcję w warunkach domowych, z czego kontrolą zostały objęte **2 obiekty**. Obiekty zostały ocenione jako zgodne z obowiązującymi przepisami.

Rozdział 11. Zakłady obrotu żywnością

W roku 2024 bieżącym nadzorem sanitarnym objęto **420 obiektów obrotu żywnością**, w których przeprowadzono **327 kontroli sanitarnych**. W trakcie **11 kontroli stwierdzono nieprawidłowości**, co stanowiło **3,4 %** wszystkich kontroli przeprowadzonych w tej grupie obiektów. Za stwierdzone podczas kontroli nieprawidłowości nałożono **12 mandatów karnych**, na łączną kwotę

3900 zł. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bochni wydał **2 decyzje administracyjne**.

Do najczęściej stwierdzanych nieprawidłowości podczas kontroli sanitarnych należały:

- niewłaściwy stan sanitarny, brak czystości i porządku;
- brak prowadzenia systematycznych zapisów wynikających z wdrożenia i przestrzegania instrukcji Dobrej Praktyki Higienicznej (GHP) oraz systemu HACCP;
- wprowadzanie do obrotu handlowego środków spożywczych niewłaściwej jakości zdrowotnej tj.: po upływie daty minimalnej trwałości i po terminie przydatności do spożycia.

1. Nadzór nad obiektami żywienia zbiorowego otwartego

W roku 2024 w ewidencji znajdowało się **147 obiektów żywienia zbiorowego otwartego**. Przeprowadzono w nich **153 kontrole sanitarne**. Podczas **5 kontroli** stwierdzono niezgodności z obowiązującymi przepisami prawa, co stanowiło **3,3 %** wszystkich kontroli przeprowadzonych w tych zakładach. Za stwierdzone podczas kontroli uchybienia **nałożono 6 mandatów karnych** na łączną

kwotę **1500 zł**. Dodatkowo, w związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bochni wydał **1 decyzję administracyjną** nakazującą usunięcie nieprawidłowości, której wykonanie sprawdzono podczas kontroli sprawdzającej. Do najczęściej powtarzających się nieprawidłowości stwierdzanych podczas kontroli sanitarnych należały:

- niewłaściwy stan sanitarno-higieniczny kontrolowanych pomieszczeń, urządzeń i sprzętu;
- niewłaściwy stan techniczny pomieszczeń i urządzeń;
- brak do wglądu aktualnych orzeczeń lekarskich z badań do celów sanitarno-epidemiologicznych pracowników pracujących w styczności z żywnością;
- niewłaściwe warunki przechowywania środków spożywczych.

2. Zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego

Zakłady żywieniowe w placówkach oświatowo wychowawczych

Na terenie podlegającym ocenie znajdowało się łącznie **138 zakładów żywienia zbiorowego zamkniętego w placówkach oświatowo wychowawczych** tj. szkoły, przedszkola i żłobki, w których zapewniono możliwość spożywania posiłków. Ogółem przeprowadzono **149 kontroli sanitarnych**. W 1 zakładzie stwierdzono nieprawidłowości natury technicznej. W celu poprawy stanu sanitarno-technicznego wydano **1 decyzję administracyjną**, której wykonanie zweryfikowano podczas kontroli sprawdzającej.

Żywnienie w bursach, internatach i ośrodkach szkolno-wychowawczych

W roku 2024 w ewidencji znajdowały się **3 obiekty** w których odbywało się przygotowywanie posiłków od surowca do gotowej potrawy. Wszystkie obiekty zostały skontrolowane – podczas czynności kontrolnych nie stwierdzono nieprawidłowości.

Żywnienie w domach pomocy społecznej

Pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bochni w roku 2024 znajdowały się **2 placówki** zapewniające całodienne wyżywienie dla przebywających w nich pensjonariuszy. Produkcja opierała się na przygotowaniu posiłków od surowca do gotowej potrawy. Oba obiekty zostały skontrolowane. Łącznie w ww. grupie przeprowadzono **3 kontrole**, w tym 1 kontrolę interwencyjną wynikającą z otrzymanego powiadomienie RASFF dot. kiełbasy wiejskiej.

Szpital powiatowy w Bochni

W roku 2024 w ewidencji znajdowały się **2 obiekty** tj.: Blok żywieniowy Szpitala Powiatowego w Bochni oraz nowo zatwierdzony Zakład Opieki Leczniczej w Bochni. W bloku żywieniowym w Szpitalu prowadzona jest produkcja posiłków od surowca do gotowej potrawy. Posiłki podawane są pacjentom w opakowaniach jednorazowego użytku. Ponadto Blok żywieniowy w Szpitalu prowadzi usługi cateringowe dla Zakładu Opieki Leczniczej w Bochni w zakresie dostarczania gotowych posiłków w opakowaniach zbiorczych własnym środkiem transportu. Ogółem przeprowadzono **2 kontrole** planowane.

Zakład Karny w Nowym Wiśniczu

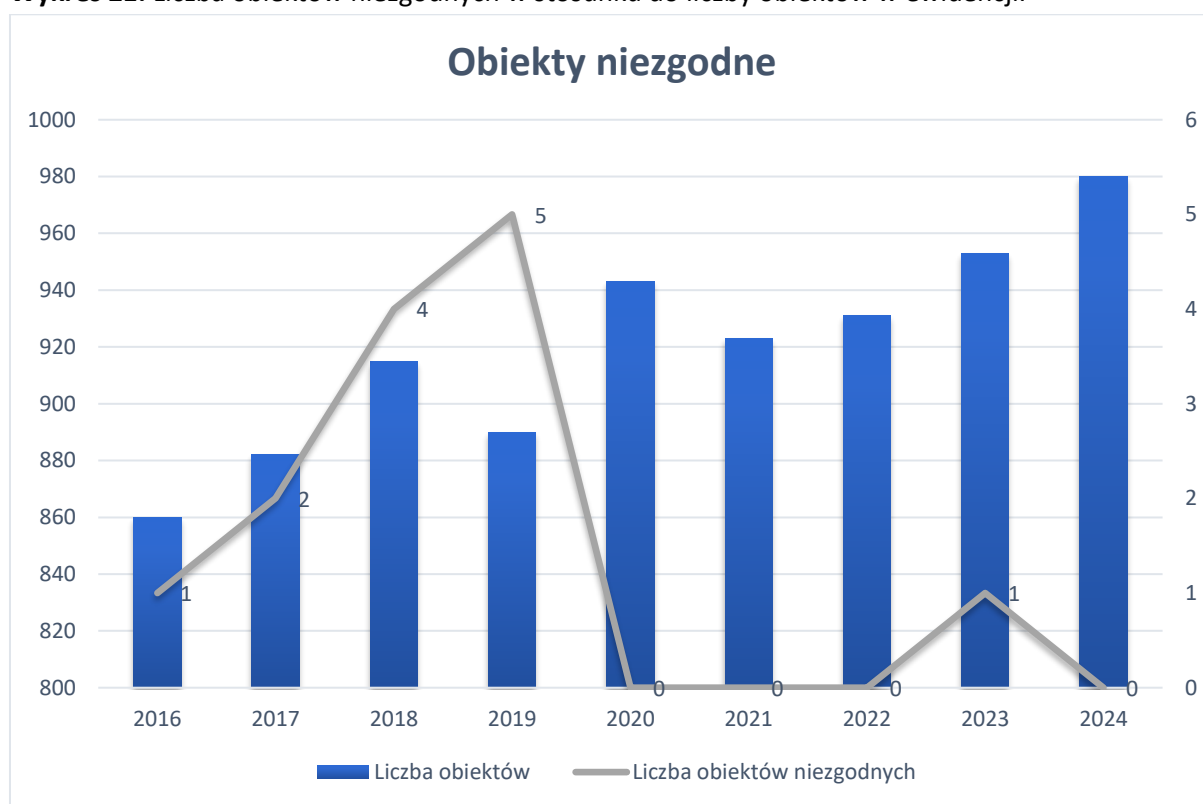
Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bochni prowadzi nadzór nad stołówką w Zakładzie Karnym w Nowym Wiśniczu, gdzie prowadzone jest pełne żywienie osadzonych. W obiekcie przeprowadzono 1 kontrolę, która wynikała z harmonogramu kontroli na rok 2024. W wyniku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

Inne zakłady żywienia zbiorowego zamkniętego

W roku 2024 pod nadzorem Państwowego Inspektora Sanitarnego w Bochni znajdowały się **4 obiekty z grupy Zakłady żywienia zbiorowego zamkniętego**. We wszystkich przeprowadzono działania kontrolne, które nie wykazały nieprawidłowości.

W 2024 r. żaden z nadzorowanych obiektów nie został zakwalifikowany jako niezgodny z wymaganiami sanitarnymi. Poniższa tabela obrazuje ilość obiektów zakwalifikowanych jako niezgodne na przełomie lat 2016 do 2024 w stosunku do ilości obiektów będących pod nadzorem.

Wykres 21: Liczba obiektów niezgodnych w stosunku do liczby obiektów w ewidencji.

Rozdział 12. Pozostała działalność Sekcji Nadzoru Higieny Żywności i Żywnienia

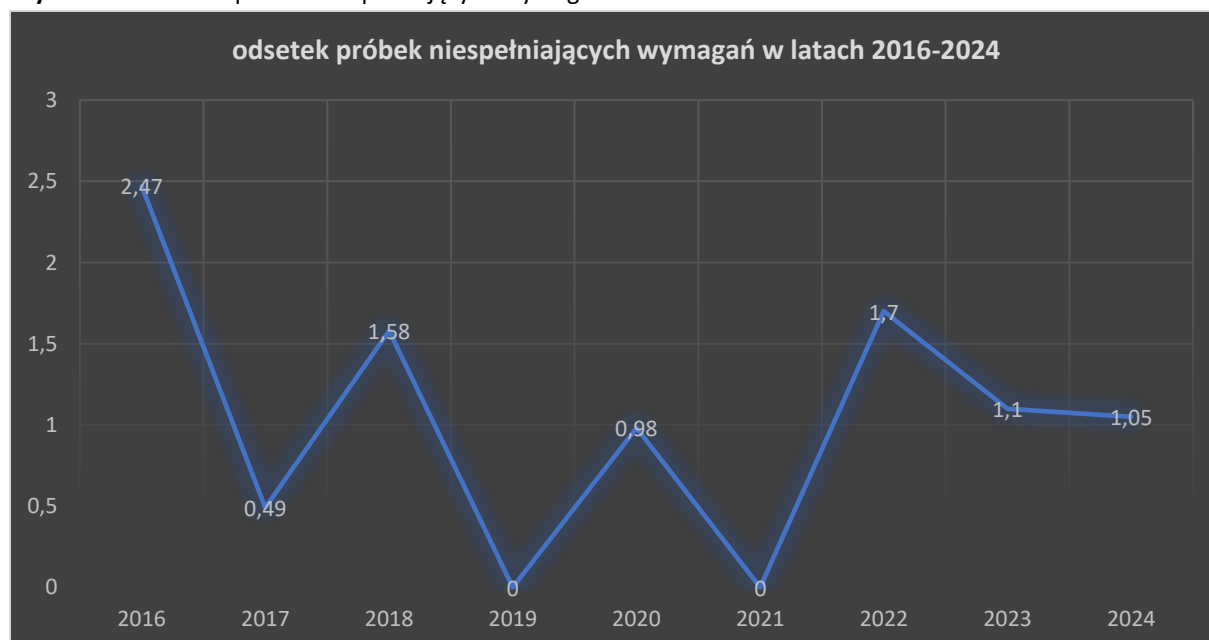
1. Jakość zdrowotna żywności

W 2024 roku do badań laboratoryjnych w ramach urzędowej kontroli żywności i monitoringu pobrano **192 próbki żywności** tj. próbki herbaty ziołowej - jedną z powodu stwierdzenia przekroczenia zawartości alkaloidów pirolizydynowych, natomiast drugą z powodu stwierdzenia przekroczenia nadchloranów. Żywność ta mogła stanowić zagrożenie dla zdrowia i życia konsumentów, dlatego podjęto natychmiastowe działania mające na celu rozpoczęcie procesu wycofania produktów z obrotu

Wykres 22 przedstawia kierunki badań w jakich pobrane były próbki, z których 2 próbki zostały zakwestionowane

Wykres 23. Odsetek próbek niespełniających wymagań w latach 2016-2024.

2. Sygnały obywatelskie

W 2024 r. przyjęto **21 sygnałów obywatelskich**.

Wyżej wymienione interwencje dotyczyły następujących nieprawidłowości:

- niewłaściwych warunków sanitarno-higienicznych w sklepach, barach, restauracjach;
- braku ogólnej czystości i porządku;
- niewłaściwych warunków przechowywania artykułów spożywczych, w tym łatwo psujących się;
- niehigienicznych warunków sprzedaży artykułów spożywczych;
- sprzedaży artykułów po upływie terminu przydatności do spożycia lub daty minimalnej trwałości, artykułów o niewłaściwej jakości zdrowotnej.

Każda złożona interwencja została rozpatrzona w wyznaczonym terminie. We wskazanych obiektach przeprowadzono czynności kontrolne połączone z instruktażem. Część interwencji była zasadna i zarzuty się potwierdziły, w tych przypadkach przedsiębiorcy zostali ukarani mandatami karnymi. Spośród wpływających sygnałów obywatelskich część nie należała do kompetencji i/lub właściwości miejscowej Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bochni, w związku z czym zostały przekazane do właściwych organów.

3. Nadzór nad jakością żywności wspólnie z Powiatowym Lekarzem Weterynarii, Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Inspekcją Ochrony Środowiska oraz Wojskową Inspekcją Sanitarną

W 2024 roku kontynuowano współpracę w związku z zawartym w 2018 roku porozumieniem pomiędzy Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Bochni, a Powiatowym Lekarzem Weterynarii w Bochni. W ramach porozumienia pomiędzy ww. Inspekcjami sprawowano nadzór w zakresie żywności i żywienia nad **11 obiektami**. Aktualizacja listy obiektów do wspólnej kontroli odbywa się 2 razy w roku. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bochni przekazuje wówczas Powiatowemu Lekarzowi Weterynarii w Bochni stosowne dokumenty celem weryfikacji.

Tutejszy Inspektor corocznie występuje do Powiatowego Lekarza Weterynarii w Bochni o przeprowadzenie wspólnych kontroli w zakładach produkujących żywność mieszaną tj. zawierającą produkty pochodzenia roślinnego i zwierzęcego będące pod nadzorem Inspekcji Weterynaryjnej zgodnie z harmonogramem kontroli. W związku z powyższym wytypowano do wspólnej kontroli i skontrolowano 3 obiekty. Żadna z kontroli nie wykazała nieprawidłowości.

W 2024 roku w ramach współpracy między inspekcjami, w związku ze sprawowaniem nadzoru nad produkcją pierwotną przeprowadzono wspólnie z Państwową Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa **5 kontroli** oraz **2 kontrole** z Wojewódzką Inspekcją Ochrony Środowiska. Kontrole zostały przeprowadzone w gospodarstwach rolnych, pozyskujących artykuły pochodzenia roślinnego i wprowadzających

je na zasadzie dostaw bezpośrednich. Podczas jednej z kontroli pobrano próbkę pomidorów do badań w kierunku oznaczenia pozostałości pestycydów. Nieprawidłowości i przekroczeń najwyższych dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń nie stwierdzono.

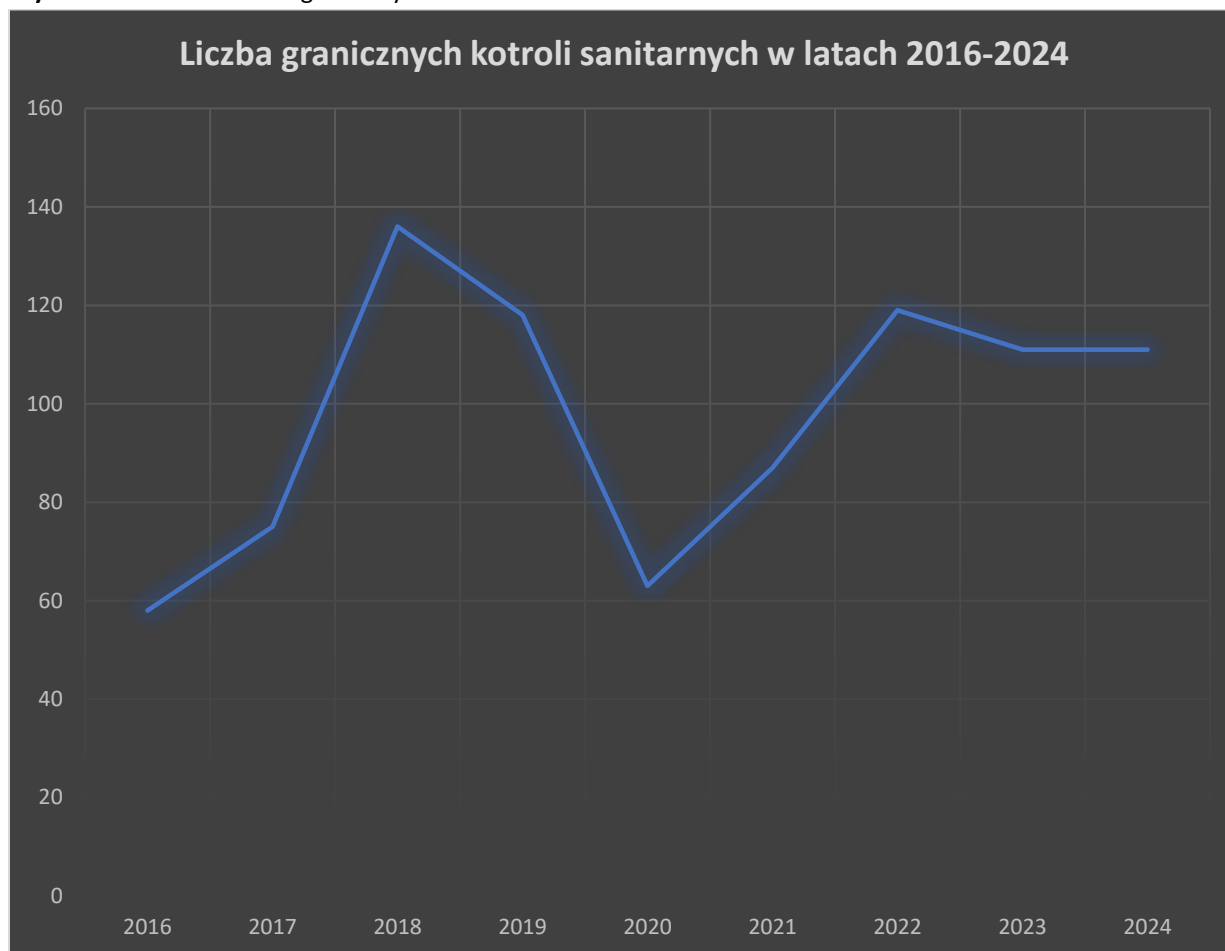
W ubiegłym roku przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bochni na wniosek Wojskowej Inspekcji Sanitarnej w Krakowie przeprowadzili wspólną kontrolę w obiekcie zaopatrującym Wojsko w środki spożywcze. W wyniku kontroli stwierdzono zaniżony stan techniczny obiektu w związku z czym wszczęto postępowanie administracyjne i wydano decyzję nakazującą usunięcie nieprawidłowości. Wykonanie decyzji stwierdzono podczas kontroli sprawdzającej.

4. Graniczna kontrola sanitarna Import – Export

W roku 2024 na terenie powiatu bocheńskiego przeprowadzono łącznie **111 granicznych kontroli** sanitarnych, z czego **2 kontroli** dotyczyło wywozu towarów do krajów trzecich (eksport), natomiast pozostałe **109 kontroli** dotyczyło przywozu towarów z krajów niebędących członkami Unii Europejskiej (import). Wśród asortymentu wysyłanego za granicę były głównie: kawa oraz galanteria ciastkarska. Wszystkie ocenione partie środków spożywczych i wyrobów spełniały wymagania w zakresie jakości zdrowotnej, wobec powyższego uzyskały świadectwa dopuszczenia do obrotu.

W roku 2024 w stosunku do roku poprzedniego ilość kontroli granicznych plasuje się na tym samym poziomie co obrazuje poniższy wykres:

Wykres 24. Liczba kontroli granicznych w latach 2016-2024.

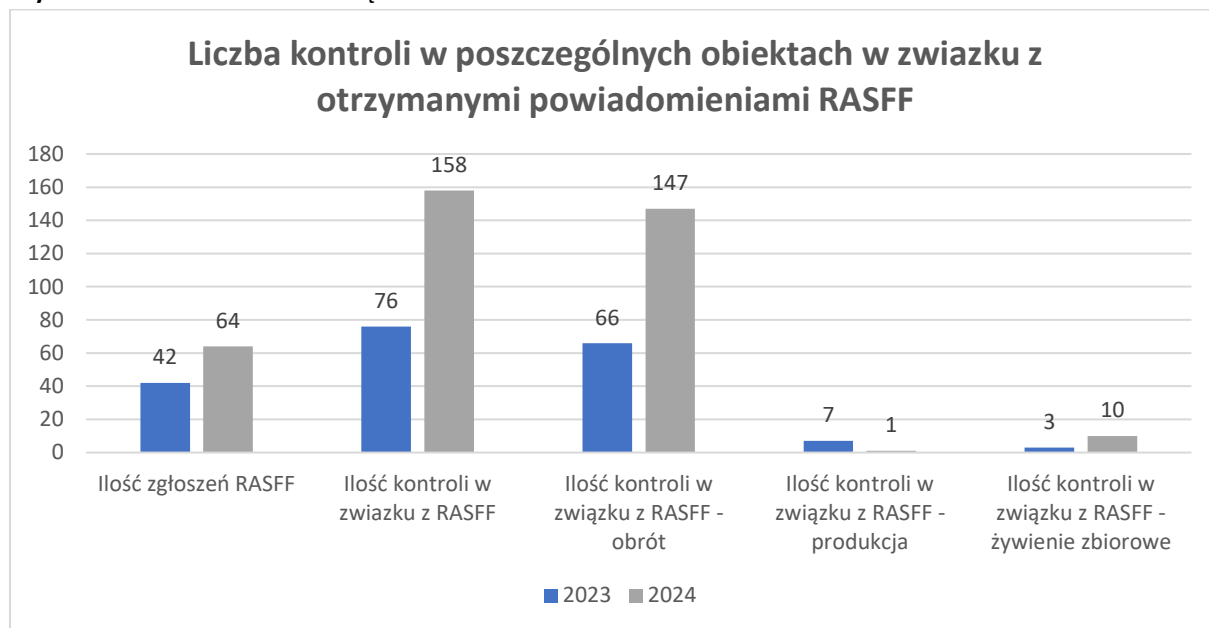
5. System wczesnego ostrzegania o niebezpiecznej żywności i paszach – RASFF

System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach (*Rapid Alert System for Food and Feed*, RASFF) to system służący do wymiany informacji pomiędzy organami urzędowej kontroli żywności, paszy i materiałów do kontaktu z żywnością, potencjalnie niebezpiecznych dla zdrowia ludzi, zwierząt lub środowiskach i działaniach następnych prowadzonych w wyniku zidentyfikowania takich produktów.

W roku 2024 na terenie powiatu bocheńskiego na podstawie otrzymanych **64 zgłoszeń** RASF przeprowadzono **158 kontroli** – **147 kontroli** w obiektach obrotu żywnością, **1 kontrola** w zakładach produkcyjnych oraz **10 kontroli** w zakładach żywienia zbiorowego otwartego i zamkniętego.

Podczas działań kontrolnych w obiektach, w których stwierdzono kwestionowane produkty, podjęto działania mające na celu zabezpieczenie oraz wdrożenie przez przedsiębiorców procedury związanej z ich wycofaniem.

Biorąc pod uwagę ilość powiadomień RASFF otrzymanych w roku 2023 nastąpił wzrost wpływających zgłoszeń.

Wykres 25. Liczba kontroli w związku z RASFF.

6. Nadzór nad obrotem grzybami – klasyfikator grzybów

W okresie około jesiennym w związku ze wzmożonym nadzorem nad obrotem grzybami świeżymi i suszonymi podjęto działania kontrole bocheńskich placach targowych.

Powyższe działania dotyczyły identyfikacji w zakresie pochodzenia produktów oraz dokumentacji potwierdzającej dopuszczenie do obrotu. W toku prowadzonych działań kontrolnych nie stwierdzono nieprawidłowości. W trakcie czynności kontrolnych pouczono o konieczności przestrzegania przepisów podczas sprzedaży grzybów.

W ramach działalności edukacyjnej na stronie internetowej Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bochni umieszcza się na bieżąco informację, w tym dotyczące bezpiecznego obrotu grzybami oraz możliwości skorzystania z porad klasyfikatora dostępnego w Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Bochni.

7. Zatrucia pokarmowe

W roku 2024 przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bochni Oddziału Higieny Żywności i Żywienia uczestniczyli w 2 dochodzeniach epidemiologicznych, w związku ze zgłoszonymi podejrzeniami zatruć pokarmowych w następujących zakładach:

- stołówka w przedszkolu;
- stołówka szkolna;

W związku ze zgłoszeniami przeprowadzono czynności kontrolne mające na celu odnalezienie źródła zakażenia. Podczas czynności kontrolnych w obiektach nie stwierdzono nieprawidłowości.

W żadnym z obiektów nie pobrano próbek żywnościowych w związku z brakiem ich dostępności w trakcie przeprowadzania czynności kontrolnych.

Biorąc pod uwagę zgłaszane podejrzenia zatruc pokarmowych ww. obiekty objęto szczególnym nadzorem sanitarnym.

8. Nadzór nad wypoczynkiem zimowym i letnim dzieci i młodzieży

W ramach nadzoru nad wypoczynkiem letnim i zimowym dzieci i młodzieży w 2024 r. łącznie przeprowadzono 25 kontroli sanitarnych w ramach form wyjazdowych i form w miejscu zamieszkania – 7 kontroli podczas wypoczynku zimowego oraz 18 kontroli podczas wypoczynku letniego. Zwracano uwagę na bezpieczeństwo żywnościowe odpoczywających dzieci i młodzieży w szczególności weryfikowano higienę przygotowywania posiłków oraz jakość zdrowotną używanych surowców, w tym ich identyfikowalność, terminy przydatności do spożycia i warunki przechowywania żywności, a także poprawność tworzonego jadłospisu. Podczas czynności kontrolnych przekazywano informacje połączone z instruktażem na temat skutecznego mycia rąk, zachowania higieny podczas sporządzania i wydawania posiłków oraz zachowania ciągu chłodniczego. Uświadamiano, iż żywienie grup szczególnie wrażliwych jakimi są dzieci i młodzież powinno być opatrzone szczególnym reżimem w zakresie zachowania higieny. Kontrole prowadzone w placówkach wypoczynku wykazały, iż organizatorzy zadbali o bezpieczne i higieniczne warunki żywienia uczestników - nie odnotowano zatruc pokarmowych. Dokonywano analizy przebiegu wypoczynku, a dane uzyskane podczas kontroli przekazywano terminowo na odpowiednich formularzach. Kontrole prowadzone w placówkach wypoczynku wykazały, iż organizatorzy zadbali o bezpieczne i higieniczne warunki żywienia uczestników - nie odnotowano zatruc pokarmowych. Dokonywano analizy przebiegu wypoczynku, a dane uzyskane podczas kontroli przekazywano terminowo na odpowiednich formularzach.

W związku z nadzorem nad bezpieczeństwem żywienia w okresie wzmożonego ruchu turystycznego zwiększono nadzór nad zakładami małej gastronomii i żywienia zbiorowego zamkniętego – ogółem skontrolowano 18 obiektów. Podczas czynności kontrolnych nie stwierdzono nieprawidłowości.

9. Nadzór nad sprzedażą wód butelkowych

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bochni prowadzi bieżący nadzór nad przechowywaniem wód butelkowych oraz napojów w punktach obrotu i magazynowania żywności, dane dotyczące powyższych kontroli przekazywane są terminowo na odpowiednich formularzach. W roku 2024, poza okresem sprawozdawczym do PPIS w Bochni wpłynął sygnał obywatelski dot. nieprawidłowego przechowywania wód butelkowych. Podczas czynności kontrolnych potwierdzono zasadność

zgłoszenia, z związku z powyższym nałożono mandat karny w wysokości 500 zł oraz wszczęto postępowanie mające na celu wydanie decyzji płaćniczej. Przedstawiciel obiektu przedłożył dokumenty potwierdzające przekazanie do utylizacji niewłaściwie przechowywanych produktów. Poinformowano stronę o przeprowadzonych działaniach

10. Nadzór nad produkcją i sprzedażą żywności w jednostkach systemu oświaty

W ubiegłym roku w obiektach będących pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bochni prowadzących działalność w zakresie produkcji lub sprzedaży żywności w jednostkach systemu oświaty przeprowadzono w sumie **122 kontrole**. Podczas czynności kontrolnych szczególną uwagę zwracano na spełnianie wymagań Rozporządzenia Ministra Zdrowia z 26 lipca 2016 r. w sprawie grupy środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełnić środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach, poprawność tworzonych jadłospisów oraz ich dostępność do wglądu dla rodziców. Podczas czynności kontrolnych w ww. zakresie nie stwierdzono niezgodności. Jednakże jedna kontrola wykazała zaniżony stan sanitarno-techniczny obiektu, w związku z czym wszczęto postępowanie administracyjne i wydano decyzje nakazującą usunięcie nieprawidłowości, której wykonanie stwierdzono podczas kontroli sprawdzającej.

11. Suplementy diety

W ubiegłym roku szczególną uwagę zwrócono na produkty wprowadzane do obrotu jako suplementy diety. Dokonywano bieżącego przeglądu stron internetowych, poprzez które odbywa się sprzedaż ww. środków spożywczych. Ponadto na bieżąco weryfikowano Rejestr produktów objętych powiadomieniem o pierwszym wprowadzeniu do obrotu pod kątem postępowań Głównego Inspektora Sanitarnego toczonych względem produktów wprowadzanych do obrotu przez podmioty prowadzące działalność na terenie powiatu bocheńskiego.

Ponadto podczas czynności kontrolnych w obiektach stacjonarnych oferujących do sprzedaży suplementy diety oceniano prawidłowość oznakowania powyższych środków spożywczych. Podczas ww. działań nie stwierdzono nieprawidłowości.

12. Owoce miękkie

W roku 2024 prowadzono wzmożone działania kontrolne w odniesieniu do warunków sprzedaży owoców miękkich. Przeprowadzono kontrole, podczas których szczególną uwagę zwracano na warunki sprzedaży oraz pochodzenie owoców miękkich. Celem kontroli było również pogłębienie świadomości sprzedających dotyczącej prawidłowego oferowania do sprzedaży

produktów w sprzedaży luzem, w tym owoców i warzyw. Działania odbywały się na lokalnych placach targowych oraz w hurtowniach owocowo-warzywnych. Podczas czynności kontrolnych nie stwierdzono nieprawidłowości.

13. Działalność edukacyjno-oświatowa

W 2024 r. prowadzono działalność edukacyjną m.in.:

✓ W celu propagowania wiedzy dotyczącej prowadzenia działalności w ramach produkcji pierwotnej na stronie internetowej publikowane były stosowne informacje. Ponadto podczas bieżących kontroli u producentów produkcji pierwotnej prowadzono działania edukacyjne m.in. w zakresie konieczności wykonywania działań zgodnie z GHP/GMP. Prowadzona też była działalność w zakresie udzielania stronom porad w zakresie przepisów i wytycznych dotyczących prowadzenia produkcji pierwotnej.

✓ Przeprowadzono prelekcje o tematyce zasad zdrowego żywienia, podczas której instruowano jak ważna w życiu każdego człowieka jest dbałość o dobieranie właściwych produktów, a eliminowanie innych. Właściwa dieta wpływa to na jakość naszego życia. Szkolenie było skierowane do rodziców dzieci przedszkolnych.

✓ Podczas czynności kontrolnych prowadzonych w placówkach żywienia grup wrażliwych każdorazowo udzielano instruktażu dotyczącego m.in. higieny produkcji, sposobu żywienia grup wrażliwych, zasad układania jadłospisów z uwzględnieniem aktualnych norm żywienia oraz konieczności informowania o obecnych w posiłku alergenach. W ramach prowadzonych czynności kontrolnych w stołówkach oraz sklepikach szkolnych prowadzono edukację w zakresie konieczności stosowania Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 roku w sprawie grupy środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełnić środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach.

✓ W związku ze zbliżającym się sezonem organizacji imprez okolicznościowych, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bochni skierował pismo do burmistrzów i wójtów z terenu powiatu, w którym przypominał, o obowiązkach w zakresie zapewnienia

warunków sanitarno-higienicznych, podczas podawania i sprzedaży żywności w trakcie tego typu imprez.

✓ Każdorazowo podczas czynności kontrolnych udzielano instruktażu m.in. w zakresie przestrzegania zasad GHP/GMP oraz dokumentacji HACCP. Prowadzona też była działalność w zakresie udzielania stronom porad w zakresie przepisów i wytycznych dotyczących spraw związanych z żywnością i żywieniem.

✓ W ramach działalności edukacyjnej na stronie internetowej Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bochni umieszcza się na bieżąco informację w celu zapewnienia bezpieczeństwa żywności, w tym produkowanej i oferowanej do sprzedaży na terenie powiatu.

Podsumowanie

Stan sanitarno-higieniczny zakładów żywnościowo-żywnościowych, zlokalizowanych na terenie powiatu bocheńskiego ocenia się jako akceptowalny.

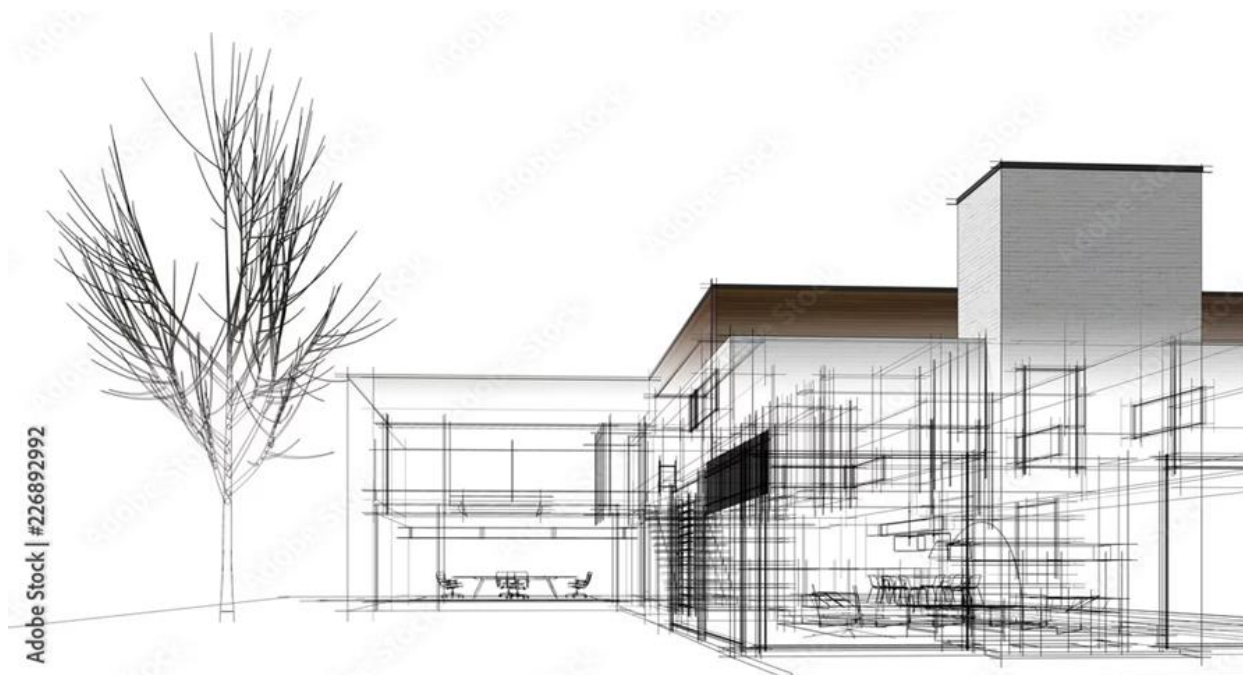
W 2024 roku w zakładach żywnościowo-żywnościowych spadł procent kontroli kwestionowanych (1,8 %) w stosunku do roku 2023 (3,6 %) oraz procent wydanych decyzji administracyjnych w stosunku do liczby przeprowadzonych kontroli tj. z 1,9 % w 2023 r. na 0,6 % w 2024 r.

W roku 2024 odnotowano poprawę stanu sanitarno-epidemiologicznego nadzorowanych obiektów, wynika to z faktu iż przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bochni, podczas wszystkich czynności kontrolnych prowadzą działalność edukacyjną, w ramach której uświadamiają przedstawicielom obiektów oraz właścicielom jak istotne przy prowadzeniu działalności żywnościowo-żywnościowej jest postępowanie zgodnie z obowiązującymi przepisami. Może to zapobiec poważnym konsekwencją związanym na przykład ze zbiorowymi zatruciami pokarmowymi. Ponadto tutejszy Inspektor prowadzi wzmożony nadzór nad obiektami, w których stwierdzono w danym roku zaniżony stan sanitarny.

Opracowanie: mgr Małgorzata Białożył, mgr Ewelina Kierońska

Rozdział 13. Zapobiegawczy nadzór sanitarny

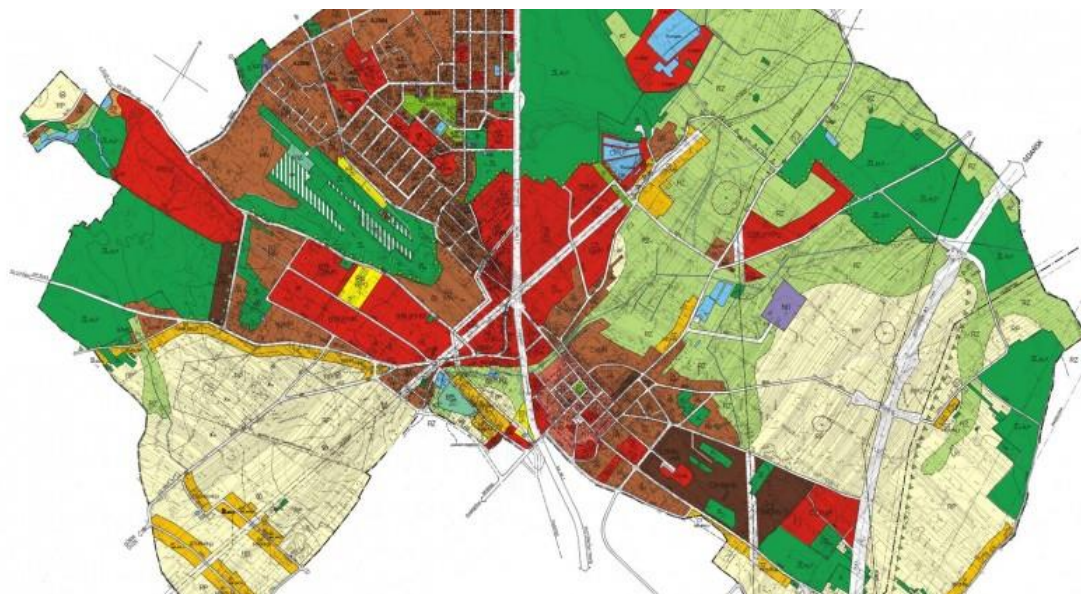
Do podstawowych zadań Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bochni w zakresie Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego należało:

Głównym zadaniem realizowanym w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego jest egzekwowanie przepisów sanitarno-zdrowotnych, począwszy od fazy projektowej miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, poprzez opiniowanie dokumentacji projektowej, skończywszy na odbiorze, czyli dopuszczeniu do użytkowania obiektów pod kątem spełnienia wymagań higieniczno-sanitarnych.

- uczestniczenie w postępowaniach dotyczących konieczności przeprowadzania oceny oddziaływania na środowisko, a także opiniowanie warunków realizacji przedsięwzięć przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach – w sytuacjach, jeżeli takie postępowanie były prowadzone;
- uzgadnianie dokumentacji projektowych pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych;
- opiniowanie obiektów w zakresie zgodności realizacji obiektu z projektem budowlanym oraz spełnienia wymagań higienicznych i zdrowotnych, przed dopuszczeniem obiektu do użytkowania.

Obszar działalności Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego w 2024r. obejmował w szczególności następujące zadania:

1. Opiniowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin.

W 2024r. Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny wydał 4 opinie uzgadniające zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektów dokumentów dotyczących strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, w związku z art. 53 i art. 58 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity: Dz. U. z 2023 r., poz. 1094 z późn.zm.).

W 2 przypadkach dotyczących odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu zmiany MPZP poinformowano wnioskodawcę, iż przedłożone projekty zmian MPZP zainicjowane przesłanymi uchwałami Rady Gminy nie wyznaczają ram dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, w związku z czym brak jest podstaw do zajęcia stanowiska w przedmiotowej sprawie.

Ponadto opiniowano projekty dokumentów procedowane w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wraz z towarzyszącymi im prognozami oddziaływania na środowisko w trybie art. 54 ust. 1 w/w ustawy.

Wydano 15 opinii dotyczących projektów zmiany miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

W 1 przypadku tut. Inspektor Sanitarny poinformował także Wnioskodawcę, iż Organem właściwym rzeczowo do składania wniosków dla projektu planu ogólnego gminy w przebiegu przywołanej procedury uzgodnieniowej, działając na podstawie kompetencji określonych w *ustawie z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* jest MPWIS w Krakowie, informując jednocześnie, iż tut. Inspektor przewiduje zajęcie stosownego

stanowiska na etapie przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko na zasadach określonych w art. 53, 54 i 58 ustawy z dnia 2 października 2008 o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie...

2. Wydawanie opinii w sprawie konieczności opracowania i zakresu raportu o oddziaływaniu na środowisko dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

Działając w oparciu o kompetencje wynikające z ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity: Dz. U. z 2023 r., poz. 1094 z późn.zm.), w związku z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (tekst jednolity: Dz. U. z 2019 r., poz. 1839 z późn.zm.) – Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny wydał 25 opinii, dotyczących zapytania o potrzebę przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko dla planowanego przedsięwzięcia, a w przypadku takiej potrzeby – co do zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko.

W ramach postępowania dotyczącego oceny oddziaływania na środowisko analizowano oraz oceniano głównie bezpośredni i pośredni wpływ każdego przedsięwzięcia na zdrowie i warunki życia ludzi zamieszkujących w ich sąsiedztwie. W ramach oceny dążono do zapobiegania oraz jak największej minimalizacji mogących wystąpić negatywnych oddziaływań na środowisko, tak aby projektowane inwestycje nie powodowały zagrożeń i uciążliwości dla ludzi przebywających w pobliżu, zarówno na etapie realizacji, jak i eksploatacji. Szczególny nacisk położono na ochronę zdrowia ludzi przed zanieczyszczeniami powietrza, hałasem i drganiami oraz zanieczyszczeniami wody pitnej i gleby. Podczas opiniowania dokumentów zwracano uwagę na odpowiednią organizację i prowadzenie prac budowlanych, stosowanie rozwiązań technologicznych i organizacyjnych chroniących przed nadmierną emisją zanieczyszczeń do środowiska w fazie budowy, a także w fazie eksploatacji planowanych przedsięwzięć.

W 5 przypadkach tut. Inspektor Sanitarny wyraził opinię, iż planowane przedsięwzięcie wymaga przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko i opracowania raportu ze szczególnym uwzględnieniem: ochrony zdrowia i życia ludzi, ochrony przed hałasem, ochrony powietrza atmosferycznego oraz ochrony wód i gleby. W/w inwestycje dotyczyły

następujących inwestycji: budowa i rozbudowa biogazowni rolniczej, budowa oczyszczalni ścieków, budowa instalacji do ługowania gruzu solnego oraz rozbudowa budynku produkcyjnego.

W 20 przypadkach stwierdzono natomiast, iż planowane do realizacji przedsięwzięcia nie wymagają przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko.

W 23 przypadkach Organy prowadzące postępowanie w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, po przekazaniu przez Wnioskodawcę uzupełnień Karty Informacyjnej danego przedsięwzięcia, przekazywały w/w uzupełnienia tut. Inspektorowi celem zapoznania się oraz ewentualnej weryfikacji wcześniej zajętego stanowiska w sprawie. Po zapoznaniu się z całością dokumentacji wydano 23 pisma podtrzymujące stanowiska Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bochni, zawarte w wydanych wcześniej opiniach.

W 3 przypadkach wezwano Organy zasięgające opinii do uzupełnienia wniesionego podania o brakujące dokumenty (m.in.: wypis i wyrys z MPZP, podpis autora karty informacyjnej, wnioski o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach).

W 5 przypadkach wezwano także do uzupełnienia przedłożonych kart Informacyjnych o brakujące informacje konieczne do rozstrzygnięcia sprawy i zajęcia stanowiska, bądź do wyjaśnienia rozbieżności zawartych w przedłożonych kartach informacyjnych.

3. Uzgodnianie środowiskowych uwarunkowań dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

W 2024r. wydano 4 opinie dotyczące warunków realizacji przedsięwzięcia przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Przedmiotowe opinie dotyczyły przedsięwzięć takich jak: montaż urządzenia do regranulacji odpadów, rozbudowa i modernizacji oczyszczalni ścieków, budowa biogazowni rolniczej oraz budowa hali produkcyjno – magazynowej dla produkcji polioli wraz z magazynem blach walcowych oraz halą do wytwarzania aplikacji na bazie płyt z PIRu.

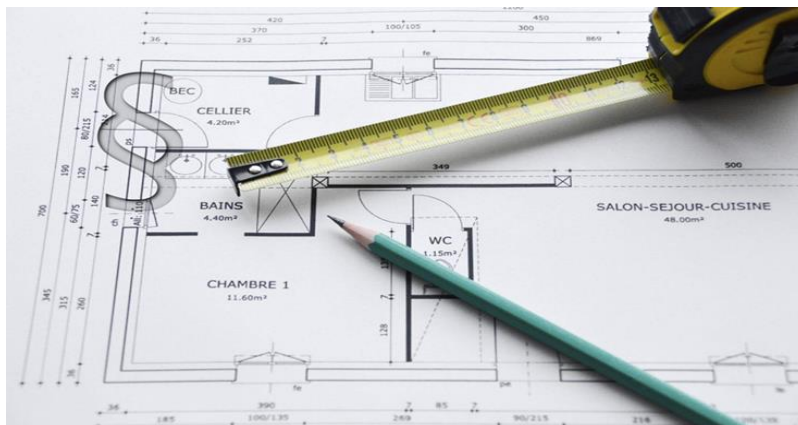

Ponadto w 1 przypadku po przeanalizowaniu przesłanego uzupełnienia raportu oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, będącego odpowiedzią na wezwanie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie, tut. Inspektor po zapoznaniu się z całością dokumentacji sprawy – wydał pismo

podtrzymujące stanowisko zawarte we wcześniej wydanej opinii uzgadniającej warunki realizacji przedsięwzięcia przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

W 1 przypadku wezwano także Wnioskodawcę do uzupełnienia przedłożonego raportu, o brakujące informacje konieczne do rozstrzygnięcia sprawy i zajęcia stanowiska.

4. Uzgadnianie pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych dokumentacji projektowej

W 2024r. dokonano 1 uzgodnienia pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych przedłożonej dokumentacji projektowej. W/w uzgodnienie dotyczyło budowy parkingu przy cmentarzu na etapie uzyskiwania pozwolenia na budowę, a tut. Inspektor Sanitarny po dwukrotnym pisemnym wezwaniu wnioskodawcy do uzupełnienia braków w przedłożonej dokumentacji projektowej oraz konieczności złożenia niezbędnych wyjaśnień dotyczących projektowanego przedsięwzięcia mających wpływ na załatwienie sprawy - uzgodnił przedłożoną dokumentację z zastrzeżeniami.

Tut. Inspektor Sanitarny działając na podstawie §132 ust. 2 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (tekst jednolity Dz. U. z 2022r., poz. 1225), wydał także 1 decyzję wyrażającą zgodę na zastosowanie pieca do wypieku pizzy opalanego paliwem stałym – drewnem, w lokalu usługowym (gastronomicznym), pod warunkiem spełnienia wymagań wskazanych w w/w decyzji.

5. Uczestniczenie w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych

W 2024r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bochni uczestniczył w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych – zarówno tych nowo wybudowanych, jak też obiektów przebudowywanych, rozbudowywanych i adaptowanych – zmieniających dotychczasowe przeznaczenie lub użytkowanie.

Zgodnie z kompetencją wynikającą z art. 56 ustawy z dnia 7 lipca 1994r. prawo Budowlane uczestniczo w dopuszczeniu do użytkowania 52 obiektów budowlanych (po zakończeniu budowy, rozbudowy bądź przebudowy). W większości przypadków kontrole wykazały zgodność realizacji inwestycji z projektem budowlanym i przepisami w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych. W części obiektów kontrolowanych wykazano uchybienia, które nie zagrażały zdrowiu i życiu ludzi i były możliwe szybko do usunięcia. Wówczas pozytywna opinia stwierdzająca zgodność realizacji inwestycji z projektem budowlanym w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych wydawana była po przedłożeniu pisemnej informacji Inwestora o usunięciu stwierdzonych nieprawidłowości. W przypadku stwierdzenia podczas kontroli większej liczby uchybień, przeprowadzano kontrole sprawdzające, a następnie w przypadku potwierdzenia usunięcia nieprawidłowości wydawano opinie o zgodności realizacji obiektu z projektem budowlanym w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych. W 20 przypadkach ze względu na charakter inwestycji bądź zakres wykonanych prac (np.: budowa mostu na rzece, rozbudowa drogi gminnej, budowa szybu windy, platformy dla osób niepełnosprawnych, przepustów drogowych, przewiązki przy budynku szkoły, miejsc parkingowych czy zbiornika retencyjnego wody), tutejszy Inspektor informował pisemnie Inwestora, iż nie przewiduje w ustawowym terminie podjęcia czynności kontrolnych mających na celu potwierdzenie zgodności realizacji przedmiotowej inwestycji z zatwierdzonym projektem budowlanym, a tym samym zajęcia stanowiska o którym mowa w art. 56 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994r. Prawo budowlane (tekst jednolity Dz. U. z 2023r., poz. 682 z późn.zm.), w celu umożliwienia Inwestorowi złożenia wniosku o udzielenie pozwolenia na użytkowanie bądź zawiadomienia o zakończeniu budowy Organom Nadzoru Budowlanego.

Na warunkach wynikających m.in. z ustawy z dnia 5 grudnia 2008 o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi - pozytywnie zaopiniowano stan sanitarny w 7 zakładach, które specjalizują się w usługach fryzjerskich oraz kosmetycznych (5 – zakłady kosmetyczne, 2 – zakłady fryzjerskie).

Opiniowano także placówki opieki nad dziećmi - 1 Niepubliczne Przedszkole i 2 Niepubliczne Żłobki. Ponadto na wniosek strony zaopiniowano 1 obiekt przeznaczony do pracy z dziećmi w zakresie terapii integracji sensorycznej.

Pozytywną opinię wydano także dla 1 obiektu produkcyjnego przeznaczonego na konfekcjonowanie aromatów zapachowych.

Działając na wniosek Stron i w odniesieniu do wymagań określonych m.in. ustawie o bezpieczeństwie żywności oraz w rozporządzeniu WE Nr 853/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29.04.2004r. w sprawie higieny środków spożywczych wydano 25 opinii dla zakładów żywnościowo - żywnościowych. W grupie tej znalazły się: 3 zakłady produkcyjne (produkcja lodów, tłoczenie oleju spożywczego, palarnia kawy), 4 restauracje, 6 sklepów spożywczo – przemysłowych, 7 obiektów gastronomicznych oraz 5 kuchni działających w szkołach lub przedszkolach.

Działając na podstawie art. 17 ust. 1 pkt 1, art. 22 ust. 1, 2 i 3 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 o działalności leczniczej (tj. Dz.U. z 2024, poz. 799) zaopiniowano także pozytywnie warunki

ogólnoprzestrzenne, sanitarne i instalacyjne jakie zapewniono dla pomieszczeń i urządzeń przychodni rehabilitacyjnej.

Do części kontrolowanych obiektów która wykazała nieprawidłowości kierowano pisma informujące o stwierdzonych nieprawidłowościach wraz ze wskazaniem podstaw prawnych oraz sposobem dalszego postępowania w przedmiotowych sprawach. Po ustaleniu, iż stwierdzone wcześniej nieprawidłowości zostały usunięte, wszystkie kontrolowane obiekty uzyskały pozytywną opinię potwierdzającą spełnienie wymagań higienicznych i zdrowotnych dla potrzeb planowanej działalności (lub pozytywną z warunkami).

Podsumowanie

Łącznie w 2024r. w związku z prowadzonymi postępowaniami w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego przeprowadzono **94 kontrole** sanitarne oraz zajęto **216 stanowisk**.

Dla porównania poniżej przedstawiono liczbę kontroli oraz zajętych stanowisk w latach 2017 - 2024.

<i>ROK</i>	<i>Liczba zajętych stanowisk</i>	<i>Liczba kontroli</i>
2017	189	99
2018	217	133
2019	188	94
2020	158	77
2021	185	84
2022	209	92
2023	192	92
2024	216	94

Przy wydawaniu opinii na wniosek organów administracji lub zainteresowanych podmiotów na poszczególnych etapach realizacji inwestycji egzekwowano obowiązujące wymagania higieniczne i zdrowotne w zakresie środowiska pracy, procesów nauczania i wychowania, wypoczynku, rekreacji, warunków zdrowotnych żywności żywienia i przedmiotów użytku oraz warunków higienicznych jakie powinny spełniać pomieszczenia, w których udzielane są świadczenia zdrowotne i inne obiekty budowlane.

Opracowanie: mgr inż. Mariusz Dudek

Rozdział 14. Higiena procesów nauczania, wychowania oraz odpoczynku i rekreacji dzieci i młodzieży

1. Nadzór nad warunkami sanitarnymi placówek dla dzieci i młodzieży

W 2024 w ewidencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej powiatu bocheńskiego znajdowało się ogółem 179 placówek opieki, wychowania, nauki oraz wypoczynku i rekreacji wraz z ich obiektami.

Katalog placówek objętych nadzorem obejmował:

- żłobki/kluby dziecięce,
- przedszkola,
- szkoły wszystkich typów w tym szkoły podstawowe, licea, zespoły szkół, szkoły wyższe,
- placówki wsparcia dziennego,
- placówki wychowania pozaszkolnego,
- placówki z pobytem całodobowym, np. bursy i internaty, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- placówki rekreacyjne, np. schroniska młodzieżowe.

W 2024 r. pracownik pionu Higieny Dzieci i Młodzieży Państwowej Inspekcji Sanitarnej powiatu bocheńskiego przeprowadził **150 kontroli sanitarnych w 147 placówkach** oraz ich obiektach, z których korzystało łącznie 22631 dzieci i młodzieży. Niektóre obiekty skontrolowano więcej niż 1 raz w roku z uwagi m.in. na kontrole interwencyjne. Ponadto prowadzono kontrole sezonowe (*kontrole turnusów wypoczynku dzieci i młodzieży zima/lato*) w liczbie 60 (91% turnusów zarejestrowanych w bazie MEN). łącznie w 2024 roku przeprowadzono **210 kontroli sanitarnych**.

W roku 2023 wykonanych było 151 kontroli w 147 placówkach, w których kształciło się 18481 uczniów. Ponadto prowadzono kontrole sezonowe (*kontrole turnusów wypoczynku dzieci i młodzieży zima/lato*) w liczbie 57 (95% turnusów zarejestrowanych w bazie MEN). Łącznie w 2023 roku przeprowadzono **208** kontroli sanitarnych.

Tabela 14. Analiza porównawcza liczby przeprowadzonych kontroli w placówkach nauczania i wychowania w latach 2022-2024

Rok sprawozdawczy	Liczba placówek będących w ewidencji	Liczba przeprowadzonych kontroli	Liczba skontrolowanych placówek
2022	175	150	145
2023	176	151	147
2024	179	150	147

2. Stan sanitarny budynków lub ich części, w których funkcjonują placówki opieki, wychowania i nauczania dla dzieci i młodzieży.

W 2024 roku w ramach przeprowadzonych czynności kontrolnych w placówkach nauczania i wychowania dzieci i młodzieży stwierdzono nieprawidłowości natury sanitarnej ogółem w 2 placówkach, co stanowi 1,4 % spośród 147 skontrolowanych placówek. Wykazano uchybienia wyłącznie w zakresie sanitarno-higienicznym.

Natomiast w 2023 r. stwierdzono nieprawidłowości natury sanitarnej ogółem w 1 placówce, co stanowi 0,7 % spośród 147 skontrolowanych placówek nauczania i wychowania. Wykazano uchybienia wyłącznie w zakresie sanitarno-higienicznym. Ponadto w 2 placówkach po zapoznaniu się z wynikami badania ciepłej wody użytkowej pobranej w ramach kontroli wewnętrznej zarządcy obiektu w celu wykrycia obecności bakterii *Legionella* sp. z budynku stwierdzono wysokie skażenie ciepłej wody użytkowej pałeczkami *Legionella* w instalacji wewnętrznej budynku. Natomiast w 3 innych placówkach stwierdzono średnie skażenie ciepłej wody użytkowej pałeczkami *Legionella* w instalacji wewnętrznej budynku. Oceniono, iż wyłącznie w złym stanie technicznym oraz w złym stanie zarówno higieniczno-sanitarnym, jak i technicznym nie było żadnej placówki.

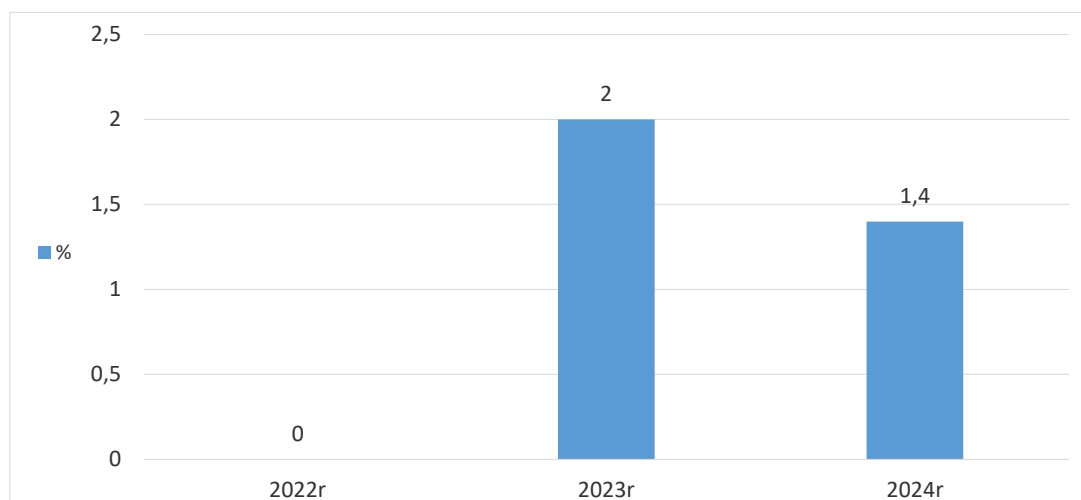
W przypadku ujawnienia nieprawidłowości w trakcie kontroli w celu ich wyeliminowania został nałożony obowiązek usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości w drodze decyzji administracyjnej.

Można więc stwierdzić, iż stan sanitarno-higieniczny i techniczny placówek ulega sukcesywnej poprawie, m.in. w związku z realizacją decyzji wydanych w omawianym roku, czy w latach ubiegłych. Na skutek wykonania nałożonych obowiązków wynikających z kontroli i decyzji administracyjnych - w 2023 r. stan sanitarno-higieniczny i techniczny uległ poprawie w 4 obiektach, natomiast w 2024 r. miało to miejsce w 1 obiekcie.

W porównaniu do roku ubiegłego zmalał odsetek obiektów z nieprawidłowościami w zakresie stanu technicznego i higieniczno-sanitarnego, który wyniósł 2 % w 2023 r.,

natomiast w 2024 r. – 1,4 %. Miały na to wpływ nieprawidłowości o charakterze higieniczno-sanitarnym dotyczące kwestionowanego parametru *Legionella* sp. odnotowane w 2023 r. Tylko zły stan techniczny w 2023 r. nie dotyczył żadnej z placówek. W porównaniu z poprzednim rokiem i rokiem 2022 sytuacja ta nie uległa zmianie. Odnotowano zmniejszenie odsetka placówek w złym stanie higieniczno-sanitarnym oraz technicznym. Dla porównania w 2023 r. wynosił on 2 %, a w 2022 r. – 0 %.

Wykres 26. Odsetek placówek oświatowo-wychowawczych, w których stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stanu technicznego i higieniczno - sanitarnego w powiecie bocheńskim w latach 2022-2024

3. Zaplecze sanitarne placówek dla dzieci i młodzieży oraz warunki do utrzymania higieny osobistej

Zapewnienie w placówkach prawidłowych warunków higieniczno-sanitarnych zaplecza sanitarnego i jego wyposażenia stanowi element profilaktyki. Bieżąca czystość, dobry stan techniczny powierzchni, instalacji, wentylacja, podłączenie do instalacji wodociągowej i kanalizacyjnej, wyposażenie w wystarczającą liczbę urządzeń sanitarnych w odniesieniu do liczby osób korzystających oraz zapewnienie środków higieny osobistej składają się na podstawowe standardy higieniczne.

Spośród 131 placówek skontrolowanych w 2024 r. (w roku 2023 skontrolowano również 131 placówek) pod kątem gospodarki wodno-ściekowej:

- 126 (96,2%) placówek było podłączonych do wodociągu miejskiego/gminnego (w 2023 r. wskaźnik utrzymywał się na takim samym poziomie),
- 5 placówek korzystało z własnego ujęcia wody, co stanowiło 3,8% skontrolowanych placówek (w 2023 r. wskaźnik utrzymywał się na takim samym poziomie),
- 96 placówek było podłączonych do sieci kanalizacyjnej centralnej (miejsciej/gminnej), co stanowi 73,3% placówek skontrolowanych (w 2022 r. były to 92 placówki – 70,2%),
- w 35 placówkach stwierdzono brak podłączenia do sieci kanalizacyjnej centralnej (26,7% skontrolowanych placówek, w roku 2023 - 29,8% skontrolowanych placówek), z czego:

- 24 tj. 18,3% placówek posiadało zbiorniki bezodpływowe (szamba), w 2023 r. było to 26 tj. 18,8% placówek,
- 11 tj. 8,4% placówek – własne oczyszczalnie ścieków, w 2023 r. było to 13 tj. 9,9% placówek.

W 2024 r. oceniono, iż w 98,5% skontrolowanych placówek tj. 129 placówkach nie stwierdzono uchybień w zakresie warunków do utrzymania higieny. Placówki też zapewniły właściwe warunki do utrzymania higieny osobistej. Wśród placówek oświatowych w 2 czyli 1,5% skontrolowanych placówek stwierdzono niewłaściwy stan sanitarno-techniczny pomieszczeń sanitarnych. W związku z odnotowanymi nieprawidłowościami wdrożono postępowanie administracyjne - zostały wydane 2 decyzje administracyjne dotyczące usunięcia wskazanych uchybień. Nie stwierdzono placówek z brakiem zapewnienia bieżącej ciepłej i zimnej wody, czy środków do higieny osobistej oraz zaniedbaniem czystości i porządku.

W 2023 r. oceniono, iż wszystkie spośród skontrolowanych placówek zapewniły właściwe warunki do utrzymania higieny osobistej. Wśród placówek oświatowych nie stwierdzono zaniżonego stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń sanitarnych. Nie stwierdzono placówek z brakiem zapewnienia bieżącej ciepłej i zimnej wody, czy środków do higieny osobistej oraz zaniedbaniem czystości i porządku.

W 2024 roku podobnie jak w 2023 nie stwierdzono w placówkach niezachowania standardów dostępności do urządzeń sanitarnych. W bieżącym roku podobnie jak w roku ubiegłym nie odnotowano braku środków do utrzymania higieny osobistej w żadnej z placówek.

W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono, iż placówki oświatowo-wychowawcze zapewniły właściwe warunki do utrzymania higieny osobistej.

Tabela 15. Ocena warunków do utrzymania higieny w placówkach oświatowo-wychowawczych na terenie powiatu bocheńskiego w latach 2022 - 2024

Placówki	2022				2023				2024			
	Skontrolowane	Brak bieżącej ciepłej wody przy	Brak środków do utrzymania higieny	zły stan techniczny sanitariatów	Skontrolowane	Brak bieżącej ciepłej wody przy	Brak środków do utrzymania higieny	zły stan techniczny sanitariatów	Skontrolowane	Brak bieżącej ciepłej wody przy	Brak środków do utrzymania higieny	zły stan techniczny sanitariatów
Przedszkola	43	0	0	0	44	0	0	0	44	0	0	0
Szkoły	81	0	0	0	77	0	0	0	80	0	0	2
Pozostałe	21	0	0	0	26	0	0	0	23	0	0	0

Sytuacja w zakresie zapewnienia warunków do utrzymania higieny jest oceniana pozytywnie: wszystkie placówki zapewniają bieżącą ciepłą wodę w pomieszczeniach sanitarnohigienicznych, a także w większości właściwy stan sanitarno-techniczny pomieszczeń sanitarnych oraz środki higieny osobistej. Zapewnienie bowiem prawidłowych warunków higieniczno-sanitarnych zapleczu sanitarnego i jego wyposażenia w placówkach nauczania i wychowania umożliwia utrzymanie higieny osobistej dzieci i młodzieży oraz jest jednym z elementów profilaktyki szerzenia się chorób zakaźnych.

W związku z tym podczas kontroli kompleksowych prowadzonych w 2024 roku w placówkach pobytu dzieci i młodzieży zwracano szczególną uwagę na dostęp dzieci i młodzieży do ciepłej, bieżącej wody, wyposażenie sanitariatów w środki higieny osobistej oraz ich utrzymanie w stanie pełnej sprawności technicznej i czystości. Dzięki czemu motywowano szkoły i inne placówki dla dzieci i młodzieży do tworzenia środowiska sprzyjającego zdrowiu. Podczas bieżących kontroli w placówkach oświatowych zwracana była uwaga na temat wzmożonego nadzoru w obiektach w związku z *Legionella* sp. i w razie konieczności wykonywania badań w tym zakresie. Prowadzone były działania informacyjne, edukacyjne oraz instruktażowe w tym zakresie.

W ramach działań profilaktycznych, udzielono edukacji, aby zwracać szczególną uwagę na bezpieczeństwo zdrowotne dzieci z czym związane jest częste mycie rąk, prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych, wzmożenie nadzoru nad higieną osobistą wychowanków, odpowiednimi warunkami w pomieszczeniach dla dzieci, stały dostęp do środków do higienicznego mycia i suszenia rąk (mydła w płynie, jednorazowych ręczników papierowych).

4. Realizacja programu szczepień przeciw HPV od 1 września 2024 r. w szkołach podstawowych

HPV to nazwa ludzkiego wirusa brodawczaka. Wirus ten odpowiada za zachorowania na raka szyjki macicy, a także inne choroby nowotworowe. Przed zakażeniem HPV może uchronić szczepionka. Szczepienie jest najskuteczniejsze, jeśli nastąpi przed potencjalnym narażeniem na zakażenie HPV, do którego dochodzi głównie drogą kontaktów seksualnych. Od 1 września 2024 r. szczepienia w ramach powszechnego programu szczepień przeciw HPV dostępne są dla osób po ukończeniu 9. roku życia do ukończenia 14. roku życia.

W dniu 2.09.2024 r. do Dyrektorów szkół podstawowych z terenu powiatu bocheńskiego zostało skierowane pismo informująco-zachęcające do włączenia się do programu szczepień przeciw HPV w szkołach podstawowych wraz z materiałami. W ramach nawiązania współpracy z organami prowadzącymi podobne pismo otrzymali Burmistrzowie oraz Wójtowie w celu stworzenia przez organ prowadzący dyrektorom szkół dogodnych warunków do przeprowadzenia akcji w poszczególnych placówkach, zachęcenia ich do aktywnego udziału w programie oraz udzielenia wszelkiej niezbędnej pomocy w organizacji szczepień przeciwko HPV w szkołach. Odkonano 12 spotkań z rodzicami dotyczących szczepień ochronnych dla dzieci i młodzieży, ze szczególnym uwzględnieniem programu szczepień przeciwko HPV podczas których przekazano materiały edukacyjne (były to głównie szkolenia podczas wywiadówek). Jedno ze spotkań poświęcone też było profilaktyce nowotworów. Wzięło

w nich udział 1795 osób. Ponadto odbyło się 7 spotkań edukacyjnych dla dzieci i młodzieży dotyczących HPV, szczepień ochronnych i profilaktyki nowotworów. Liczba uczestników wynosiła 393. Dodatkowo odbyło się również 37 porad/szkoleń

indywidualnych dla dyrektorów szkół podczas wywiadówek i wizyt w szkołach, w których uczestniczyło 37 osób. Zorganizowano stoisko edukacyjne wraz dystrybucją materiałów edukacyjnych dla rodziców i wszystkich zainteresowanych osób odnoszące się do w/w tematu w budynku PSSE w Bochni. Opublikowano też materiały dotyczące programu szczepień przeciw HPV na stronie internetowej i w mediach społecznościowych PSSE w Bochni. Na bieżąco publikowane są posty w mediach społecznościowych promujące program i zachęcające do wzięcia w nim udziału (15 postów na FB i X mających 4642 odbiorców). Ponadto trwa akcja edukacyjna dla dyrektorów szkół podstawowych na temat programu zalecanych szczepień przeciwko HPV. Podczas wizyt w szkołach prowadzono rozmowy, indywidualne porady/szkolenia z dyrektorami placówek, zachęcając do realizacji programu, a także przekazując plakaty informacyjne do wywieszenia w szkole i materiały edukacyjne (zakładki, ulotki) na temat HPV oraz szczepień ochronnych. Przeprowadzono 32 rozmowy telefoniczne ze szkołami oraz jednostkami obsługującymi szkoły w miastach i gminach. Przesłano materiały do 53 szkół w formie elektronicznej, a także przekazano plakaty, materiały edukacyjne do 28 szkół. Odbyło się 28 wizytacji w szkołach przy wizytacjach oświatowych, kontrolach w szkołach, w ramach akcji edukacyjnej. Do Dyrektorów szkół podstawowych z terenu powiatu bocheńskiego została skierowana wiadomość e-mail przypominająca o terminie zgłoszenia szkół do programu, a także zachęcająca do włączenia się do programu szczepień przeciw HPV w szkołach podstawowych. Dodatkowo podczas kontroli przeprowadzonych przez sekcję Epidemiologii w 6 punktach szczepień oraz 3 szkolnych gabinetach profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej przekazane zostały plakaty informacyjne do wywieszenia i materiały edukacyjne (zakładki, ulotki) dotyczące w/w tematu. Materiały edukacyjne przekazane były także podczas dystrybucji przez sekcję Epidemiologii szczepionek do 17 punktów szczepień. Do WSSE w Krakowie przekazywane były w systemie tygodniowym oraz dwutygodniowym informacje z działań podejmowanych w ramach realizacji przedmiotowego programu.

Żadna ze szkół podstawowych w powiecie bocheńskim nie zadeklarowała chęci uczestniczenia w programie szczepień przeciw HPV od 1 września 2024 r. w szkołach podstawowych. Natomiast 3 szkoły podstawowe z terenu Miasta Bochnia i Miasta Nowy Wiśnicz podjęły decyzję, że szczepienia będą zorganizowane poza terenem szkoły w POZ. Zbierają informacje o liczbie uczniów chętnych do szczepienia i przekazują do POZ, gdzie uczniowie będą szczepieni indywidualnie w obecności rodziców. Taką formę szczepienia zadeklarowali rodzice. W ramach indywidualnych szczepień uczniów prowadzonych poza szkołą w POZ w obecności

rodziców na dzień 6.12.2024 r. w całym powiecie bocheńskim zaszczepionych zostało łącznie 123 dzieci.

5. Higiena procesu nauczania

Jednym z zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest bieżąca kontrola w zakresie zapewnienia prawidłowych warunków i odpowiedniej organizacji pracy ucznia w celu jego ochrony przed niekorzystnymi warunkami pobytu w placówce. W celu zintensyfikowania sprawowania bieżącego nadzoru sanitarnego w szkołach organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej podejmują również działania o charakterze prewencyjnym. Nadzór organów ukierunkowany na ochronę ucznia przed niekorzystnymi warunkami pobytu w placówce obejmuje m.in.:

- działania prozdrowotne, m.in. w zakresie profilaktyki wad postawy czy wad wzroku,
- monitoring w zakresie właściwej organizacji procesu nauczania, np. higieniczna ocena rozkładu zajęć lekcyjnych, odpoczynek w czasie trwania przerw międzylekcyjnych,
- promowanie dobrych praktyk, np. w odniesieniu do zapewnienia w placówkach dostępu do wody przeznaczonej do spożycia.

6. Profilaktyka wad postawy

W 2024 r. przeprowadzono ocenę obciążenia uczniów ciężarem tornistrów szkolnych. Właściwie dobrany tornister korzystnie wpływa na kształtowanie prawidłowej postawy ciała u dzieci i młodzieży. Zgodnie z zaleceniami Głównego Inspektora Sanitarnego, opierającymi się na wynikach badań WHO, waga tornistra nie powinna przekraczać 10 do 15% masy ciała ucznia. Dodatkowo ciężar powinien być rozłożony równomiernie, a uczeń powinien nosić tornister na obu ramionach.

W 2024 r. ważenie tornistrów szkolnych przeprowadzono w 1 szkole podstawowej (w 2023 r. - również w 1), w 3 oddziałach (w 2023 r.-3) oraz brało w nim udział 36 uczniów (w 2023 r.- 40). Pomiary wykazały, że u 33 uczniów waga tornistra nie przekraczała 10% masy ciała, u 1 ucznia waga tornistra mieściła się w zakresie 10-15% masy ciała ucznia. Natomiast u 2 uczniów waga tornistra szkolnego przekraczała 15% masy ciała. W 2023 r. u 22 uczniów waga tornistra mieściła się w zakresie 10-15% masy ciała ucznia, u 11 uczniów waga tornistra szkolnego przekraczała 15% masy ciała. Tylko u 7 uczniów waga tornistra nie przekraczała 10% masy ciała. Pomiary wykazały, że zbyt ciężkie plecaki nosiło 2 uczniów, co stanowi ok. 6% (w 2023 r. było to 28%) wszystkich poddanych ocenie. W plecakach oprócz książek dzieci niejednokrotnie miały ciężkie metalowe termosy, po kilka piórników, gry, dodatkowe książki itp.

Podczas akcji odbyły się działania edukacyjne wśród uczniów i nauczycieli odnośnie zwracania uwagi na zawartość uczniowskich plecaków, nie noszenia niepotrzebnych przedmiotów, książek, zabawek. O wynikach poinformowano Dyrektora szkoły i wskazano, żeby podczas zebrania z rodzicami zwrócił ich uwagę, aby dbając o zdrowie swoich dzieci sprawdzali zawartość ich plecaków. Gdyż każda dodatkowa rzecz to ciężar zbędny i szkodliwy. W mediach społecznościowych Stacji kolejny raz zaapelowano do rodziców, by zaglądali do plecaków swoich dzieci. Przypomniano też, że zbyt ciężki plecak może

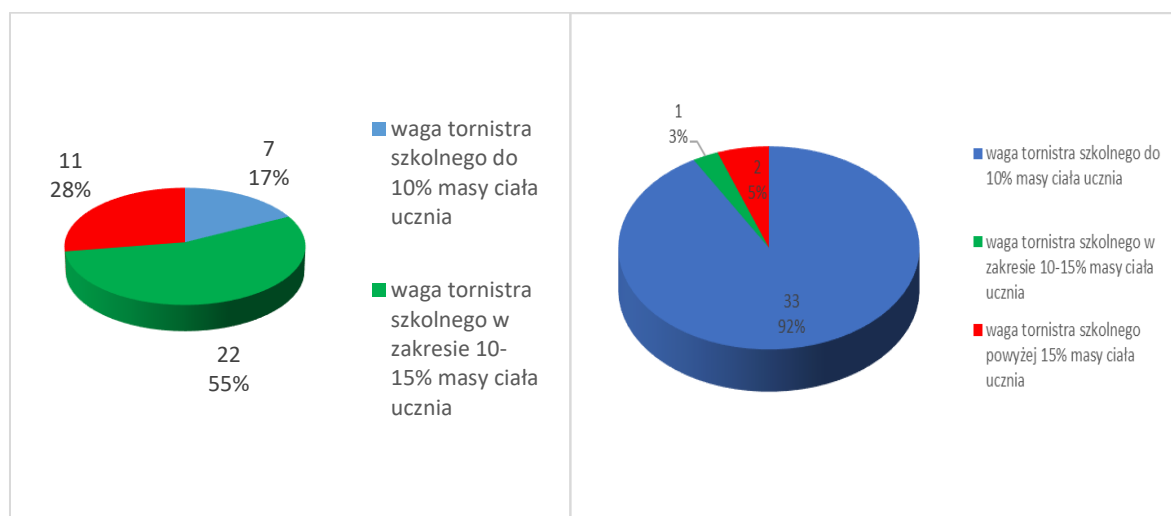
spowodować niekorzystne, bolące napięcia w mięśniach, stawach oraz bóle bioder i kolan, wymusza także nieprawidłową postawę ciała.

Natomiast w ramach poszerzenia edukacji zdrowotnej w środowisku szkolnym na rzecz eliminacji ryzyka rozwoju wad postawy u dzieci i młodzieży w 2 szkołach podstawowych w czasie zebrań wywiadowczych odbyły się spotkania z rodzicami i opiekunami uczniów klas IV-VIII. Podczas tych spotkań pracownik pionu Higieny Dzieci i Młodzieży przeprowadził działania o charakterze prewencyjnym odnoszące się do zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego dzieci i młodzieży, uwzględniające działania edukacyjne w zakresie profilaktyki wad postawy, które obejmowały zalecenia dotyczące plecaków/tornistrów szkolnych m.in. ich wagi, budowy, konsekwencji zbyt dużego obciążenia dziecka. Miała miejsce prezentacja pt. *Zalecenia dotyczące tornistrów szkolnych*. Poruszono w niej aspekty właściwego doboru tornistra i odpowiedniej jego wagi. Przedstawiono wyniki ważenia tornistrów szkolnych w powiecie bocheńskim z ostatnich lat. Ponadto wskazano na niekorzystne skutki zdrowotne noszenia zbyt ciężkich plecaków przez uczniów. Wskazano również, że dbając o zdrowie dziecka warto sprawdzać zawartość jego plecaka. Dodatkowo przekazano materiały edukacyjno-informacyjne w tym zakresie.

Wykres 27. Porównanie oceny obciążenia uczniów ciężarem tornistrów w powiecie bocheńskim w 2023 i 2024 r.

Rok 2023

Rok 2024

7. Możliwość pozostawienia podręczników i przyborów szkolnych przez uczniów w szkołach

Zbyt duże obciążenie uczniów ciężarem plecaków może sprzyjać kształtowaniu nieprawidłowej postawy ciała i w efekcie prowadzić do skrzywienia kręgosłupa. W trosce o stan zdrowia uczniów został wprowadzony prawny obowiązek zapewnienia uczniom miejsca na pozostawienie w placówkach podręczników i przyborów szkolnych. Pracownik pionu Higieny Dzieci i Młodzieży, podczas kontroli sanitarnych w szkołach różnego szczebla nauczania, sprawdzał, w jaki sposób szkoły realizują zapis §4a rozporządzenia Ministra

Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach. Zgodnie z nim Dyrektor zapewnia uczniom w szkole lub placówce miejsce na pozostawienie podręczników i przyborów szkolnych. Bowiern problem przeciążonych tornistrów i plecaków uczniów pozostaje aktualną kwestią, która może mieć negatywne skutki zdrowotne w przyszłości.

W 2024 r. we wszystkich szkołach skontrolowanych pod kątem realizacji w/w zapisu rozporządzenia MEN tj. w 72 funkcjonujących samodzielnie i w zespołach było zapewnione uczniom miejsce na pozostawienie części podręczników i przyborów szkolnych.

Dyrektorzy zapewniają uczniom miejsca na pozostawienie w szkole części podręczników i przyborów szkolnych w szafkach, wydzielonych półkach w klasach, w indywidualnych szafkach zlokalizowanych w szatniach, a także w miarę możliwości w korytarzach (gdy nie wpływa to na bezpieczeństwo ewakuacji placówki).

W związku z regulacjami prawnymi oraz mając na uwadze obciążenie uczniów ciężarem tornistrów Dyrektorzy szkół sukcesywnie doposażają placówki, którymi kierują w indywidualne szafki dla uczniów, aby szukać rozwiązania problemu przeciążonych tornistrów i plecaków. Borykają się natomiast niejednokrotnie z sytuacją braku miejsca na ich usytuowanie. Szkół, które zapewniły uczniom szafki z indywidualnymi skrytkami było 39, natomiast szkół, które zapewniły inne miejsca (dedykowane temu przeznaczeniu) na pozostawienie podręczników i przyborów szkolnych było 33. Przyczyn zbyt ciężkich plecaków można więc szukać nie w braku miejsca na pozostawienie podręczników i przyborów szkolnych w placówce, a w dodatkowych przedmiotach noszonych w plecakach. Regularne angażowanie się opiekunów w sprawdzenie zawartości plecaków podopiecznych może przynieść na tym polu pozytywne skutki.

Tabela 16. Miejsce na pozostawienie w pomieszczeniach szkoły części ręczników i przyborów szkolnych

W pomieszczeniach szkoły zapewnia się uczniom miejsce na pozostawienie części podręczników i przyborów szkolnych	2022		2023		2024	
	Liczba szkół skontrolowanych	Liczba szkół, które zapewniły warunki zgodnie z rozporządzeniem MEN §4a	Liczba szkół skontrolowanych	Liczba szkół, które zapewniły warunki zgodnie z rozporządzeniem MEN §4a	Liczba szkół skontrolowanych	Liczba szkół, które zapewniły warunki zgodnie z rozporządzeniem MEN §4a
Szkoły podstawowe	61	61	59	59	59	59
Szkoły ponadpodstawowe	13	13	4	4	13	13
Razem	74	74	63	63	72	72

8. Ocena dostosowania mebli szkolnych i przedszkolnych do zasad ergonomii

W ramach bieżącego nadzoru oceniano w placówkach oświatowo-wychowawczych stanowiska pracy ucznia pod kątem dostosowania mebli do warunków antropometrycznych uczniów. W 2024 r. przeprowadzono ocenę dostosowania mebli do wzrostu przedszkolaków i uczniów w 8 przedszkolach, 21 szkołach podstawowych i 7 placówkach funkcjonujących w zespołach szkół.

Oceniono 508 stanowisk w tym w 8 przedszkolach oceniono 129, w 21 szkołach podstawowych oceniono 304, a w 7 placówkach funkcjonujących w zespołach szkół oceniono 75 stanowisk. W żadnej z ocenianych placówek nie stwierdzono nieprawidłowości, podobnie jak to miało miejsce w ubiegłym roku.

Tabela 17. Dostosowanie mebli do zasad ergonomii

PLACÓWKI/ODDZIAŁY/STANOWISKA	2022	2023	2024
Liczba ocenionych oddziałów/liczba placówek	25/9	24/17	42/36
Liczba oddziałów z nieprawidłowościami/liczba placówek	0/0	0/0	0/0
Liczba stanowisk ocenionych/liczba stanowisk nieprawidłowych	405/0	502/0	508/0

Zarówno w 2022 r., w 2023 r. oraz w 2024 r. odsetek nieprawidłowości wynosił 0. Jak wynika z przeprowadzonych kontroli placówki szkolno-wychowawcze, mając na uwadze ten bardzo istotny aspekt dostosowują meble edukacyjne do zasad ergonomii. Podczas bieżących kontroli wprowadzane były elementy działań edukacyjnych w zakresie instruktaży, przypomnień dotyczących właściwego przygotowania ergonomicznego stanowiska pracy ucznia.

Ponadto w 2 szkołach podstawowych odbyły się także spotkania z wychowawcami, nauczycielami klas IV-VIII podczas których podjęto działania o charakterze prewencyjnym odnoszące się do zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego dzieci i młodzieży, uwzględniające działania edukacyjne w zakresie profilaktyki wad postawy. Pracownik pionu Higieny Dzieci i Młodzieży udzielił kadrze pedagogicznej instruktażu i przypomnienia na temat ergonomii stanowisk pracy ucznia, dostosowania mebli szkolnych (krzesel, stołów) do wymagań ergonomii i do warunków antropometrycznych, prawidłowego zestawienia mebli, oznakowania mebli, stanu sanitarno-technicznego mebli, posiadania wymaganych atestów/certyfikatów, spełnienia wymagań odpowiedniej normy. Przekazano materiały edukacyjno-informacyjne w tym zakresie tj. *Poradnik dotyczący właściwego doboru mebli edukacyjnych do zasad ergonomii* przygotowany we własnym zakresie.

Wyposażenie placówek w meble dostosowane do zasad ergonomii, a także posiadające odpowiednie atesty lub certyfikaty ulega poprawie. Placówki inwestują w wyposażenie w miarę posiadanych środków finansowych. Kontrola w niniejszym zakresie wykazała, że spośród skontrolowanych placówek żadna nie posiadała do 25% certyfikowanych mebli, 1 placówka dysponowała nie więcej niż 50% certyfikowanego wyposażenia, 14 placówek

posiadało ponad 50% mebli z certyfikatami. 93 placówek korzystało wyłącznie z certyfikowanych mebli. Obowiązek ten nie dotyczy mebli i innych elementów wyposażenia nabytych przed 1997 r.

9. Profilaktyka wad wzroku - badania natężenia oświetlenia sztucznego

W 2024 r. wyniki pomiarów natężenia oświetlenia sztucznego skontrolowano w 76 placówkach nauczania i wychowania. Wyniki przedstawiono w: 12 żłobkach/klubach dziecięcych, 32 przedszkolach, 21 szkołach podstawowych, 1 liceum oraz 10 zespołach szkół. Natężenie oświetlenia niezgodne z normą nie występowało w żadnej placówce.

Tabela 18. Oświetlenie

Oświetlenie		2023	2024
Skontrolowano	Liczba placówek	34	76
	Liczba placówek	0	0
	Liczba wydanych decyzji	0	0

10. Ocena rozkładu zajęć lekcyjnych

Istotnym elementem mającym wpływ na higienę procesu nauczania jest również właściwa organizacja i przebieg procesu nauczania, w tym tygodniowy rozkład zajęć lekcyjnych.

Zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach, §4 określa, iż plan zajęć dydaktyczno-wychowawczych powinien uwzględniać

równomierne obciążenie uczniów zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia. W ramach bieżącego nadzoru placówek oświatowych oceniono realizację zaleceń rozporządzenia w 785 oddziałach w 64 szkołach funkcjonujących samodzielnie i w zespołach szkół. Nie stwierdzono nieprawidłowości. Zakres higienicznej oceny rozkładów lekcji omawiano z dyrektorami placówek, aby przy ich konstruowaniu zawsze zwracać szczególną uwagę na równomierne obciążenie uczniów zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia, czy stałą porę rozpoczynania zajęć lekcyjnych.

Tabela 19. Higiena procesu nauczania

ODDZIAŁY / PLACÓWKI	2022	2023	2024
Liczba ocenionych oddziałów/liczba placówek	781/66	639/61	785/64
Liczba oddziałów z nieprawidłowościami/ liczba placówek	0/0	0/0	0/0

Dodatkowo w trakcie prowadzonych czynności kontrolnych monitorowano kwestię związaną z odpoczynkiem ucznia w czasie trwania przerw międzylekcyjnych w aspekcie m.in. zapewnienia odpowiedniego czasu na odpoczynek, jak również możliwość spędzania przerw na świeżym powietrzu. Spośród 64 placówek skontrolowanych w tym obszarze żadna nie zapewnia tylko przerw krótszych niż 10 min (podobnie jak w roku ubiegłym).

W przeważającej większości w placówkach zapewnione są:

- przerwy 10 min, z co najmniej jedną przerwą dłuższą 15-20 min (8 szkół – 13%, w 2023 r. było to 16 szkół na 61 skontrolowanych – 26%),
- przerwy krótsze niż 10 min, ale z co najmniej jedną przerwą 15-20 min (56 szkół – 87%, w 2023 r. było to 45 szkół – 74%).

Ponadto 92% skontrolowanych szkół (w 2023 r. - 92%) umożliwia uczniom spędzanie przerw na świeżym powietrzu. Natomiast w celu zaspokojenia podstawowych potrzeb uczniów dyrektorzy placówek zapewniają im dostęp do wody pitnej (źródła/poidła, woda w dzbankach) w 44% skontrolowanych szkół (w 2023 r. - 46%). W ramach działań edukacyjnych podczas bieżących kontroli Dyrektorzy informowani są o wytycznych zawartych w opracowaniu przygotowanym przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowy Zakład Higieny pt. „Zasady udostępniania wody wodociągowej dzieciom w placówkach szkolno-wychowawczych – bezpieczne formy i zalecenia higieniczno-sanitarne”.

11. Warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego.

W ramach nadzoru nad bezpieczeństwem i higieną pobytu dzieci i młodzieży w szkołach, kontrolami objęto również warunki sanitarno-higieniczne prowadzenia zajęć wychowania fizycznego. Ocenie poddano m.in. posiadaną przez placówkę infrastrukturę sportową oraz stan sanitarno-techniczny zaplecza sportowego. Na podstawie kontroli przeprowadzonych w 2024 r. w 64 (w 2023 r. w 61) szkołach wykazano, że z pełnej

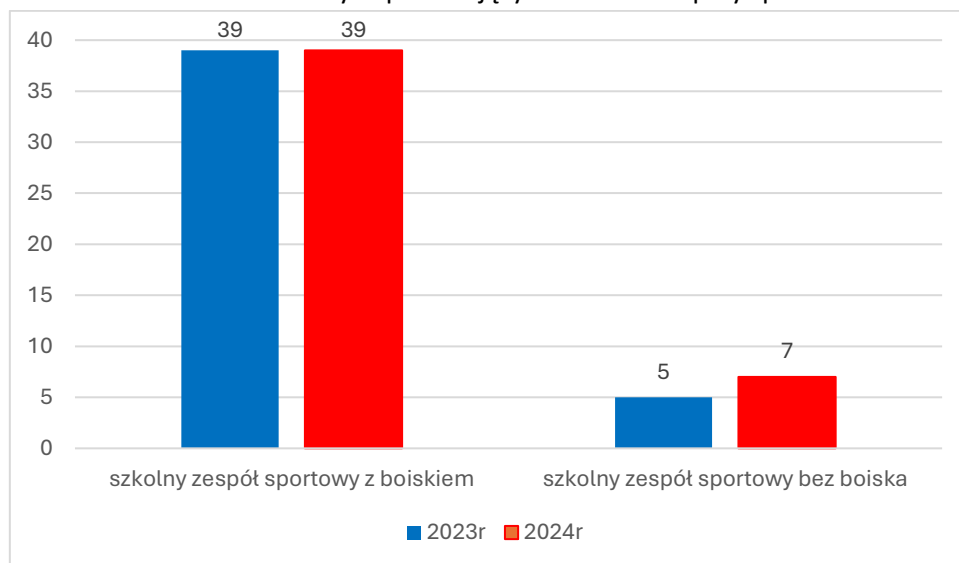
infrastruktury sportowej tj. szkolnego zespołu sportowego wraz z boiskiem, w skład którego wchodzi jedna lub dwie sale sportowe oraz pomieszczenia pomocnicze, tj. przebieralnie, natryskownie, ustępy, przechowalnie sprzętu sportowego, pokój nauczycieli wychowania fizycznego, mogli korzystać uczniowie 39 szkół, co stanowi 61% wszystkich skontrolowanych placówek (w 2023 r. również 39, co stanowiło 64% wszystkich skontrolowanych placówek). Zespoły sportowe bez boiska posiadało natomiast 7 placówek, co stanowi 11% skontrolowanych placówek (w 2023 r. – 5 placówek, co stanowiło 8% skontrolowanych placówek). Zajęcia wychowania fizycznego odbywają się w związku z tym na boisku typu Orlik, boisku MOSiR oraz basenie. W żadnej ze szkół nie odnotowano, że pomimo posiadania infrastruktury sportowej, zajęcia wychowania fizycznego prowadzono również na korytarzach. Podobna sytuacja miała miejsce w roku ubiegłym. Całkowity brak zaplecza sportowego stwierdzono w przypadku 1 placówki, co stanowi 1,6% placówek skontrolowanych (w 2023 r. -0). Korzysta natomiast z infrastruktury do prowadzenia zajęć wf poza placówką (Jest to szkoła dla dorosłych prowadząca zajęcia wf w ograniczonym zakresie).

Ponadto placówki posiadają salę gimnastyczną z boiskiem w 2 przypadkach, w 12 – salę zastępczą/rekreacyjną z boiskiem, a w 1 – salę gimnastyczną i salę zastępczą/rekreacyjną z boiskiem. Odnotowano, że nie ma szkoły posiadającej tylko salę gimnastyczną, czy tylko boisko sportowe. Natomiast tylko salę zastępczo/rekreacyjną posiadają 2 placówki.

Szkoły posiadające infrastrukturę do prowadzenia zajęć wf również korzystają z bazy sportowej poza placówką. 8 placówek prowadzi wyjazdy na basen. Poza szkołą 2 placówki korzystają ze sali gimnastycznej, 2 z hali sportowej, 1 z siłowni/fitness klubu/innej sali specjalistycznej, 16 z boiska/stadionu sportowego.

Oddano do użytku 2 nowo wybudowane obiekty sportowe – przy dwóch budynkach szkół podstawowych powstały nowe sale gimnastyczne z zapleczem sanitarno-szatniowo-magazynowym funkcjonalnie połączone z budynkiem szkoły. Dodatkowo 4 placówki szkolne zyskały odnowione boiska.

Wykres 28. Liczba szkół skontrolowanych posiadających szkolne zespoły sportowe w 2023 i 2024 r.

12. Warunki sanitarne zorganizowanych form wypoczynku dzieci i młodzieży

W 2024 r. w elektronicznej bazie wypoczynku Ministerstwa Edukacji Narodowej (MEN) w powiecie bocheńskim zarejestrowano **66** turnusów wypoczynku zorganizowanego dla dzieci i młodzieży (wypoczynek zimowy - **11**, wypoczynek letni - **55**). Pracownik pionu Higieny Dzieci i Młodzieży przeprowadził **60** kontroli, skontrolowano 60 turnusów (wypoczynek zimowy - 9 kontroli, wypoczynek letni - 51 kontroli). Z wypoczynku zorganizowanego w powiecie bocheńskim skorzystało **2411** dzieci i młodzieży, w tym z wypoczynku zimowego - 317, natomiast z wypoczynku letniego - 2094.

W trakcie wypoczynku zorganizowano 25 turnusów w obiektach świadczących usługi hotelarskie, 3 turnusy w obiektach używanych okazjonalnie do wypoczynku - sezonowych oraz 31 turnusów w placówkach w miejscu zamieszkania (szkoły podstawowe, językowe, zespoły szkół, centra, domy, ośrodki kultury, obiekty sportowe, itp.). Odnotowano zorganizowanie 1 obozu pod namiotami.

Na skontrolowanych turnusach organizatorzy zapewniali bezpieczny i higieniczny pobyt uczestnikom wypoczynku. Bieżące kontrole wypoczynku nie ujawniły na turnusach braku właściwych warunków sanitarno-higienicznych. Nie stwierdzono uchybień i nieprawidłowości. Na turnusach instruowano o zwracaniu szczególnej uwagi na bezpieczeństwo zdrowotne i higienę uczestników, częste mycie rąk, prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych zwłaszcza wśród uczestników, kadry pedagogicznej i obsługi w zakresie m. in. przestrzegania zasad higieny, zapobiegania chorobom zakaźnym i wypadkom. W ramach działań profilaktycznych udzielono edukacji w temacie bezpieczeństwa zdrowotnego uczestników i kadry, które związane jest m.in. z zapewnieniem stałego dostępu do środków do higienicznego mycia i suszenia rąk oraz ciepłej, bieżącej wody w sanitariatach, zwracaniem szczególnej uwagi na odpowiednie warunki w pomieszczeniach dla dzieci, czystość, porządek, wzmożeniem nadzoru nad higieną osobistą wychowanków. Zalecano, aby stosować się do komunikatów zamieszczanych na stronie Głównego Inspektoratu Sanitarnego i Ministerstwa Zdrowia. Zwracano też uwagę na zapewnienie miejsca do suszenia odzieży wierzchniej i obuwia. Działalność edukacyjna była prowadzona na każdym kontrolowanym podczas ferii turnusie i kontynuowana przez cały czas trwania zimowego wypoczynku dzieci i młodzieży rozpoczynając od okresu przygotowania do jego zabezpieczenia. Podczas wakacji edukacja obejmowała także temat bezpieczeństwa żywności i unikania ryzyka zatrucia pokarmowych, w tym zakażeń Salmonellą (ściśle przestrzegania zasad higieny rąk oraz higieny przygotowywania i spożywania posiłków). Ponadto przypominano o zasadach bezpieczeństwa, o których należy pamiętać podczas wakacji czyli właściwy ubiór, noszenie odblasków, pamiętanie o numerze alarmowym, bezpiecznym przechodzeniu przez ulicę. Dodatkowo o aspektach zdrowego trybu życia czyli pamiętaniu m.in. o zdrowym odżywianiu, dostępie do wody pitnej. Przekazano materiały edukacyjne - ulotki dotyczące Bezpiecznych wakacji, 5 kroków do bezpiecznej żywności, zdrowego odżywiania, unikania ryzyka zakażenia Salmonellą, ochrony przed kleszczami,

bezpieczeństwa wody w fontannach, bezpieczeństwa nad wodą, telefonów alarmowych, pamiętaniu o nawadnianiu, jak również związane z profilaktyką czerniaka, ochroną skóry przed szkodliwym promieniowaniem UV. Działalność edukacyjna prowadzona była na każdym kontrolowanym podczas wakacji turnusie i kontynuowana przez cały czas trwania letniego wypoczynku dzieci i młodzieży rozpoczynając od okresu przygotowania do jego zabezpieczenia.

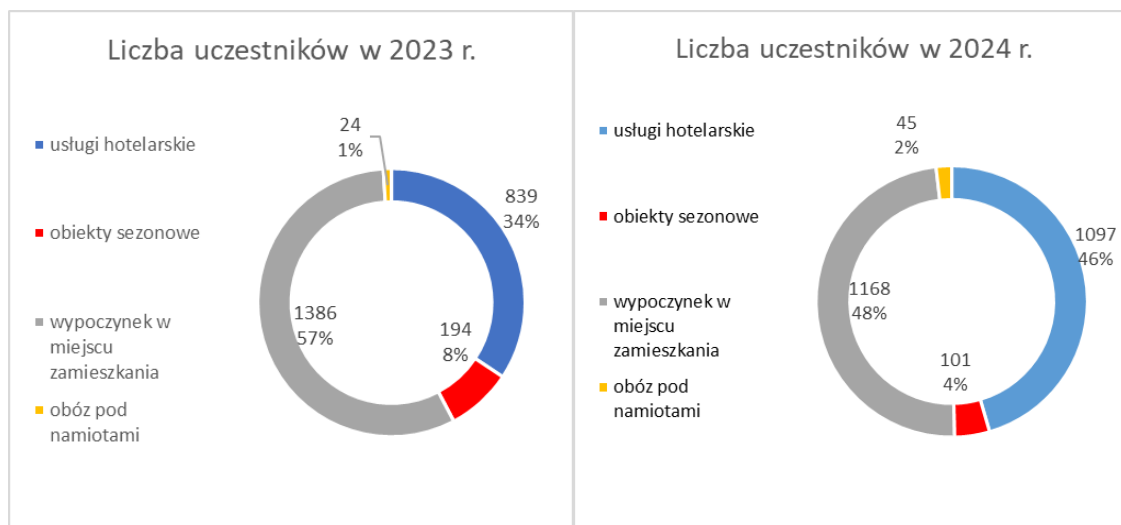
Tabela 20. Wypoczynek dzieci i młodzieży na terenie powiatu bocheńskiego w latach 2022 - 2024

	Liczba turnusów w bazie MEN	Liczba kontroli pionu HDiM	Liczba uczestników
2022	54	53	2394
2023	60	57	2443
2024	66	60	2411

Liczba zorganizowanych turnusów w powiecie bocheńskim wzrosła w odniesieniu do roku ubiegłego, natomiast liczba uczestników wypoczynku pozostała na podobnym poziomie. Również na podobnym poziomie pozostała liczba turnusów zorganizowanych w miejscu zamieszkania, których w 2023 r. było 30, natomiast w 2024 r.-31. Zanotowano jednakże zmniejszenie liczby dzieci, które skorzystały z tego rodzaju wypoczynku z 1386 uczestników w 2023r. do 1168 - w 2024r. Wzrosła natomiast liczba uczestników wypoczywających w obiektach całorocznych usług hotelarskich – z 839 uczestników w 2023r. do 1097 w 2024 r., a zmalała w obiektach sezonowych – z 194 uczestników w 2023r. do 101 w 2024 r. Podobnie jak w roku ubiegłym pojawił się jednak dodatkowo obóz pod namiotami, gdzie wypoczywało 45 uczestników. Ogółem w roku 2023 na terenie powiatu bocheńskiego wypoczywało 2443 dzieci i młodzieży na 57 turnusach letniego i zimowego wypoczynku, natomiast w 2024 roku było 2411 uczestników wypoczynku zorganizowanego na 60 turnusach. Dla porównania w roku 2022 liczba uczestników wypoczynku wynosiła 2394 na 53 turnusach. W roku 2024 skontrolowano 91 % wszystkich zgłoszonych turnusów, w 2023 skontrolowano 95 % turnusów, a w roku 2022 skontrolowano 98 % turnusów.

W trakcie wypoczynku dzieci i młodzieży najwięcej uczestników wypoczywało w miejscu zamieszkania tj. 1168, natomiast w obiektach całorocznych usług hotelarskich 1097 dzieci i młodzieży. Najmniej uczestników odnotowano w obiektach sezonowych tj. 101 oraz na obozie pod namiotami tj. 45. Na 27 turnusach (87 % z 31 skontrolowanych) organizowanych w miejscu zamieszkania, dzieciom i młodzieży zapewniono dożywianie.

Wykres 29. Porównanie liczby uczestników korzystających z wypoczynku w powiecie bocheńskim w 2023 i 2024 r., z podziałem na rodzaj obiektów.

W ramach wypoczynku dzieci i młodzieży podejmowano działania profilaktyczne i prewencyjne zmierzające do zapewnienia bezpiecznego wypoczynku.

13. Żłobki i kluby dziecięce

Pod bieżącym nadzorem w roku 2024 znajdowało się 15 żłobków i klubów dziecięcych. Wszystkie żłobki utworzono po wejściu w życie ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. *o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3*. W 2024 r. powstały 2 nowe żłobki, które uzyskały pozytywną decyzję, gdzie określono maksymalną liczbę miejsc w żłobku oraz decyzję zatwierdzającą dla punktów wydawania posiłków. Skontrolowano 12 placówek, co stanowi 80% ogółu ujętych w ewidencji (W 2023 r. skontrolowano 92% placówek tj. 11 spośród 12 ujętych w ewidencji, a liczba wszystkich przeprowadzonych kontroli wyniosła 14 z uwagi na to, że niektóre obiekty kontrolowano więcej niż jeden raz w roku. Było to podyktowane interwencjami związanymi z podejrzeniami zatrucia pokarmowego, a także sygnałem obywatelskim dotyczącym zaniedbań higienicznych i niewłaściwych warunków higienicznych). Zarówno w roku 2024, jak również 2023 nie wykazano nieprawidłowości w żadnej z kontrolowanych placówek.

Mając na uwadze bezpieczeństwo zdrowotne najmłodszych dzieci poza działaniami kontrolnymi podejmowanymi w tych placówkach w bieżącym roku skupiono się w znacznej mierze na działaniach edukacyjnych. W ramach działań profilaktycznych edukowano, aby zwracać szczególną uwagę na bezpieczeństwo zdrowotne dzieci z czym związany jest m.in. stały dostęp do środków do higienicznego mycia i suszenia rąk (mydła w płynie, jednorazowych ręczników papierowych) oraz ciepłej, bieżącej wody w sanitariatach, zwracanie szczególnej uwagi na odpowiednie warunki w pomieszczeniach dla dzieci, częste mycie rąk, prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych, wzmożenie nadzoru nad ciągłym utrzymywaniem właściwych warunków w pomieszczeniach higienicznosanitarnych, które umożliwią dzieciom prawidłową higienę rąk oraz nad higieną osobistą wychowanków, nad higieną odpoczynku, bieżącymi procesami mycia i dezynfekcji powierzchni, z którymi mają styczność dzieci zwłaszcza przy

spożywaniu posiłków i przy korzystaniu z sanitariatów. Wskazywano na konieczność szczegółowego przeprowadzenia prac porządkowych i dezynfekujących w pomieszczeniach sal i sanitariatów tj. m.in. dotyczących powierzchni dotykowych, mebli, sprzętu, zabawek, a także podłóg, blatów, glazury i innych powierzchni zmywalnych, jak również umywalek, brodzików, muszli, nocników i innych elementów armatury. Dyrektorom przekazywano materiały edukacyjne w postaci planu higieny żłobka, który zawierał informacje na temat mycia i dezynfekcji rąk personelu, mycia i dezynfekcji powierzchni, wyposażenia, zabawek, pomieszczeń, w tym sanitariatów.

Działania te mają na celu zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków pobytu dzieci w tego typu placówkach i zwrócenie uwagi na ich funkcję opiekuńczą wobec małych dzieci, tak aby unikać jakichkolwiek zaniedbań. Zgodnie z obowiązującymi przepisami do zadań żłobków należy bowiem w szczególności zapewnienie dziecku opieki w warunkach bytowych zbliżonych do warunków domowych.

14. Nadzór nad placówkami z pobytem całodobowym

Do katalogu placówek z pobytem całodobowym zaliczamy m.in. bursy i internaty, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, placówki opiekuńczo-wychowawcze oraz wiele innych obiektów. Ogółem w 2024 r. skontrolowano tych obiektów 4, co stanowi 80% spośród ujętych w ewidencji (w 2023 r. skontrolowano 5 obiektów – 100% spośród ujętych w ewidencji). 100% skontrolowanych obiektów posiadało: właściwy stan techniczny mebli i sprzętu, właściwy stan pomieszczeń higienicznosanitarnych, właściwy stan aneksów kuchennych (w 2023 r. wskaźniki te utrzymywały się na takim samym poziomie).

15. Działania edukacyjno-informacyjne

Podczas kontroli w placówkach stałych i sezonowych prowadzone były działania edukacyjno-informacyjne.

W placówkach stałych obejmowały one m.in. zagadnienia:

a) w ramach profilaktyki wad postawy,

- właściwego doboru tornistra i odpowiedniej jego wagi,

- ergonomii stanowisk pracy,

- dostosowania mebli do warunków antropometrycznych,

- miejsca na pozostawienie w szkole podręczników i przyborów szkolnych,

- udzielania instruktażu i przypomnienia dotyczącego właściwego przygotowania ergonomicznego stanowiska pracy ucznia w zakresie dostosowania krzeseł i stołów do warunków antropometrycznych, prawidłowego zestawienia mebli, prawidłowego oznakowania mebli, prawidłowego stanu sanitarno-technicznego mebli, posiadania wymaganych atestów/certyfikatów,

b) wszawicy,

c) profilaktyki wad wzroku - aspekt oświetlenia,

d) higienicznego rozkładu zajęć lekcyjnych, przerw,

e) higieny osobistej,

f) dostępu do wody pitnej,

g) wentylacji,

h) ochrony zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych,

a także

- zwracania uwagi na temat wzmożonego nadzoru w obiektach w związku z Legionella sp. i prowadzenie działań informacyjnych, edukacyjnych oraz instruktażowych w tym zakresie, kwestii związanej z kontrolą instalacji wewnętrznej w budynku w kontekście zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego wody, w sytuacji niekorzystania z budynku przez dłuższy okres czasu (np. okres wakacyjny),

- bieżących procesów mycia i dezynfekcji powierzchni dotykowych, z którymi mają styczność dzieci,

- realizacji Programu szczepień przeciw HPV od 1 września 2024 r. w szkołach podstawowych.

Natomiast w placówkach sezonowych jak już szerzej wspomniano działalność edukacyjno-informacyjna była prowadzona na każdym kontrolowanym podczas ferii, czy wakacji turnusie i kontynuowana przez cały czas trwania wypoczynku dzieci i młodzieży rozpoczynając od okresu przygotowania do jego zabezpieczenia. Szczególną formą tej działalności były działania podjęte podczas akcji edukacyjno-profilaktycznych „Bezpieczne ferie” oraz „Bezpieczne wakacje”.

Podsumowanie

W roku 2024 nadzór został ukierunkowany na ochronę ucznia przed niekorzystnymi warunkami pobytu w placówce. Egzekwowane były bezpieczne pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych warunki opieki, wychowania, nauki oraz wypoczynku dzieci

i młodzieży. W pierwszej kolejności skupiono się na prowadzeniu edukacji w tym zakresie wśród nadzorowanych podmiotów. Odbывała się ona na wielu płaszczyznach. Działania edukacyjne, czy instruktaże o szerokim zakresie tematycznym dotyczącym licznych aspektów prowadzonego nadzoru były stałym elementem każdej przeprowadzanej kontroli. Dodatkowo do placówek dystrybuowane były materiały edukacyjne, czy to w formie elektronicznej, czy ulotek jak w przypadku wypoczynku. Ponadto zamieszczano na stronie internetowej oraz w mediach społecznościowych stacji informacje dotyczące bieżących zagadnień z działalności pionu higieny dzieci i młodzieży dotyczące m.in. wypoczynku dzieci i młodzieży, aktualności związanych ze środowiskiem szkolnym, w tym wytycznych, opracowań czy zaleceń. Inną formą bezpośrednich działań edukacyjnych prowadzonych nie tylko w środowisku szkolnym oraz wśród dzieci i młodzieży był udział w organizacji pikników, wydarzeń, czy akcji, np. Bezpieczny wypoczynek, Kręci mnie bezpieczeństwo nad wodą, Święto ulicy Wolnica, czy Obchody Różowego Października. Przedsięwzięcia takie są jedną z najbardziej atrakcyjnych form edukacji, gdzie w czasie ich realizacji można przekazać istotne kwestie w bardzo przystępny sposób. Tym samym podnieść poziom wiedzy, a co za tym idzie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży. Wśród mieszkańców powiatu bocheńskiego promowano zdrowy styl życia, działania profilaktyczne, szczepienia.

Podczas działań kontrolnych w nadzorowanych placówkach, zwracano uwagę nie jedynie na stan sanitarno-techniczny budynków, w tym pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi, ale także oceniano, stan przyległego terenu jak również obszarów kontrolnych mogących bezpośrednio wpłynąć na rozwój psychofizyczny jak i zaspokojenie podstawowych potrzeb uczniów (wentylacja, oświetlenie, miejsce na pozostawienie podręczników, dostęp do urządzeń sanitarnych, infrastruktury sportowej, gabinetów pomocy przedlekarskiej i stomatologicznych, a także dożywiania). W znacznej większości skontrolowanych placówek zapewniono bezpieczne i higieniczne warunki pobytu dzieci i młodzieży. Sukcesywnie zwiększa się również infrastruktura dydaktyczna, a także sportowa. Odnotowano nowe placówki zajmujące się opieką nad dziećmi do lat 3, które dysponują nowoczesną bazą dydaktyczną. Zauważa się ponadto, że dyrektorzy placówek oświatowo – wychowawczych wykazują duże zainteresowanie znaczeniem wpływu warunków sanitarno - higienicznych na zdrowie i rozwój psychiczny dzieci i młodzieży, zapewniając uczniom bezpieczne i higieniczne warunki nauczania i wychowania. Świadczą o tym ciągłe inwestycje w celu zwiększania bezpieczeństwa na terenie placówek m.in. wymiany instalacji, termomodernizacje budynków, odnawianie infrastruktury sportowej, dydaktycznej, modernizowanie pracowni, remonty i modernizowanie stołówek. Stan sanitarno – techniczny placówek oświatowo – wychowawczych ulegał systematycznej poprawie, co było wynikiem przeprowadzanych prac polegających na remontach i modernizacjach. Miało to wpływ na zapewnienie uczniom jeszcze lepszych i bardziej higienicznych warunków pobytu, nauczania i wychowania w tych placówkach. Na polepszenie stanu placówek pod względem higieniczno-sanitarnym jak i bezpieczeństwa miały też widoczny wpływ działania i przygotowania prowadzone w placówkach przed rozpoczęciem roku szkolnego. Stan sanitarno-higieniczny i techniczny w nadzorowanych placówkach nauczania i wychowania jest na dobrym poziomie.

Nie stwierdzono zaniedbań w zakresie porządku. Realizacja zaleceń pokontrolnych w formie decyzji administracyjnych odbywa się w miarę możliwości finansowych organów prowadzących placówki i placówek, przy równoczesnym zapewnieniu warunków nie zagrażających bezpieczeństwu dzieci i młodzieży w nich przebywających. Nowo otwarte placówki zostały objęte bieżącym nadzorem sanitarnym.

Natomiast podczas zimowych i letnich turnusów wypoczynkowych organizatorzy zapewnili uczestnikom wypoczynku bezpieczne i higieniczne warunki pobytu. Podejmowano zintensyfikowane działania kontrolne w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa sanitarnohigienicznego w tym okresie, a także wzmożone działania o charakterze edukacyjnym, profilaktycznym w celu zapewnienia bezpiecznego oraz prawidłowego przebiegu wypoczynku. W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego podejmowano działania o charakterze edukacyjnym, w tym przekazywano placówkom materiały informacyjne dotyczące m.in. zapobiegania zakażeniom, prawidłowego przeprowadzania procesów mycia i dezynfekcji. Propagowano szczepienia ochronne odgrywające ważną rolę w zapobieganiu chorobom zakaźnym i zakażeniom, np. HPV, ponadto prowadzenie badań w celu wykrycia i eliminacji groźnych bakterii jak np. Legionella, a także udzielano instruktaży dotyczących właściwego przygotowania ergonomicznych stanowisk pracy ucznia wyposażonych w atestowane/certyfikowane meble.

Opracowanie: mgr Paulina Błoniarz

Rozdział 15. Programy edukacyjne

Jednym z istotnych elementów naszej działalności jest szeroko rozumiana profilaktyka, realizowana na bardzo wielu płaszczyznach. W 2024 r. **pion Zdrowia Publicznego i Promocji Zdrowia** realizował zadania wynikające z wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego, celów operacyjnych Narodowego Programu Zdrowia oraz ogólnopolskich programów zdrowotnych. Zagadnienia dotyczyły m.in. prawidłowego odżywiania i aktywności fizycznej, profilaktyki chorób zakaźnych, zapobiegania chorobom nowotworowym, profilaktyki uzależnień od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych, profilaktyki wad postawy.

1. Promocja aktywności fizycznej i zdrowego stylu życia

Dane Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) wskazują, iż polskie dzieci tyją najszybciej w Europie. Jednym z elementów tworzenia prozdrowotnego środowiska w przedszkolach i szkołach są programy edukacyjne skierowane do uczniów, ale też do pracowników oraz rodziców, promujące aktywność fizyczną i zdrowe odżywianie.

W szkołach i przedszkolach na terenie powiatu bocheńskiego od kilku lat realizowany jest program „**Skąd się biorą produkty ekologiczne?**”. Jego celem jest zwiększanie wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych.

W 2024 roku program realizowany był w 27 przedszkolach i oddziałach przedszkolnych z terenu powiatu bocheńskiego (w 2023 r. w 22 placówkach) i wzięło w nim udział 1107dzieci

i rodziców. Świadczy to o ogromnym zapotrzebowaniu na tego typu działania. Pracownicy PSSE w Bochni wspierają placówki realizujące program poprzez organizację zajęć poświęconych odżywianiu, piramidzie zdrowego żywienia, czy rolnictwu ekologicznemu. W ubiegłym roku w ramach realizacji programu przeprowadziliśmy zajęcia m.in. w Przedszkolu w Żegocinie, Przedszkolu w Łąckiej Górnej, Szkole Podstawowej w Damienicach, Szkole Podstawowej w Łąckiej Dolnej i Szkole Podstawowej w Starym Wiśniczu.

W 2024 r. zrealizowano XVII edycję ogólnopolskiego programu **edukacyjnego „Trzymaj Formę!”** współorganizowanego przez Główny Inspektorat Sanitarny i Polską Federację Producentów Żywności Związek Pracodawców oraz 16 wojewódzkich stacji sanitarno-epidemiologicznych. Program skierowany jest do uczniów klas V-VIII szkół podstawowych, a jego celem jest edukacja w zakresie trwałego kształtowania prozdrowotnych nawyków poprzez promocję zasad aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety.

Program realizowany jest metodą projektu, służy promocji aktywności fizycznej, uczy zróżnicowanego i zbilansowanego sposobu odżywiania, z uwzględnieniem odpowiedzialności indywidualnej za zdrowie i zasady wolnego wyboru. Do programu systematycznie wprowadzane są dodatkowe treści programowe dotyczące odpowiedzialnych zakupów, segregacji odpadów i niemarnowania żywności.

W roku szkolnym 2023/2024 na terenie powiatu bocheńskiego program zrealizowało 3376 dzieci z 35 szkół podstawowych. Dodatkową inicjatywą w ramach programu jest ogólnopolski Konkurs wiedzy o zdrowym stylu życia. W ubiegłym roku do konkursu przystąpiły 3 placówki. PSSE w Bochni kolejny rok włączyła się także w działania Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej na rzecz przeciwdziałania złym nawykom żywieniowym, podniesienia

świadomości konsumpcyjnej oraz wiedzy na temat bezpieczeństwa i jakości żywności, biorąc udział w kampanii **Zajadam się zdrowiem (#zajadamsiezdrowiem)**. Jej celem jest podniesienie świadomości Małopolan dotyczącej zasad zdrowego żywienia – min. znaczenia owoców, warzyw, produktów zbożowych, wody na nasze zdrowie i samopoczucie. W ramach kampanii opracowano i udostępniano w mediach społecznościowych PSSE w Bochni materiały edukacyjne, edukowano podczas pikników i imprez plenerowych.

W szkołach średnich prowadziliśmy również zajęcia związane z profilaktyką zaburzeń odżywiania i budowania prawidłowych wzorców żywieniowych (Zespół Szkół nr 1 w Bochni i Zespół Szkół nr 2 w Bochni).

2. Profilaktyka palenia tytoniu i e-papierosów

Ostatnie badania, takie jak te przeprowadzone przez CBOS w Polsce, pokazują, że co czwarty uczeń szkoły podstawowej miał już kontakt z nikotyną, a coraz młodsze dzieci zaczynają sięgać po e-papierosy. Wiek inicjacji nikotynowej (wczesna ekspozycja na nikotynę) spada, e-papierosy zyskują popularność wśród młodzieży dzięki atrakcyjnym smakom i nowoczesnemu designowi. Młodzi często postrzegają je jako mniej szkodliwe niż tradycyjne papierosy, co prowadzi do złudnego poczucia bezpieczeństwa.

Państwowa Inspekcja Sanitarna podejmuje działania, takie jak koordynowanie programów edukacji antytytoniowej dla przedszkoli i szkół, czy prowadzenie zajęć edukacyjnych w placówkach oświatowych. Dzięki programom edukacyjnym, wśród dzieci i młodzieży kształtowane są prawidłowe postawy zdrowotne..

Edukację antytytoniową rozpoczynamy już na etapie przedszkolnym. Program **„Czyste Powietrze Wokół Nas”** jest dostosowany do dzieci w wieku 5-6 lat, zawiera w sobie także działania skierowane do rodziców i opiekunów. W roku 2024 do programu przystąpiły 33 placówki. Ogółem edukacją objęto 1843 dzieci i rodziców. Kontynuacją działań edukacyjnych w zakresie profilaktyki antytytoniowej jest program **„Nie pal przy mnie, proszę”**, skierowany do uczniów z klas I do III ze szkół podstawowych. Wzięło w nim udział 31 placówek z terenu powiatu bocheńskiego. Edukacją objęto 1929 uczniów i ich rodziców. Kolejnym programem dotyczącym edukacji antynikotynowej skierowanym do uczniów szkół podstawowych jest program **„Bieg po zdrowie”**. Jego odbiorcami są uczniowie klas IV oraz ich nauczyciele i rodzice. W 2024 roku w programie „Bieg po zdrowie” uczestniczyło 749 uczniów i rodziców z 27 szkół podstawowych. W realizację programu zaangażowali się wychowawcy klas, nauczyciele przedmiotowi, pedagodzy szkolni oraz pielęgniarki. Do uczniów starszych klas szkół podstawowych skierowany jest program **„Znajdź właściwe rozwiązanie”**. W tym okresie nauki gwałtownie wzrasta liczba dzieci i młodzieży próbujących po raz pierwszy zapalić papierosa. W 2024 r. w programie wzięły udział 23 szkoły z terenu powiatu bocheńskiego. Edukacją objęto 1474 uczniów i rodziców.

PSSE prowadzi także akcje antytytoniowe, których celem jest propagowanie wiedzy o zdrowotnych następstwach palenia tytoniu ze szczególnym zwróceniem uwagi na stosowanie e-papierosów oraz zachęcanie do zdrowego stylu życia wolnego od dymu tytoniowego. W 2024 roku profilaktyczne skupiły się wokół Światowego Dnia Bez Papierosa (31 maja) oraz Światowego Dnia Rzucania Palenia, który przypada na 16 listopada. Przeprowadzono zajęcia warsztatowe z młodzieżą ze Szkoły Podstawowej w Kobylu, Szkoły Podstawowej w Żegocinie oraz z Internatu Państwowego Liceum Sztuk Plastycznych w Nowym Wiśniczu.

3. Profilaktyka uzależnień od środków psychoaktywnych

Zgodnie z założeniami Narodowego Programu Zdrowia jednym z zadań Inspekcji jest profilaktyka uzależnień od środków psychoaktywnych. W ramach działań profilaktycznych w szkołach ponadpodstawowych realizowany jest program „**ARS, czyli jak dbać o miłość?**” Jest on skierowany do młodzieży w wieku 15-19 lat, ale zawiera również elementy angażujące ich rodziców. Ma wzbudzić u młodzieży refleksję nad ważnymi dla nich wartościami. W ubiegłym roku szkolnym do programu

przystąpiło 6 szkół ponadpodstawowych. Ogółem edukacją objęto 350 uczniów.

W ramach działań dotyczących profilaktyki uzależnień od środków psychoaktywnych w ubiegłym roku pracownicy PSSE w Bochni podejmowali liczne inicjatywy związane z edukacją młodych ludzi. W Szkole Podstawowej nr 4 w Bochni w ramach przygotowań do bezpiecznego zimowego wypoczynku odbył się cykl spotkań poświęconych profilaktyce stosowania substancji psychoaktywnych. Spotkania te zawierały ćwiczenia z wykorzystaniem narkogogli i alkoholgli. Podobne spotkania w ciągu roku odbyły się w Szkole Podstawowej nr 7 w Bochni, Szkole Podstawowej w Łąckiej Dolnej, Szkole Podstawowej w Pogwizdowie, Szkole Podstawowej w Rajbrocie, Szkole Podstawowej w Łazach, Zespole Szkół Gminnych w Nieszkowicach Wielkich, Zespole Szkół nr 2 w Bochni, Zespole Szkół nr 3 w Bochni, Państwowym Liceum Sztuk Plastycznych w Nowym Wiśniczu, II Liceum Ogólnokształcącym w Bochni oraz w Bursie im. Polski Niepodległej w Bochni.

Ponadto w Zespole Szkół Gminnych w Nieszkowicach Wielkich, Szkole Podstawowej w Łapanowie oraz Szkole Podstawowej w Pogwizdowie odbyły się spotkania z rodzicami poświęcone tematyce nowych substancji psychoaktywnych. Ich celem było zwrócenie uwagi na nowe zagrożenie, dostarczenie podstawowych informacji na temat zagrożenia oraz aktywizacja rodziców do wspólnych działań na rzecz zdrowia dzieci i młodzieży.

4. Profilaktyka chorób nowotworowych skóry

Każdego roku z powodu nowotworów umiera w Polsce ok. 100 tys. osób. Przy relatywnie niskim poziomie zachorowalności śmiertelność z powodu nowotworów jest w naszym kraju bardzo wysoka. Profilaktyka nowotworowa to bardzo szeroki zakres działań, związany z ochroną przed nowotworami. powierzchnii skóry – wystarczy przynajmniej raz w roku obejrzeć swoje znamiona u lekarza specjalisty i obserwować czy nie pojawiły się nowe. Popularyzując wiedzę o tym nowotworze, przyczyniamy się do upowszechnienia skutecznych metod profilaktyki. Program „**Znamie! Znam je?**” skierowany jest do uczniów klas VII i VIII

szkół podstawowych oraz uczniów szkół ponadpodstawowych. W 2024 r. na terenie powiatu bocheńskiego zostało objętych nim 3146 uczniów z 37 szkół. Dzięki zajęciom uczniowie wiedzą jakie są cechy czerniaka, poznali zasady ochrony przed nowotworem. Po realizacji programu młodzież ma świadomość, że regularne badania i obserwacja zmian na skórze mogą uratować życie, chętniej obserwują swoje znamiona i deklarują, że będą do tego zachęcać również swoich bliskich.

Ponadto w ramach Tygodnia Profilaktyki Czerniaka przeprowadziliśmy z młodzieżą ze Szkoły Podstawowej w Królówce zajęcia poświęcone profilaktyce nowotworów skóry. Także podczas licznych akcji plenerowych, w których uczestniczą pracownicy PSSE w Bochni edukujemy w zakresie ochrony przed szkodliwym działaniem promieni UV. Edukacją w tym zakresie zostały także objęte dzieci i młodzież podczas wakacji w ramach półkolonii przygotowanej przez Centrum Kultury, Sportu i Turystyki w Żegocinie.

5. Profilaktyka zakażeń krwiopochodnych – HBV, HCV, HIV

„Podstępne WZW” to kolejny program profilaktyczny realizowany w szkołach, dotyczący profilaktyki zakażeń HBV i HCV. Jest on odpowiedzią na pojawiające się wciąż nowe przypadki zakażeń, wywołanych przez wirusy zapalenia wątroby typu B i C. Celem programu jest upowszechnienie wśród młodzieży szkół wiedzy na temat wirusowego zapalenia wątroby typu B i C, przekazanie wiedzy na temat ryzyka zakażenia HBV i HCV, uświadomienie zagrożeń i zasad profilaktyki w tym zakresie, kształtowanie postawy tolerancji i zrozumienia wobec osób zakażonych. W 2024 r. program realizowano go w 21 placówkach z terenu powiatu bocheńskiego. Edukacją objęto 1707 uczniów.

Według danych Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – Państwowego Instytutu Badawczego w Polsce na dzień 31 grudnia 2024 r. odnotowano 2879 nowych zakażeń HIV (w 2023 r. na koniec roku było ich 2384). Jest to rekordowa ilość, jaką do tej pory odnotowano w naszym kraju. Eksperci podkreślają, że konieczna jest edukacja Polaków w zakresie wiedzy dotyczącej zakażenia HIV i profilaktyki, ponieważ wiele osób w dalszym ciągu uważa, że ta sprawa ich nie dotyczy. Jednak, jak podkreślają specjaliści, dotyczy ona wszystkich, bez względu na wiek, płeć, orientację seksualną czy styl życia.

Wychodząc naprzeciw tym potrzebom PSSE w Bochni od lat aktywnie włącza się w realizację **Krajowego Programu Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczania AIDS**, obejmującego swym zakresem działania edukacyjne dotyczące dostępu do wiarygodnych źródeł informacji i edukacji, prowadzeniu zajęć edukacyjnych skierowanych do młodzieży i kadry pedagogicznej, promowanie i wspieranie działań organizacji pozarządowych i wolontariatu w zakresie profilaktyki zakażenia HIV oraz promowanie projektów integracyjnych z chorymi.

W 2024 roku działaniami na rzecz profilaktyki HIV i profilaktyki AIDS objęliśmy 4760 osób. Naszym celem było dotarcie do szerokiego grona odbiorców. Opracowaliśmy ikonografiki i przygotowaliśmy informacje na naszą stronę internetową oraz do social mediów, a także przekazywaliśmy informacje na temat profilaktyki HIV i profilaktyki AIDS podczas zajęć edukacyjnych i imprez plenerowych.

Zdecydowaną większość naszych działań skierowaliśmy do młodzieży. Okazuje się bowiem, że młodzi ludzie nie mają podstawowej wiedzy na temat HIV i AIDS i nie odnoszą możliwości zakażenia do siebie. W 2023 roku wychodząc naprzeciw tym potrzebom objęliśmy zajęciami

edukacyjno-warsztatowymi 372 uczniów (w 2022 r. – 130) z I Liceum Ogólnokształcącego w Bochni, Zespołu Szkół nr 2 Bochni oraz Państwowego Liceum Sztuk Plastycznych w Nowym Wiśniczu.

Edukacja w zakresie profilaktyki HIV i profilaktyki AIDS prowadzona była w trakcie imprez plenerowych i eventów, w których uczestniczyliśmy na zaproszenie dyrektorów szkół, kierowników ośrodków zdrowia, kierowników ośrodków pomocy społecznej czy przedstawicieli Komendy Powiatowej Policji.

Rozdział 16. Akcje, eventy, kampanie

W ramach profilaktyki i promocji zdrowia na terenie powiatu bocheńskiego PSSE w Bochni angażuje się w liczne przedsięwzięcia o charakterze profilaktycznym – akcje plenerowe, kampanie, eventy. Mają one na celu przede wszystkim edukację zdrowotną, a co za tym idzie budowanie świadomości prozdrowotnej, motywację do udziału w badaniach profilaktycznych, która przyczynia się do zapobiegania wystąpieniu chorób poprzez wczesną diagnostykę i szybkie rozpoczęcie leczenia oraz zmianę postaw zdrowotnych i stylu życia.

1. Kampania #Safe2Eat

W 2024 r. Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności (EFSA) we współpracy z instytucjami krajów członkowskich UE zrealizował czwartą edycję kampanii dotyczącej bezpieczeństwa żywności – zmieniając jej nazwę z Wybieraj bezpieczną żywność na #Safe2Eat. Jednym z głównych założeń kampanii była pomoc konsumentom w dokonywaniu świadomych wyborów dotyczących żywności poprzez wyjaśnianie naukowych podstaw bezpieczeństwa żywności. Dzięki prowadzonym działaniom konsumenci mieli łatwy dostęp do praktycznych informacji przydatnych podczas kupowania i spożywania żywności. W 2024 roku tematami kampanii były: suplementy diety, higiena żywności, choroby przenoszone przez żywność i ich zapobieganie. W ramach kampanii PSSE w Bochni opracowała i umieściła w mediach społecznościowych posty poświęcone wyżej wymienionej tematyce. W trakcie akcji profilaktycznych takich jak Dni Bochnia, Święto Ulicy Białej, Weekend z Zabytkami Powiatu Bocheńskiego, akcje Kręci mnie bezpieczeństwo nad wodą w Łapanowie i Łąckie Górnej udzielano porad i udostępniano materiały informacyjne opracowane w ramach kampanii. Z kolei w siedzibie PSSE w Bochni funkcjonowało stoisko edukacyjne, na którym można było uzyskać informacje o suplementach diety i higienie żywności.

W efekcie podjętych działań informacje na temat kampanii i materiały edukacyjne dotarły do niemal 3000 osób.

2. Kampania #PlantHealth4Life

Kolejną kampanią organizowaną przez Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności była kampania #PlantHealth4Life, której hasło przewodnie brzmiało: „Dbaj o zdrowie roślin, chroń życie”. Celem inicjatywy było zwiększenie świadomości na temat zdrowia roślin i podkreślenie odpowiedzialności za wspólne dobro. Kampania podkreślała zagrożenia, jakie mogą wynikać z wwożenia roślin do Polski, w szczególności z krajów spoza Unii Europejskiej.

Pracownicy PSSE w Bochni przygotowali materiały informacyjne dotyczące kampanii, które umieszczono na naszej stronie internetowej oraz w mediach społecznościowych. Zaprośiliśmy także do udziału we wspólnych działaniach edukacyjnych przedstawicieli bocheńskiego oddziału Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa. W trakcie akcji plenerowej „Rodzinna niedziela z NGO” na wspólnie przygotowanym stoisku edukacyjnym udzielaliśmy porad w zakresie ochrony roślin.

3. Światowy Dzień Zdrowia

7 kwietnia na całym świecie obchodzony jest Światowy Dzień Zdrowia. Tematem przewodnim Światowego Dnia Zdrowia w 2024r. było „Moje zdrowie, moje prawo”. Z tej okazji w 4 placówkach edukacyjnych na terenie powiatu: przedszkolu w Żegocinie, Szkole Podstawowej nr 7 w Bochni, Zespole Szkół Gminnych w Nieszkowicach Wielkich oraz w Zespole Szkół Gminnych w Gawłowie przeprowadzono spotkania edukacyjne z dziećmi i młodzieżą dotyczące zdrowia. Zajęcia poświęcone były higienie osobistej i wirusoochronie, profilaktyce uzależnień i wpływie używek na zdrowie człowieka.

4. Europejski Tydzień Szczepień

W 2024 r. jednostki Państwowej Powiatowej Inspekcji Sanitarnej aktywnie uczestniczyły w obchodach Europejskiego Tygodnia Szczepień (ETS). Głównym celem działań było zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat znaczenia szczepień ochronnych dla zdrowia i tym samym zwiększenie liczby szczepiących się osób. Hasłem Europejskiego Tygodnia Szczepień 2024 było „Szczepionki chronią pokolenia”. Spotkania edukacyjne poświęcone szczepieniom

zorganizowano w Szkole Podstawowej w Królówce oraz w Szkole Podstawowej w Łapanowie. Pracownicy PSSE w Bochni spotkali się także z osobami uczęszczającymi na zajęcia do Dziennego Domu „Senior – Wigor” w Bochni, przekazując informacje na temat szczepień ochronnych skierowanych do seniorów. W siedzibie PSSE w Bochni działał punkt informacyjny, gdzie pracownicy informowali o celowości i możliwościach szczepień obowiązkowych i zalecanych.

Tydzień szczepień popularyzowano również w mediach społecznościowych. Przygotowano materiały edukacyjne dotyczące szczepień ochronnych - powstała seria wpisów i infografik promujących szczepienia.

5. Kampania „Ja już, a Ty?” i profilaktyka chorób nowotworowych

Rak piersi jest jednym z najczęściej rozpoznawanych nowotworów kobiecych. Wykrycie go we wczesnym stadium rozwoju daje niemal stuprocentowe szanse na pełen powrót do zdrowia. Kluczowa jest profilaktyka (regularne samobadanie piersi oraz badanie USG i badanie mammograficzne). PSSE w Bochni co roku prowadzi aktywne działania związane z profilaktyką tego nowotworu. Od czterech lat aktywnie włączamy się w przygotowaną przez Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną kampanie „Ja już, a TY?”, zachęcając kobiety do regularnego samobadania piersi i wykonywania badań profilaktycznych w gabinecie lekarskim. W 2024 roku akcję profilaktyczną rozpoczęliśmy wspólnie z Centrum Kształcenia Zawodowego

i Ustawicznego w Łapanowie. W evencie przygotowanym w ramach Różowego Czwartku wzięło udział ok. 100 osób. Celem wydarzenia było kształtowanie u młodych ludzi, szczególnie kobiet, właściwych postaw prozdrowotnych. Wczesna profilaktyka pozwala bowiem na przekazanie podstawowej wiedzy w zakresie dbania o zdrowie, zwłaszcza w odniesieniu do raka piersi. Kolejne spotkania edukacyjne poprowadziliśmy w Zespole Szkół nr 1 w Bochni oraz w Zespole Szkół nr 2 w Bochni. Ponadto na zaproszenie kierownictwa SPG ZOZ w Rzeszawie poprowadziliśmy spotkanie edukacyjne dla kobiet z gminy Rzeszawa.

W ramach kampanii opracowaliśmy przygotowane materiały edukacyjno-informacyjne tj. infografiki, filmiki oraz rolki promujące podejmowanie działań profilaktycznych dotyczących

raka piersi, które umieszczaliśmy na stronie internetowej PSSE w Bochni i w naszych social mediach.

W listopadzie nasze działania ukierunkowaliśmy na profilaktykę męskich nowotworów. Kolejny raz przy współpracy z Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Łapanowie przygotowaliśmy akcję profilaktyczną (Niebieski Czwartek) skierowaną do panów, dotyczącą profilaktyki raka prostaty i raka jąder.

W 2024 roku prowadziliśmy także szeroko zakrojone działania związane z profilaktyką zakażeń wirusem brodawczaka ludzkiego (HPV), przyczyniającego się m.in. do powstawania raka szyjki macicy, nowotworów prącia, głowy i szyi. W trakcie imprez plenerowych na przygotowanym przez nas stoisku pracownik PSSE w Bochni udzielał informacji na temat programu zalecanych szczepień ochronnych przeciwko HPV.

W szkołach podstawowych i ponadpodstawowych od kilku lat realizowany jest program „**Wybierz Życie – Pierwszy Krok**”, którego głównym celem jest zmniejszenie występowania raka szyjki macicy i umieralności na tę chorobę. W 2024 r. program realizowały 23 szkoły z terenu powiatu bocheńskiego i wzięło w nim udział 1723 uczniów.

Od 1 czerwca 2023 r. w Polsce działa Program bezpłatnych **szczepień przeciw HPV**. Od 1 września 2024 obejmuje on dzieci w wieku 9-14 lat. HPV (Human Papilloma Virus) to nazwa ludzkiego wirusa brodawczaka. HPV odpowiada za zachorowania na raka szyjki macicy, a także inne choroby nowotworowe. Przed zakażeniem HPV może uchronić szczepionka, skierowana zarówno do dziewcząt jak i do chłopców. Szczepienie jest najskuteczniejsze, jeśli nastąpi przed potencjalnym narażeniem na zakażenie HPV, do którego dochodzi głównie drogą kontaktów seksualnych.

PSSE w Bochni włączyła się w szeroko zakrojone działania, których celem była promocja i rzetelna informacja na temat programu i dostępnych szczepień. Pracownicy spotykali się z młodzieżą, rodzicami, prowadzili edukację wśród dyrektorów szkół i przedstawicieli służby zdrowia na terenie powiatu bocheńskiego. Podczas licznych spotkań, warsztatów i rozmów edukowaliśmy czym jest HPV, kiedy najlepiej się zaszczepić i jakie korzyści wynikają z takiego

szczepienia. Przekazywaliśmy informacje na temat możliwości realizacji szczepień w placówkach oświatowych oraz ośrodkach zdrowia.

Spotkania z rodzicami zorganizowano w : Szkole Podstawowej w Lipnicy Murowanej, Zespole Szkół Gminnych w Nieszkowicach Wielkich, Zespole Szkół Gminnych w Proszówkach, Szkole Podstawowej w Łapanowie oraz w Szkole Podstawowej nr 7 w Bochni.

6. Akcje plenerowe

W okresie letnim pracownicy PSSE w Bochni, przy współpracy ze szkołami, policją, ośrodkami zdrowia, jednostkami samorządu terytorialnego brali udział w plenerowych akcjach edukacyjnych. W czerwcu w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Dąbrówce odbył się Piknik Rodzinny. Na stoisku przygotowanym przez PSSE w Bochni na najmłodszych czekały malowanki, quizy i zagadki. Starsi mogli wykonać ćwiczenia z narkogoglami i alkogogami. Edukowano w zakresie zdrowia, właściwej diety, wpływu substancji psychoaktywnych i alkoholu na organizm.

W czerwcu, na zaproszenie Miejskiego Domu Kultury w Bochni braliśmy udział w Świącie Ulicy Solnej, zorganizowanym w ramach Dni Bochni. Prowadziliśmy działania związane z rozpoznawaniem znamion i profilaktyką czerniaka, profilaktyką stosowania substancji psychoaktywnych oraz promocją higieny osobistej i szczepień ochronnych.

W lipcu, we współpracy z Urzędem Miasta w Bochni, wzięliśmy udział w Rodzinnej Niedzieli z NGO. Tematem wiodącym były szczepienia ochronne przeciwko HPV, profilaktyka uzależnień oraz promocja higieny osobistej i zdrowego stylu życia. Swoje stoisko edukacyjne mieliśmy także podczas Świąta ulicy Białej i Świąta Ulicy Wolnica. Z młodzieżą i osobami dorosłymi rozmawialiśmy o profilaktyce chorób zakaźnych, zagrożeniach ze strony substancji psychoaktywnych. Na najmłodszych czekały ciekawe doświadczenia związane z higieną mycia rąk i zębów, kolorowanki, zagadki i rebusy edukacyjne.

Na zaproszenie Koła Gospodyń Wiejskich z Majkowic wzięliśmy udział w Pikniku Rodzinnym. Najmłodsi uczestnicy imprezy sprawdzali dlaczego wirusy boja się wody i mydła, starsi mogli sprawdzić jak funkcjonuje mózg pod wpływem substancji psychoaktywnych. Udzielaliśmy także porad z zakresu ochrony skóry przed szkodliwym działaniem promieni UV, bezpiecznym grzybobraniem, ochroną przed kleszczami, czy w zakresie profilaktyki zakażeń HPV.

Na zakończenie wakacji mieliśmy okazję uczestniczyć w wydarzeniu organizowanym przez Powiat Bocheński – „Weekend z zabytkami Powiatu Bocheńskiego”. W ramach bezpiecznego powrotu do szkoły po wakacjach włączyliśmy się w działania edukacyjne podczas pikniku zorganizowanego we wrześniu przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rzeszawie. Odpowiadaliśmy na pytania dotyczące szczepień przeciwko HPV, profilaktyki WZW,

czy czerniaka. Na zainteresowanych czekały narkogole i alkoholgle, jako element profilaktyki uzależnień od substancji psychoaktywnych. Ogromnym zainteresowaniem cieszyły się doświadczenia związane z higieną rąk i wirusoochroną.

Rodzinna
Niedziela
z NGO

7. Bezpieczny wypoczynek letni i zimowy

Ferie i wakacje to czas relaksu i zabawy. Pracownicy PSSE w Bochni wykorzystują ten okres, aby edukować dzieci i młodzież w zakresie bezpiecznego wypoczynku. W 2024 r. przed feriami w Szkole Podstawowej nr 4 w Bochni oraz w Szkole Podstawowej w Łapanowie zorganizowaliśmy dla młodzieży zajęcia edukacyjne, podczas których stawialiśmy na bezpieczny wypoczynek bez używek. Podobne spotkania odbyły się w Centrum Aktywnego Wypoczynku w Borku i w Schronisku Młodzieżowym w Rozdzielu. Skierowane były do dzieci i młodzieży odpoczywających na terenie naszego powiatu. Tegoroczne ferie w powiecie bocheńskim pokrywały się z lubianym przez młodzież świętem zakochanych - Walentynkami.

Właśnie to święto stało się pretekstem do spotkania z młodzieżą z Państwowego Liceum Sztuk Plastycznych w Nowym Wiśniczu i rozmowy na temat profilaktyki HIV i profilaktyki AIDS. Rozmawialiśmy o tym, w jaki sposób zapobiegać oraz jak leczyć HIV, zachęcaliśmy także do testowania się pod kątem obecności wirusa w organizmie.

Ponadto przypominaliśmy o zasadach bezpieczeństwa, o których nie należy zapominać spędzając ferie w mieście czyli właściwy ubiór, noszenie odblasków, pamiętanie o numerze alarmowym, bezpiecznym przechodzeniu przez ulicę. Dodatkowo rozmawialiśmy o aspektach zdrowego trybu życia czyli dbaniu m. in. o zdrowe odżywianie. Na jednej z półkolonii ponieważ odbywały się tam warsztaty plastyczne pt. *Mój plecak* udzielono edukacji na temat zaleceń dotyczących tornistrów/plecaków, właściwego doboru tornistra i odpowiedniej jego Intensywne działania edukacyjne prowadzimy również w okresie letnim. Uczestnicy

organizowanych w tym czasie przez pracowników PSSE w Bochni zajęć dowiadują się jak bezpiecznie odpoczywać w lesie i nad wodą, w jaki sposób uniknąć chorób przenoszonych drogą pokarmową, przypominamy zasady bezpiecznego korzystania z kąpieli słonecznych. Była to także okazja do rozmowy na temat substancji psychoaktywnych. Zajęcia przeprowadzono w Centrum Kultury, Sportu i Turystyki w Żegocinie oraz w Centrum Aktywnego Wypoczynku w Borku. Także w trakcie licznych imprez plenerowych, pikników i eventów, które odbywały się podczas wakacji edukowaliśmy zarówno dzieci i młodzież, jak i osoby dorosłe w zakresie profilaktyki stosowania substancji psychoaktywnych, ochrony skóry przed kleszczami i szkodliwym działaniem promieniowania UV, rozmawialiśmy o bezpieczeństwie podczas grzybobrania. Na zaproszenie Komendy Powiatowej Policji w Bochni wzięliśmy udział w dwóch wydarzeniach w ramach kampanii „Kręci mnie bezpieczeństwo nad wodą”. Nad zalewem w Łapanowie oraz na basenie w Łącku Górnej poruszaliśmy tematy związane z bezpiecznym wypoczynkiem nad wodą, ochroną przed upałami i właściwym nawadnianiem. Przestrzegaliśmy także, by w okresie letnim zwracać szczególną uwagę na bezpieczeństwo spożywanej przez nas żywności, aby uniknąć zatrucia pokarmowych. Celem wydarzeń było podniesienie świadomości uczestników na temat zagrożeń występujących podczas spędzania czasu na terenie wszelkiego rodzaju kąpielisk. Uczestnicy akcji wysłuchali wielu cennych rad związanych z bezpiecznym wypoczynkiem nie tylko nad wodą, w górach, czy na szlaku, ale także tych dotyczących ochrony skóry przed czerniakami i kleszczami. Mieli także okazję zobaczyć pokaz ratownictwa wodnego. Akcja zorganizowana została przy współpracy z Urzędem Gminy w Łapanowie.

W ramach akcji „Bezpieczny wypoczynek” i kontynuowanej w tym zakresie współpracy pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Bochni wraz z przedstawicielką Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Bochni przeprowadzili działania kontrolno-edukacyjne podczas wypoczynku (obozu) odbywającego się pod namiotami. Sprawdzone, w jakich warunkach sanitarnych, zakwaterowania i żywienia funkcjonują uczestnicy. Zwrócono szczególną uwagę na bezpieczeństwo pobytu dzieci i młodzieży na obozie. Spotkanie było również okazją do edukacji i rozmów na temat bezpieczeństwa żywności oraz unikania ryzyka zatrucia pokarmowych, a także przestrzegania zasad higieny w celu zapobiegania chorobom.

Rozdział 17. Warsztaty edukacyjne

1. Higiena osobista

Higieniczny tryb życia zależy w dużym stopniu od każdego z nas. Zaniedbania higieniczne stanowią bezpośrednie zagrożenie dla prawidłowego funkcjonowania organizmu. W 2024 roku w ramach działań dotyczących promocji zdrowia pracownik Sekcji Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia PSSE w Bochni kontynuował cykl warsztatów edukacyjnych dla dzieci w wieku przedszkolnym oraz dla dzieci i młodzieży w wieku szkolnym dotyczące higieny osobistej i profilaktyki chorób zakaźnych. Do starszych uczniów skierowane były zajęcia dotyczące higieny osobistej i psychicznej, sposobów radzenia sobie ze stresem, uzależnień od smartfonów i napojów energetycznych oraz zajęcia dotyczące prawidłowego odżywiania. Do młodszych dzieci skierowano cykl zajęć „Zaszczep się wiedzą z niedźwiadkiem Szczepanem”. Były one okazją do rozmowy na temat codziennej higieny osobistej i dbania o własne zdrowie. Przedszkolaki dowiedziały się czym są wirusy i bakterie oraz dlaczego prawidłowe mycie rąk i zębów jest tak ważne, skąd się biorą choroby i jak możemy się przed nimi chronić. W ciągu roku w całym cyklu zajęć wzięły udział 3 przedszkola, 5 szkół podstawowych i 2 szkoły ponadpodstawowe z terenu powiatu bocheńskiego. Łącznie edukacją objęto niemal 400 dzieci i młodzieży.

2. Profilaktyka zatruć grzybami

Zbieranie grzybów w naszym kraju było i jest nadal bardzo popularne. Grzyby są chętnie spożywane przez ludzi ze względu na ich walory smakowe i zapachowe. Pobyt w lesie jest bardzo dobrą formą spędzania czasu wolnego. Jednak należy pamiętać, że w naszych lasach występuje wiele gatunków grzybów, które mają działanie toksyczne. Aby uniknąć poważnych zagrożeń dla zdrowia i życia klasyfikatory grzybów pracujący w PSSE w Bochni udzielają porad w zakresie rozpoznawania grzybów oraz prowadzą

akcje informacyjne w trakcie imprez plenerowych, pikników i eventów. Ponadto w 2024 r. przeprowadziliśmy spotkanie edukacyjne skierowane do najmłodszych uczniów Szkoły Podstawowej nr 2 w Bochni Dowiedzieli się oni jakich zasad powinniśmy się trzymać podczas grzybobrania oraz jak odróżniać grzyby jadalne od niejadalnych. W trakcie roku także w mediach społecznościowych PSSE w Bochni publikowaliśmy informacje i grafiki dotyczące profilaktyki zatruć grzybami.

3. Profilaktyka chorób odkleszczowych

W Polsce co roku zwiększa się liczba kleszczy w parkach i lasach oraz na terenach miejskich. Są one nosicielami groźnych dla ludzi patogenów. Ich aktywność przypada w okresie od marca do listopada. Dlatego warto wiedzieć, jak można rozpoznać i leczyć przenoszone przez nie choroby. Do tych najczęściej spotykanych w Polsce zalicza się boreliozę i kleszczowe zapalenie mózgu. Pracownicy PSSE w Bochni w 2024 roku podejmowali działania edukacyjne, których celem jest poprawa poziomu wiedzy i świadomości z zakresu epidemiologii i profilaktyki chorób.

Spotkaliśmy się z młodzieżą z II Liceum Ogólnokształcącego w Bochni, Zespołu Szkół nr 1 w Bochni, Bursy im. Polski Niepodległej w Bochni oraz osobami uczęszczającymi do Dziennego Domu Senior – Wigor w Bochni, by porozmawiać na temat profilaktyki chorób odkleszczowych. W spotkaniach wzięło udział około 300 osób.

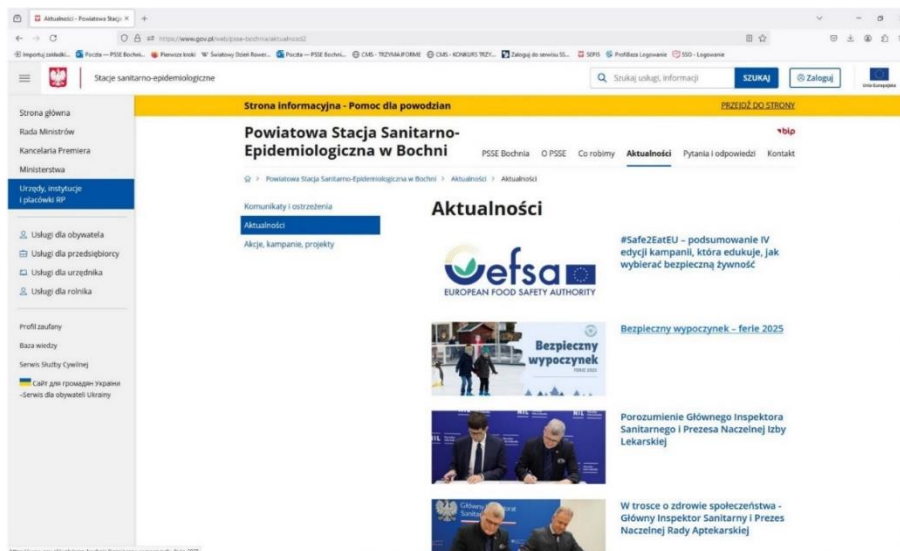

Rozdział 18. Komunikacja społeczna jako promocja zdrowia

Państwowa Powiatowa Inspekcja Sanitarna w Bochni prowadzi działania komunikacyjne m.in. poprzez stronę internetową w serwisie gov.pl oraz media społecznościowe. W 2024 r. posiadaliśmy konta w serwisach Facebook i X. Dzięki korzystaniu z wielu kanałów informacyjnych mamy możliwość dotarcia do różnorodnych grup odbiorców. Informacje na temat zdrowia publicznego i potencjalnych zagrożeń trafiają zarówno do profesjonalistów, jak i do ogółu społeczeństwa. Każdy z kanałów internetowych ma odrębną specyfikę. Najistotniejsze informacje publikowane są zawsze w witrynie internetowej, dodatkowo zamieszczane są w serwisach społecznościowych.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna prowadzi swoją **stronę internetową** w Portalu RP pod adresem www.gov.pl/web/psse-bochnia. Umieszczane są na niej najważniejsze informacje dotyczące zdrowia publicznego, ostrzeżenia publiczne oraz aktualności związane z pracą urzędu i Państwowej Powiatowej Inspekcji Sanitarnej. Strona pełni funkcję również Biuletynu Informacji Publicznej, czyli oficjalnego publikatora, zawierającego informacje wymagane prawnie, np. oferty pracy, ogłoszenia o zamówieniach publicznych, podstawy prawne działania itp.

Informacje publikowane na stronie PSSE dotyczą bieżącej działalności urzędu, a także zaleceń zdrowotnych, porad, wyjaśnień z zakresu zdrowia publicznego. Regularnie pojawiają się na niej także ostrzeżenia publikowane w ramach Systemu Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszczach (RASFF).

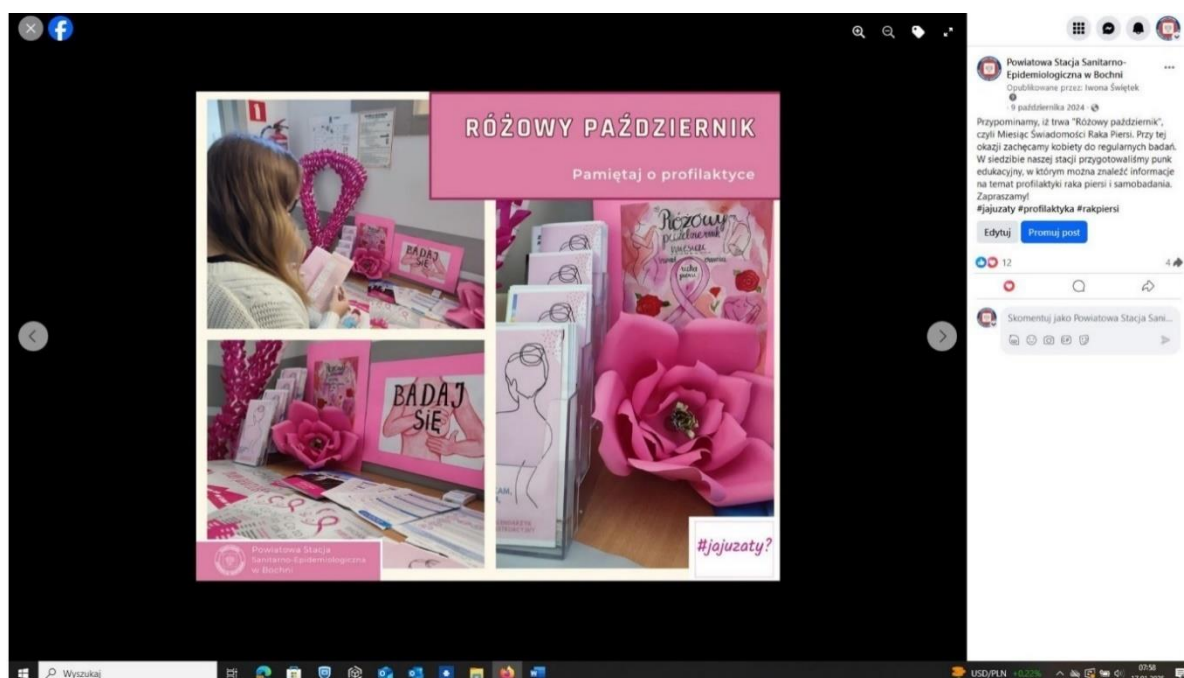

Wygląd strony internetowej PSSE w Bochni w zakładce Aktualności

Treści w **mediach społecznościowych (Facebook i X)** przygotowywano na podstawie kalendarza zdrowia publicznego oraz bieżących działań. Wpisy dotyczyły m.in.:

- bezpiecznego wypoczynku zimowego i letniego (w tym np. bezpieczeństwa na nartach, ochrony przed upałami, bezpiecznego grzybobrania itp.);
- bezpieczeństwa i niemarnowania żywności (znakowanie, prawidłowe przechowywanie);

- profilaktyki palenia tytoniu;
- zdrowego stylu życia (kształtowanie zdrowych nawyków, znaczenie aktywności fizycznej itp.);
- wydarzeń z zakresu zdrowia publicznego np.: Europejski Tydzień Profilaktyki Raka Szyjki Macicy, Dzień Chorego na Padaczkę, Światowy Dzień Walki z Depresją, Tydzień Zdrowia Kobiet, Światowy Dzień Zdrowia, Europejski Tydzień Szczepień, Dzień Pamięci o Zmarłych na AIDS, Światowy Dzień Bez Papierosa, Światowy Dzień Wirusowego Zapalenia Wątroby, Światowy Dzień FAS, Światowy Dzień Walki z Otyłością, Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach, Światowy Dzień Rzucania Palenia, Europejski Tydzień Testowania w kierunku HIV, Światowy Dzień AIDS;
- szczepień ochronnych;
- zdrowia psychicznego;
- bezpieczeństwa kosmetyków.

Przykładowy post w serwisie Facebook poświęcony tematyce profilaktyki raka piersi

Największym zainteresowaniem cieszą się posty dotyczące podejmowanych przez nas działań, akcji profilaktycznych, konferencji, warsztatów edukacyjnych. Do odbiorców trafiają także posty poświęcone tematyce szeroko rozumianych szczepień ochronnych oraz te poświęcone aktywności fizycznej, zdrowemu odżywianiu, etykietowaniu produktów. Bardzo duże zasięgi zanotowały także wpisy dotyczące bezpieczeństwa podczas letniego i zimowego wypoczynku dzieci i młodzieży.

Prosty język w przygotowanych przez nas informacjach ma za zadanie do masowego odbiorcy, sprawić, że szybko znajdzie on interesujące go informacje zrozumie je i będzie potrafił zastosować.

Podsumowanie

W 2024 roku prowadziliśmy szerokie dziańia oświatowo-zdrowotne, poprzez inicjowanie i wytaczanie kierunków przedsięwzięć zmierzających do zapoznania społeczeństwa z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia. Kładliśmy nacisk na popularyzowanie zasad higieny, racjonalnego żywienia, aktywności fizycznej wraz z metodami zapobiegania chorobom i uzależnieniom. Realizując programy edukacyjne, organizując lub uczestnicząc w akcjach plenerowych, eventach, spotkaniach czy warsztatach stworzyliśmy przestrzeń dla mieszkańców powiatu bocheńskiego do zapoznania się z zakresem działalności naszej instytucji oraz przestrzeń do rozmów o zdrowiu i profilaktyce. Zdrowie jest bowiem podstawową wartością, warunkującą dobrostan każdego człowieka. Uświadomienie ludziom ich możliwości w zakresie ochrony i potęgowania własnego zdrowia jest jednym z podstawowych zadań, w zakresie promocji zdrowia. Niezbędnym warunkiem podejmowania przez ludzi pożądanych dla zachowania właściwej formy naszego organizmu i rezygnowania z zachowań szkodliwych, jest przekazanie im wiedzy na temat zdrowia i jego uwarunkowań. Państwowa Inspekcja Sanitarna w Bochni od lat podejmuje liczne działania i realizuje różnorodne programy, których celem jest szeroko zakreślona edukacja i profilaktyka, zarówno w placówkach oświatowych, jak i w wielu innych instytucjach. Tylko wspólnie podjęte działania mogą bowiem przynieść oczekiwane rezultaty.

Opracowanie: mgr Iwona Świętek

Ocena stanu sanitarnego powiatu

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bochni ocenił stan bezpieczeństwa sanitarno-epidemiologicznego w 2024 r. na terenie powiatu bocheńskiego jako dobry. Oceny stanu sanitarnego powiatu bocheńskiego dokonaliśmy na podstawie kontroli przeprowadzonych w ramach bieżącego i zapobiegawczego nadzoru sanitarnego. Na części z nich wydawano decyzje administracyjne nakazujące usunięcie stwierdzonych podczas kontroli uchybień. Prowadzenie systematycznych badań żywności w ramach urzędowych kontroli, monitoring jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, nadzór nad obiektami, analiza sprawozdań z badań, a także dokonywanie okresowych ocen stanu sanitarnego powiatu umożliwia monitorowanie sytuacji epidemiologicznej i sanitarnej oraz podejmowanie niezbędnych działań interwencyjnych. Nasze działania realizowane były zgodnie z Planem Zasadniczych Zamierzeń na rok 2024 zatwierdzonym przez Małopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.

Analiza danych z prowadzonych monitoringów, badań oraz przeprowadzonych kontroli sanitarnych i działań informacyjno-edukacyjnych wykazała, że prowadzone działania przyczyniły się do zapewnienia bezpieczeństwa sanitarno-epidemicznego powiatu bocheńskiego oraz do zwiększenia świadomości i odpowiedzialności mieszkańców w zakresie zdrowia własnego, jak i publicznego.

Mam nadzieję, że lektura raportu dostarczyła Państwu istotnych informacji o sytuacji sanitarnej i epidemiologicznej oraz pozwoli na wytyczenie odpowiednich kierunków działań zmierzających do poprawy zdrowia publicznego mieszkańców Bocheńszczyzny, a pracownicy PSSE przez swoje działania dbać będą o Państwa bezpieczeństwo sanitarne.

Kierujący zespołem autorskim:

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bochni – Halina Bielec

Zespół autorski:

Małgorzata Białożył, Paulina Błoniarz, Renata Cholewa, Renata Chołda, Mariusz Dudek, Ewelina Kierońska, Ewa Koczanowska, Lucyna Jagła Małgorzata Misina, Iwona Świętek.

Opracowanie graficzne: Iwona Świętek

Źródła fotografii: pixabay.com, freepik.com, canva.com, zdjęcia własne.